

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN “YENİ İSTANBUL
ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER İÇİN TÜRKÇE” KİTAPLARININ KÜLTÜREL ÖGELER
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

**Gamze ESEN
Yüksek Lisans Tezi
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
Doç. Dr. Ahmet AKÇAY
AĞRI- 2022**

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

Gamze ESEN

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN
“YENİ İSTANBUL ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER İÇİN
TÜRKÇE” KİTAPLARININ KÜLTÜREL ÖGELER AÇISINDAN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Doç. Dr. Ahmet AKÇAY

AĞRI-2022

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Kitaplarının Kültürel Öğeler Açısından İncelenmesi” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

☒ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim sadece Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Tezimin... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

26/08/2022

Gamze ESEN

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Ahmet AKÇAY danışmanlığında, Gamze ESEN tarafından hazırlanan bu çalışma 26/08/2022 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Sıddık BAKIR

İmza:

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Ahmet AKÇAY

İmza:

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Mehmet Fatih ÖZCAN

İmza:.....

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine ait olup;

Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../2022 tarih ve . . . /..... nolu kararı ile onaylanmıştır.

.... /...../2022

Prof. Dr. İbrahim HAN

Enstitü Müdürü

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN “YENİ İSTANBUL ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER İÇİN TÜRKÇE” KİTAPLARININ KÜLTÜREL ÖGELER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Gamze ESEN

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet AKÇAY

2022, 109 sayfa + ix

Dil; insanlar arasında anlaşmayı sağlayan, fikirlerin ve hislerin aktarımına yardımcı olan canlı bir varlıktır. Her millet kendine özgü bir dili konuşur. Kültür; bir milletin uzun yıllar boyunca biriktirdiği ve nesilden nesile geçen maddi ve manevi değerler bütünüdür. Yabancı dil öğretimi; bireye ana dili haricinde yeni bir dilin bir hedef doğrultusunda öğretilmesini amaçlayan faaliyetler toplamıdır. Bir dili öğrenmek için yalnızca o dilin dil bilgisini öğrenmek ya da o dile ait temel dil becerilerini kazanmak yeterli değildir, kültüre de hâkim olunmalıdır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi son yıllarda yaygınlaşmıştır. Ders kitapları yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kültür etkileşimi konusunda en önemli kaynaklardan biridir. Bu çalışmada, yabancılara Türkçe öğretimi alanında kullanılan “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders ve çalışma kitaplarının A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyelerinde bulunan kültürel öğeler incelenmiştir. Araştırma tarama modeli çeşitlerinden doküman incelemesi yöntemiyle incelenmiştir.

Çalışma sonucunda “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 kitaplarının kültürel unsurlar bakımından zengin bir içeriğe sahip olduğu ama seviyeler arasında dengeli bir dağılım göstermediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yabancılara Türkçe öğretimi, dil, kültür, ders ve çalışma kitabı

ABSTRACT

MASTER’S THESIS

AN EXAMINATION OF THE “NEW ISTANBUL TURKISH FOR INTERNATIONAL STUDENTS” BOOKS USED IN TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS IN TERMS OF CULTURAL FEATURES

Gamze ESEN

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Ahmet AKÇAY

2022, 109 pages + ix

Language; It is a living being that provides agreement between people and helps the transfer of ideas and feelings. Every nation speaks its own language. Culture; It is the whole of material and spiritual values that a nation has accumulated over many years and passed from generation to generation. Foreign language teaching; It is the total of activities aimed at teaching a new language other than the mother tongue to the individual in line with a goal. In order to learn a language, it is not enough to learn the grammar of that language or to acquire the basic language skills of that language, it is also necessary to have a good command of the culture.

Teaching Turkish as a foreign language has become widespread in recent years. Textbooks are one of the most important sources of culture transfer in the field of teaching Turkish as a foreign language. In this study, cultural elements in the A1, A2, B1, B2, and C1 levels of “New Istanbul Turkish For International Students” course and workbooks used in the field of teaching Turkish to foreigners were analyzed. The research was analyzed by the document analysis method, one of the types of survey model.

As a result of the study, it was concluded that “New Istanbul Turkish For International Students” A1, A2, B1, B2, and C1 books have rich content in terms of cultural elements, but they do not show a balanced distribution among the levels.

Key Words: Teaching Turkish to foreigners, language, culture, course and workbook

ÖN SÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca, benden bilgi ve deneyimlerini esirgemeyen, çalışmalarımın tamamlanabilmesi için her türlü şartı sağlayan ve bana yardımcı olan çok değerli danışman hocam Doç. Dr. Ahmet AKÇAY'a teşekkürlerimi sunarım.

Eğitimimin tüm süreçlerinde her türlü destekleriyle beni hiç yalnız bırakmayan sevgili annem, babam ve kardeşime teşekkür ederim.

Çalışmalarım esnasında bana her türlü desteği sağlayan arkadaşım Damla ÇAĞRITEKİN'e teşekkür ederim.

26/08/2022

Gamze ESEN

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	viii

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.3. Alt Problemler.....	3
1.4. Araştırmanın Amacı.....	3
1.5. Araştırmanın Önemi.....	3
1.6. Sınırlılıklar.....	4
1.7. Tanımlar.....	5
1.7.1. Dil.....	5
1.7.2. Kültür.....	5
1.7.3. Yabancı dil öğretimi.....	6
1.7.4. Ders kitapları.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE AÇIKLAMALAR.....	7
2.1. Dil.....	7
2.2. Kültür.....	7
2.3. Kültürel Ögeler.....	8
2.4. Dil - Kültür İlişkisi.....	9

2.5. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi.....	10
2.5.1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesi.....	12
2.5.2. Yabancı dil öğretimi ilkeleri.....	13
2.5.3. Yabancı dil öğretimi yöntemleri.....	15

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	19
------------------------------------	-----------

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM.....	23
4.1. Araştırmanın Modeli.....	23
4.2. Evren ve Örneklem.....	23
4.3. Verilerin Toplanması.....	23
4.4. Verilerin Analizi.....	24
4.5. İncelenen Ders ve Çalışma Kitapları.....	24

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR VE YORUM.....	25
5.1. Edebiyat ve Edebî Kişiler Alanındaki Kültürel Öğeler	25
5.2. Tarih ve Tarihî Kişiler Alanındaki Kültürel Öğeler.....	28
5.3. Sanat (Müzik, Sinema, Bilim, Mimari vb.) Alanındaki Kültürel Öğeler...	30
5.4. Coğrafya Alanındaki Kültürel Öğeler.....	34
5.5. Folklor (Geleneksel Yemekler, Din ve İnanç, Gelenek ve Görenekler, Geleneksel Oyunlar) Alanındaki Kültürel Öğeler.....	51
5.6. Değerler Alanındaki Kültürel Öğeler.....	59
5.7. Sosyal İlişkiler, Özel Günler ve Günlük İfadelerle İlgili Kültürel Öğeler..	70
5.8. Kültürel Öğelerin A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviyelerinde Gösterdiği Dağılım.....	82

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	92
6.1. Sonuç ve Tartışma.....	92
6.2. Öneriler.....	100
KAYNAKÇA.....	101
ÖZ GEÇMİŞ.....	109

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 5.1. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Seti Edebiyat ve Edebî Kişiler Alanında Kültür Öğelerinin Dağılımı.....	28
Şekil 5.2. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Seti Tarih ve Tarihî Kişiler Alanında Kültür Öğelerinin Dağılımı.....	30
Şekil 5.3. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Seti Sanat (Müzik, Sinema, Bilim, Mimari vb.) Alanında Kültür Öğelerinin Dağılımı.....	34
Şekil 5.4. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Seti Coğrafya Alanında Kültür Öğelerinin Dağılımı.....	50
Şekil 5.5. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Seti Folklor (Geleneksel Yemekler, Din ve İnanç, Gelenek ve Görenekler, Geleneksel Oyunlar) Alanında Kültür Öğelerinin Dağılımı.....	58
Şekil 5.6. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Seti Değerler Alanında Kültür Öğelerinin Dağılımı.....	70
Şekil 5.7. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Seti Sosyal İlişkiler, Özel Günler ve Günlük İfadelerle İlgili Kültür Öğelerinin Dağılımı.....	81
Şekil 5.8. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Ders Kitabı Edebiyat ve Edebî Kişiler Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması.....	82
Şekil 5.9. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Çalışma Kitabı Edebiyat ve Edebî Kişiler Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması.....	83
Şekil 5.10. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Ders Kitabı Tarih ve Tarihî Kişiler Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması.....	83
Şekil 5.11. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Çalışma Kitabı Tarih ve Tarihî Kişiler Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması.....	84

Şekil 5.12. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Ders Kitabı Sanat (Müzik, Sinema, Bilim, Mimari vb.) Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması.....84

Şekil 5.13. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Çalışma Kitabı Sanat (Müzik, Sinema, Bilim, Mimari vb.) Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması.....85

Şekil 5.14. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Ders Kitabı Coğrafya Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması.....86

Şekil 5.15. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Çalışma Kitabı Coğrafya Alanında Tüm Seviyelerin Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması.....86

Şekil 5.16. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Ders Kitabı Folklor (Geleneksel Yemekler, Din ve İnanç, Gelenek ve Görenekler, Geleneksel Oyunlar) Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması.....87

Şekil 5.17. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Çalışma Kitabı Folklor (Geleneksel Yemekler, Din ve İnanç, Gelenek ve Görenekler, Geleneksel Oyunlar) Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması....88

Şekil 5.18. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Ders Kitabı Değerler Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması.....89

Şekil 5.19. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Çalışma Kitabı Değerler Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması.....89

Şekil 5.20. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Ders Kitabı Sosyal İlişkiler, Özel Günler ve Günlük İfadeler Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması.....90

Şekil 5.21. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Çalışma Kitabı Sosyal İlişkiler, Özel Günler ve Günlük İfadelerle Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması.....91

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Dil; insanlar arasında anlaşmayı sağlayan, fikirlerin ve hislerin aktarımına yardımcı olan canlı bir varlıktır. Her millet kendine özgü bir dili konuşur. Dil sayesinde yalnızca insanlar değil diğer canlılar da kendi aralarında anlaşmayı sağlar. Geçmiş ve günümüz arasında etkileşimin insanlara en anlaşılır biçimde gözler önüne serilmesine aracı olan dil, çözülmesi ve anlamlandırılması en zor olgular arasında yer almaktadır. Kültür ise insanların ortak tecrübelerinin kuşaktan kuşağa ulaştığı, uluslara ait maddi ve manevi öğelerin tümüdür(Zeyrek,2020).

Dil ve kültür birbiriyle ilişkili kavramlardır. Kuşaklar arasında kültür alışverişi sağlayan dil, köprü görevindedir(Odabaşı, 2012). Bir milletin maddi ve manevi tüm değerlerini, tarihini, oluşumunu öğrenmek için öncelikle o milletin dilini öğrenmek gereklidir. Dil, var olan süreçlerde kendini yenileyen, geliştiren ve değişen bir varlıktır. Kültürel farklılıklar dili değiştirebildiği, yapısında farklılıklara yol açabildiği gibi; dildeki tarihsel değişimler de kültürel öğelerde ayrım oluşturabilir.

Yabancı dil öğretimi; bireye ana dili haricinde yeni bir dilin bir hedef doğrultusunda öğretilmesini amaçlayan faaliyetler toplamıdır. Bir dili öğrenmek için yalnızca o dilin dil bilgisini öğrenmek ya da dile ait temel dil becerilerini tamamlamak yeterli değildir, o toplumun kültürüne de hâkim olmak gerekmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek bazen bir istek bazen de zaruri bir durumdan kaynaklanmaktadır. Komşuluk ilişkileri, Türkiye’de eğitim almak, ticaret yapmak, yeni bir ülke tanıma isteği, turizm gibi farklı sebeplerden dolayı insanlar yurt dışından ülkemize gelmektedir. Bu sebeple Türkçe öğretimi yapacak eğitim kurumlarına ve çeşitli ders kitaplarına ihtiyaç duyulur(Alyılmaz, 2018).

Yabancılar Türkçe öğretimi son senelerde yaygınlaşmıştır. Üniversitelerde Türkçe öğretim merkezleri açılmıştır. Türkçe öğrenim merkezleri dil öğretmekle beraber yurt dışından gelen öğrencilere Türk kültürü ve yaşayışı hakkında da bilgi vermektedir(Özgeriş, 2017).

Yabancılar Türkçe öğretimi alanında birçok farklı eğitim setleri oluşturulmuştur. Yabancılar Türkçe öğretimi alanında kültürel öğelerin aktarımında ders kitapları en değerli kaynaklardır. Bu çalışmada, yabancılar Türkçe öğretimi alanında kullanılan “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitabı” ve “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Çalışma Kitabı”nın A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyelerinde bulunan kültürel öğelerin incelenmesi amaçlanmıştır.

1.1. Problem Durumu

Kültür öğretimi ve aktarımında dil, önemli bir öğedir. Nasıl ki bireyler kendi kültürlerinde kalıplaşmış ifadelerle anlaşılabilir kısaltılmış cümlelerle iletişim kurabiliyorsa o ülkenin dilini öğrenmeye çalışan bir bireyin de bu kültürü edinebiliyor olması gereklidir. Bir lokantaya gidildiğinde ve hesap ödendiğinde “Allah bereket versin” cümlesinin sadece söz dizimi ve ses unsurlarını değil anlamını da öğrenebilmesi ve bunu dil ve kültür boyutuyla bütünleştirebilmesi gereklidir. Aynı şekilde Türkiye’de yabancı dil öğrenen bir bireyin, Ramazan ayında sokakta sahnelenen “Hacivat ve Karagöz” adlı gölge oyununun Türk gelenekleriyle ilişkisini anlamlandırabiliyor olması gerekir. Eğitim veren kurumların seçmiş oldukları ders kitaplarında ne kadar tarihî, coğrafi, folklorik açıdan bilgi varsa; o kurumda eğitim gören bireyin öğrendiği dilin kültürüne daha kolay uyum sağlaması ve o ülkede yaşaması kolaylaşır.

Günümüzde pek çok üniversitede yabancılar Türkçe öğretimi amaçlayan üniversitelere bağlı dil merkezleri ve özel kurumlar yer almaktadır. Her bir kurum kendisine farklı bir kitabı rehber edinir. Bu araştırma, “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitabı” ve “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Çalışma Kitabı” isimli yabancılar için Türkçe öğretimi kitaplarındaki kültürel öğeleri bulmayı ve sınıflandırmayı amaçlamaktadır.

1.2. Problem Cümlesi

Yabancılar Türkçe öğretimi için kullanılan “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitabı” ve “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Çalışma Kitabı”nın A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyelerinde hangi kültürel öğelere yer verilmiştir?

1.3. Alt Problemler

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitabı” ve “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Çalışma Kitabı”nın A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyelerinde;

- Edebiyat ve edebî kişiler
- Tarih ve tarihî kişiler
- Sanat(müzik, sinema, bilim, mimari)
- Coğrafya
- Folklor(geleneksel yemekler, din ve inanç, gelenek ve görenekler, geleneksel oyunlar)
- Değerler
- Sosyal ilişkiler, özel günler ve günlük ifadeler alanlarındaki kültürel öğeler nelerdir?
 - Kültürel öğeler A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyelerinde nasıl bir dağılım göstermiştir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ile Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitabı” ve “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Çalışma Kitabı”nın A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyelerindeki kültürel öğeler ele alınmıştır. Belirlenen kültürel öğelere ders ve çalışma kitaplarında ne kadar yer verildiği incelenmiştir ve sonuçlar şekillerle paylaşılmıştır. Değerlendirme sonuçlarına göre önerilere yer verilmiştir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Dil ve kültür ilişkisi birçok araştırmada incelenen konular arasında yer almıştır. Gülden (2003); Çetinkaya (2008); Gimatdinova (2009); Bakiner Çekin& Çalışkan (2020); Zeyrek (2020)’in çalışmaları gibi dil ve kültür arasındaki bağlantıyı ve bütünlüğü anlatan tüm araştırmalar ve bulgular dil öğretiminde kültür aktarımının öneminden, kültür aktarımı yapılmadan öğrencinin dili anlamsal boyutuyla

öğrenemeyeceğinden bahseder. Zira öğrenci, bir dili öğrenirken o dilin kültürünün de içinde bulunur.

Eğitim-öğretimde ders kitapları başvuru alan ilk kaynaklar arasındadır. Beklenen hedeflere ulaşmak için geçerliği, güvenilirliği yeterli bulunan, nitelikli, işlevsel ders kitapları tüm eğitimciler tarafından tercih edilmektedir. Ancak günümüzde farklı yayınevleri tarafından niteliği olmayan binlerce kitap basılmaktadır. Bu kitapların bilimselliği, güvenilirliği her zaman araştırma ve tartışma konusu olmuştur. Uygulanabilir ve bilimsel ölçütlere göre hazırlanan ders kitapları ise MEB de dâhil olmak üzere çeşitli özel kurumlar tarafından kullanılmaktadır.

Ülkemizde Türkçe öğretim merkezlerinde de çeşitli yayınevleri tarafından basılan Türkçe öğretim setleri bulunmaktadır. Bu setlerde genel anlamda bir ölçüt olmasa da Türkçe öğretimi için tasarlanacak kitaplar “Avrupa Dil Gelişim Dosyası / Avrupa Dil Portfolyosu (ADP)”na uygun olmalıdır (Ömeroğlu, 2016:9). MEB’in genel ağında da belirtilen ADP ölçütlerine göre düzenlenen yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanan kitaplar yabancı dil öğretiminde temel kaynak olarak kullanılır (Kemiksiz, 2021). Bu kitaplarla öğrencilerin temel dil becerilerinin geliştirilmesi, sosyal yaşamdaki aktivitelerini çeşitlendirilmesi amaçlanmaktadır. Ders kitapları, belirlenen programın hedeflerine uygun olarak işlenebilmesi için hem öğreticiye hem de dili öğrenene rehberlik eder. Bu nedenle dil öğretiminde hedeflenen amaç için doğru bir kitabın rehberlik etmesi önemlidir.

Bu çalışmada “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders ve çalışma kitabının A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyelerinde hangi kültürel öğelere yer verilmiştir?” sorusunun cevabı aranarak yabancılara Türkçe öğretimi için kullanılan bu kaynağın kültürel unsurları tespit edilmeye çalışılacaktır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu çalışma;

1. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitabı” ve “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Çalışma Kitabı” A1, A2, B1, B2 ve C1 seviye kitapları ile sınırlıdır.

2. Çalışmada yukarıda adı geçen kitaplarda yalnızca kültürel öğeler

incelenecektir.

1.7. Tanımlar

Bu bölümde, tezin ana hatlarını oluşturan ve sık kullanılan anahtar sözcüklerin tanımı yapılmıştır.

1.7.1. Dil

Dil; TDK'nin Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü'nde "insanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre biçimlenmiş ortak kurallarının yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örülü çok yönlü ve gelişmiş bir sistem" olarak tanımlanır (sozluk.gov.tr).

"Kültürün aktarım yoluyla genişlemesi için kullanılan en temel araçtır (Özdemir Erem, 2019: 1)."

"İnsanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemi olarak tanımlanan dil, insan topluluklarında oluşan bir sosyal kurumdur (Banguoğlu,1998: 9)."

1.7.2. Kültür

Kültür; Türk Dil Kurumunda toplumun gelişim sürecinde meydana getirilen bütün maddi ve manevi değerler ile bunları gelecek kuşaklara aktarmak için bireyin çevresine hâkimiyetinin derecesini ifade eden araçların tamamı şeklinde verilmiştir (sozluk.gov.tr).

Güneş'e göre kültür; var olma, düşünme, hissetme biçimi olarak açıklanmaktadır. Kültürde topluma özgü duygular, düşünceler, değerler, inançlar, sanat eserleri vb. yer almakla birlikte bireyler bunları birbirlerine anlatmak için her zaman dile ihtiyaç duymuşlardır (Güneş, 2014: 24).

Seçkin Polat'a (2012: 11-12) göre belli bir topluma ait olan her değer kültürü oluşturur ve bir bölgedeki insanın yaşama biçimleri kültür olarak nitelendirilebilir.

1.7.3. Yabancı dil öğretimi

Yabancı dil öğretimi en genel anlamda ana dili farklı olan bir bireyin, kendi isteğiyle, kişisel gelişimi, eğitimi, sosyal faaliyetleri için öğrenmek istediği başka bir dil üzerine aldığı eğitimidir. Yabancı dil öğretimi uzun ve karmaşık bir süreç olup hem öğrenen hem öğretene için önemli derecede çaba gerektirir (Doğan, 2019: 69).

“Kişinin ana dili dışında başka bir dil ve kültürle karşılaşması demektir.”
(Barın, 2004: 19)

1.7.4. Ders kitapları

Öğrenme- öğretme ortamında hedef kazanımlara ulaşılmasında ders kitapları rehber konumundadır. Ders kitapları; belirli bir planda hazırlandığından sınıf içi öğrenme-öğretme etkinliklerinde önemli role sahiptir. Ders kitapları, eğitim ortamında kullanılan en genel öğretim aracı olması sebebiyle öğrencilerde sorumluluk hissini artırır. Bu sebeple ders kitaplarında olması gereken özellikleri aşağıdaki şekilde sıralanır:

- “Ders kitabında yer alan etkinlikler farklı öğrenme stilleri olan çocuklara hitap etmelidir.
- Öğretme ve öğrenme etkinlikleri çocuğun yaşantılarına uygun olmalıdır.
- Öğrenme etkinlikleri bütünlük taşımalıdır.(Konular bir tema etrafında işlenmelidir).
- Her ünite ve konunun başında öğrencinin konuyu daha iyi anlamasını sağlayacak ön örgütleyicilere yer verilmelidir.” (Tertemiz, vd. 2011: 50)

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE AÇIKLAMALAR

2.1. Dil

İnsanlar düşündüklerini, gördüklerini veya duyduklarını dil aracılığıyla iletirler (Osmancık, 2021). Dil, millî tarihin kişiye bağışladığı en büyük mirastır (Yalçın, 2018: 11; akt. Bulut, 2020). Bu miras sayesinde kişiler toplumsal uyumu yakalar, aidiyet duygusu yaratır, sosyalleşir ve farklı değerleri kabul eder. Dilin bu sınırlı işlevi, ulusal algıda etkili bir unsurdur. Çünkü aynı dili konuşan bireylerin kendilerini ortak değerler etrafında bulmaları kaçınılmazdır. Türk dili, binlerce yıllık tarihi gelecek nesillere aktardığı ve milliyetçilik duygusu verdiği için Türk toplumunda çok önemli bir yere sahiptir. Binlerce yıllık tarihi gelecek nesillere aktarması ve millî bilinci kazandırması sebebiyle Türk toplumunda Türkçe çok önemli bir yere sahiptir (Bulut, 2020).

İnsanların bir arada yaşamasını sağlayan iletişim birçok biçim alır. Bunlardan ilki dildir. İnsandan insana iletişimin temel koşulu olan dil, anlama ve uzlaşma aracıdır. Çok eski zamanlardan beri yeryüzünde var olan tüm topluluklar kendi benzersiz iletişim dillerini geliştirmişlerdir. Bu nedenle bu kadar derin bir geçmişi olan dilin tanımıyla bu çalışmaya başlamak yerinde olacaktır. Dil, en geniş anlamıyla insanlığın varoluşundan bu yana ihtiyaç duyduğu önemli bir araçtır. Duygu, düşünce ve ihtiyaçların herhangi bir aracılık veya zaman aracı olmaksızın dış dünyaya aktarılmasında kullanılan her türlü iletişim aracının ortak adı olarak tanımlanabilir (Baykara, 2010).

İnsanlığın en büyük buluşu olan dil, hayatı algılama şeklimizdir. Düşünce ile dil arasındaki bağıntıyı göz önünde bulundurursak aynı dili konuşan bireylerin olaylara bakış açısının benzer olduğunu söylemek mümkündür. Bu da bir milletin kolektif bilincini yani kültürünü oluşturur. Dilin bu bağlamda birleştirici bir gücü vardır.

2.2. Kültür

Yabancı dil öğrenme sürecinde kültürün öğrenciler üzerindeki etkilerini anlamak için öncelikle kültür kavramını daha iyi anlamak gerekir. Kültür karmaşık bir

olgudur ve tanımların zaman ve bağlama göre değiştiği söylenebilir (Hürmüzlü, 2020).

Toplumdaki maddi ve manevi değerler insanları birbirine bağlamıştır. Geçmişten gelecek nesillere aktarılan bu değerler, ulusu oluşturan temel yapıyı meydana getirmektedir. Gelenekler, adetler, inançlar, diller, dinler, sanatlar gibi dinamikleri içeren bu temel yapıya kültür denir. Kültür, bir toplumun yüzyıllardır var olan değerlerini yansıtan bir aynadır (Bulut, 2020). Türk dili ve kültürü üzerine önemli çalışmaları bulunan Ziya Gökalp kültürü şöyle tanımlamıştır: “Bir ülkenin dini, ahlaki, manevi, estetik, dilsel, ekonomik hayatı ve biliminin uyumlu bütünüdür” (Gökalp, 1975: 27; akt. Bulut, 2020).

Kültür, bir milletin ortak hafızasıdır. Öyle ki bir milletin bireylerini birbirine bağlayan yegâne unsurdur. Sürekli değişen ve gelişen bir olgu olan kültür her bir birey tarafından yeniden yorumlanır, şekillenir. Bu sebepten ötürü kültür, nesilden nesile aktarılan ve hayat biçimimizi belirleyen kültürel bir mirasımızdır denilebilir.

2.3. Kültürel Öğeler

Dil ve kültür birbiriyle yakından ilişkili olduğundan, kültür kavramı dil öğretiminin önemli bir parçasıdır ve günümüzde yabancı dil öğretiminin temel hedeflerinden biri öğrencilerin dilsel ve kültürel sınırlar ötesinde birbirleriyle iletişim kurma becerilerini geliştirmektir. İletişimin bağlamdan bağımsız olarak kurulamayacağı ve iletişimin bağlamını oluşturan faktörlerin başında kültürün geldiği düşünülürse, kültürden ayrı bir dilin öğretilmesi mümkün değildir (Baykara, 2010).

Evrendeki hiçbir şey sabit ve statik değildir. Maddi ve manevi olan her şey bir değişim, hareket, çözülme, gelişme veya durma sürecindedir. Kültürel değerler de bu değişimin bir parçasıdır ve zamanla gelişen bir yapıya sahiptir. Bir birey veya toplum, kendisine miras kalan bir kültürel değere kendisinden bir parça ekler veya onu etkileyerek ve dönüştürerek sonraki nesillere aktarır (Günden, 2021).

Kültürel faktörler bir ülkenin kültürünü yansıtır. Dil, kültürün son derece önemli bir unsurudur. Gündelik konuşma diline ek olarak bir milletin kültürünün en güzel yönlerini ortaya çıkarabilen yazı dilidir. Edebî eserler, bir dilin aktardığı en önemli kültürel öğeleri içerir (Salpagarova, 2021).

Dil ve kültür birbirinden bağımsız düşünülemez. Dil, kültürü gelecek nesillere

aktarır, bir nevi onun taşıyıcısıdır. Kültür ise dilin gücünü, çizgilerini belirleyen bir konumdadır. Bu sebeple, yabancı dil öğretiminde öğrencilere kültürün de dille birlikte aktarılması gerektiği yadsınamaz bir gerçektir. Nitekim Mevlana'nın da dediği gibi “Aynı dili konuşanlar değil aynı duyguları paylaşanlar anlaşabilirler.”

2.4. Dil ve Kültür İlişkisi

Sosyal bir canlı olan insanlar karşısındaki bireylerle iletişim kurarlar. Doğası gereği bu iletişime ihtiyaç duyan insanlar duygu, düşünce ve hislerini canlı bir unsur olan dil aracılığıyla kurmuşlardır. Çok uzun zamanlardan beri yapısı ve ortaya çıkışı hakkında araştırmalara konu olan dil ile ilgili bu sebepten dolayı farklı tanımlar yapılmıştır.

TDK'ye göre dil “İnsanların düşündükleri ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban.” olarak tanımlanmaktadır (sozluk.gov.tr).

Güneş (2014: 21)'e göre “dil, insanların duygu, düşünce ve gözlemlerini işaret veya kelimelerle paylaştıkları bir sistemdir. Bu sistem ses, kelime, cümle, işaret gibi çeşitli öğelerle dile özgü kural, yöntem, beceri ve tekniklerden oluşmaktadır.”

Bireyler arasında resim, işaret, jest ve mimikler, beden dili aracılığıyla iletişim kurulabilse de hiçbir araç dil kadar etkili değildir. Bundan dolayı kişi yaşadığı toplum içinde ya da yabancı bir toplumla sağlıklı ve etkili bir iletişim kurabilmek için dile muhtaçtır (Memiş, 2016: 608).

Ergin (2009) ise dilin tanımını insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık olarak yapar.

Her millet kendine özgü bir dil konuşur. Bu dil, konuşulduğu yerdeki kültürün ve bireylerin his ve fikirlerinin algılanabilen bir görüntüsüdür. Bu sebeple dilin iletişimsel olarak açıklanması toplum ile ilgili değerlerin analizi için önemlidir.

Dil, bir ulusu ulus yapıcı en değerli öğelerden biri olduğundan kültürü de kapsar. Bu iki kavram birbirini bütünler ve ayrı değerlendirilemez.

Kültürün tanımı incelendiğinde genel olarak bir milletin uzun yıllar boyunca

biriktirdiği ve nesilden nesile geçen maddi ve manevi değerler bütünü denilebilir.

TDK’de kültür kelimesi “Tarihsel, toplumsal gelişim sürecinde meydana getirilen bütün maddi ve manevi değerler ile bunları gelecek kuşaklara aktarmak için bireyin çevresine hâkimiyetinin derecesini ifade eden araçların tamamı hars, ekin.” şeklinde tanımlanmaktadır (sozluk.gov.tr).

Kültür, insanoğlunun ürettiklerinin, ortaya koyduklarının tümüdür. Hemen her türlü araç - gereç, giyim - kuşam, inançlar, değerler, tutumlar Kongar’a göre(2005) bir kültürü oluşturan öğelerdir.

“Kültür, toplumsal, kuşaktan kuşağa aktarılan, kapsayıcı, değişime ve gelişime açık düzenleyici bir olgudur. Dil, din, sanat dalları, tarih, coğrafya, gelenek-görenekler, yemekler, mimari, ahlaki kurallar, hukuk vb. öğeler kültürel öğelerin başında gelmektedir.” (Demir ve Açık, 2011: 53)

Demir (2010) dil ve kültür arasında sıkı bir ilişki olduğunu ve toplumun dili kültürü ile yansıttığını ileri sürer. Bu tezden yola çıkarak dil ve kültür unsurlarının biri olmadan diğerrinin varlığı düşünölemeyeceği ve kültürün de dil sayesinde aktarılacağı sonucuna ulaşılır. Kültür de ortak yönleriyle dilin anlamlandırılmasına olanak tanır.

“Kültürü anlama ve öğrenme sürecinde dil önemli bir yere sahiptir. Dilin amacı birey için bilgi, beceri ve tutumlar oluşturmaktır. Böylelikle birey dili bir kültür alanı yaratmak için kullanır ve uyum sağlar (Güneş, 2014: 25).”

İnsanlar, birbirleriyle etkileşim kurdukça meydana gelen iletişim ifadesi topluluklar arasındaki kültür ilişkisini oluşturur. Dil aracılığıyla farklı kültürleri tanıyan ve farklı coğrafyalara taşınan bireyler tıpkı dil gibi anlaşmayı sağlayan bir sistemin canlı bir parçası ve kültür aktarıcısı rolüne girer.

2.5. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Tapan (1990) bir dil öğrenmenin farklı bir kültürü de anlamak ve tanımak demek olduğunu belirtir. Dil öğretiminde karşılaşılan yeni sözcük ve tümceler, bireyin yeni düşünceler oluşturmaya kaynaklık eder.

Yabancı bir dilin kültüründeki yeni değerler öğrenilirken öğrenciler ilk olarak kendi bildikleri kavramları hatırlar. Bunun sonucunda yeni bir anlam çıkarmaya

çalışırlar (Yaylı ve Bayyurt, 2011). Kendi değeriyle öğrenilen kültürün özelliklerini karşılaştıran öğrenciler o dilin kültürünü benimser.

Çok kültürlü bir yapıyı oluşturan yabancı dil öğretimi alanı, içediği farklı öğretim yaklaşımlarıyla bireye farklı bakış açıları sunar. Böylece birey farklı bir kültür ile tanışır. Çok yönlü düşünme becerileri kazanır.

Dil yalnızca göstergelerden ibaret olmayan bir kültürü de beraberinde taşıyan bir olgu olması sebebiyle yabancı bir dili öğretirken kültür unsuru da hiçbir zaman göz ardı edilmemelidir. Aksi halde dil öğretimi mekanik ve sıkıcı olacaktır (Asutay, 2003).

Cortazzi ve Jin İngiltere’de yabancı dil öğretimi konusunda birçok kaynağın aşağıda bulunan üç ana amaç üzerinde durduğunu ifade eder. Böylelikle aslında kültür ile dil öğretimi arasındaki ilişkiyi somut olarak belirtir:

- “Yabancı bir dili öğrenen bireyin karşılaşabileceği durumlarda kullanabileceği bildirimsel yetiyi geliştirmek.
- Öğrenilen dilin doğasına ve öğretimine karşı bir farkındalık oluşturmak.
- Yabancı kültürü detaylı incelemek ve yabancı kültürdeki insanlara karşı olumlu tutumlar geliştirmek (Cortazzi ve Jin, 1999: 96; akt. Altınok, 2020: 230).”

Bir milletin dilini anlamak için o dilin dilbilgisi kurallarını öğrenmek ve kullanmak yeterli değildir. Birey yeni öğrendiği dili, kendi ana dilindeki varlık ve kavramlarla ya da olay ve durumlarla eşleştirdiğinde tam bir karşılık bulamayabilir. Bundan dolayı yabancı dili öğrenirken o milletin kültürünü yani yaşayış tarzını, gelenek göreneklerini, değerlerini vb. öğeleri de benimsemek ve bütün olarak değerlendirmek gerekir. Yabancı dil öğretiminde dili daha iyi anlamlandırmak ve kavrayabilmek için kültür ile birlikte dil kapsamlı olarak ele alınmalıdır.

Türkçenin günümüzde kullanılan şeklinde olması dilimizin yabancı öğrencilere iyi bir biçimde ifade edilebilmesi açısından önemlidir. Eski dildeki yapılar nasıl ki günümüzde kullanılmıyorsa Türkçe öğretiminde de kullanılması uygun olmaz. Zira aksi halde yabancı dil öğrenen bireyler, topluluk içinde insanlarla anlaşmakta zorlanabilirler. Bunun sonucu olarak Türkçenin öğrenilmesi zorlaştığı gibi öğretim hedeflerinin de kazanılamamasına sebep olunur.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi son yıllarda artış göstermiş olup bu alan lisans ve yüksek lisans programlarına da dâhil edilmiştir. Bu alanda birçok türde kurum açılmış olup Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili araştırmalar artarak devam etmektedir. Günümüzde Türkçenin yabancılara öğretimi konusunda değerli çalışmalar ortaya koyan bir kurum olan Türkçe öğrenim merkezleri, yabancılara Türkçe öğretim sistemi için çeşitli kitap setleri hazırlamaktadır.

2.5.1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesi

Türkçe, kökleri binlerce yıl öncesine uzanan bir kültür ve medeniyet dili olup bu konuyla ilgili araştırmalar temel ve yabancı kaynaklarda devam etmektedir. Biçer (2017) Türkçenin kendi kültür coğrafyası dışında diğer ülkelerde de yabancı dil olarak öğretilmesini bu köklülüğün somut bir göstergesi olarak kabul eder.

Milletler gelişen teknoloji, ulaşım araçları, yürütülen politik ve siyasi faaliyetlerle geçmişten günümüze birbirleriyle iletişim halindedir. Bu durum milletlerin iletişimde bulunduğu toplumların dillerini öğrenmek için bir ihtiyaç oluşturmaktadır. Bu sebeple yabancı dil öğretimi önem kazanmaktadır.

1072-1074 yıllarında Kaşgarlı Mahmut tarafından yazılan Dîvânu Lugâti't-Türk yabancılar için Türkçe öğretimi konusunda kabul edilen ilk eserlerden biridir. (Akyüz, 2007) Dîvânu Lugâti't-Türk'ü yabancılar için Türkçe öğretimi konusunda incelerken aşağıdaki bulgulara ulaşır:

1. Dîvânu Lugâti't-Türk'te yalnızca dil bilgisi konularına değil Türk kültürünün aktarımına da önem verilmiştir.
2. Dil bilgisi kuralları tümevarım yöntemiyle verilmeye çalışarak bol bol örneklerden yararlanılmıştır.
3. Dil eğitiminde verilen metin önemlidir. Bu metinler günlük hayata dayanan ve atasözlerinden oluşan metinlerdir.
4. Eser iki yıl içerisinde yazılmış olsa da birçok taslak aşamasından geçmiştir. Bu da Kaşgarlı Mahmut'un yazmaya verdiği önemi gösterir.

5. Eserde dil eğitimiyle ilgili tekrarlar ve hatırlatmalar vardır. Bu da günümüz eğitim programlarında tekrar etmenin öneminin o dönemlerden beri süregeldiğinin göstergesidir.

Genel anlamda Türk dilinin öğretilmesini amaçlayan bu yapıtla birlikte “Codex Cumanicus, Kitabü Bulgati’l- Müştal Fi Lugati’t- Türk ve’l- Kıfçak, Kitab- ı Mecmu- i Tercüman- ı Türki ve Acemi ve Mongoli, El- Kavaninü’l- Külliyye Li Zabti’l- Lügati’t- Türkiyye, Et- Tuhfetü’z- Zekiyye Fi’l- lugati’t- Türkiyye, Kitabü’l- İdrak Li- lisanü’l- Etrak” gibi eserler de yabancılara dil öğretimi amacıyla yazılmıştır.

Günümüzde bu eski yapıtların yerini Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi için resmi kurumlar, dil merkezleri, üniversiteye bağlı kurumlar, sivil toplum kuruluşları, özel dil merkezleri gibi yerler yapılandırılmış ders kitapları aracılığıyla doldurmaktadır.

2.5.2. Yabancı dil öğretimi ilkeleri

Yabancı dil öğretiminde o dili öğrenmeyi amaçlayan bireylerin öğrendikleri dili etkili bir şekilde kullanabilmeleri ve bu dil aracılığıyla iletişim kurabilmeleri beklenmektedir. Nasıl ki eğitim ve öğretimin her kademesinde uyulması gereken ilke ve kurallar varsa yabancı dil öğretiminde de bu ilkeler esas alınarak yapılan eğitimde başarının artacağı düşünülmektedir (Alver, 2019).

Dil öğretimi sırasında öğreticinin benimsediği ilkeler, uyguladığı yaklaşım ve yöntemler öğrencinin başarısını doğrudan etkiler. Bu sebeple öğretici, yabancı dil öğretiminin ilkelerini, yaklaşım ve yöntemlerini doğru bir şekilde uygulamalıdır. Barın (2004) ve Demirel (2008) yabancı dil öğretiminde esas alınması gereken ilkeleri aşağıdaki şekilde belirtir:

1. *Dört temel dil becerisini bir bütün halinde ele alıp geliştirme:* Dil öğretiminde okuma, konuşma, dinleme ve yazma dil becerileri bir bütün olarak ele alınmalıdır. Yalnızca tek bir dil becerisine odaklanmak yanlıştır.

2. *Dil öğretim etkinliklerini önceden planlama:* Plan yapmak hayatımızda düzeni sağladığı gibi eğitim öğretim etkinliklerinde de aynı derecede önemlidir. Özellikle farklı bir dilin öğretiminde rastgele öğretim yapmaktansa ders saatini üniteyi,

konuyu, konunun etkinliklerini bir plan dâhilinde uygulamak hem öğretici hem öğrenci açısından kolaylık sağlar.

3. *Basitten karmaşığa, kolaydan zora ve somuttan soyuta bir sıra izleyerek gitme:* İnsanlar doğduktan sonra nasıl ki önce emekleyip sonra yürüyüp sonra koşmaya başladıysa yeni bir dil öğrenen bireylerden de hemen akıcı bir şekilde konuşması beklenemez. Öğreticinin dikkat etmesi ve benimsemesi gereken en önemli ilkelerden biri olan “basitten karmaşığa, kolaydan zora ve somuttan soyuta bir sıra izleyerek gitme” ilkesi öğrencinin, dili basit yapıları cümlelerden ve çevresindeki somut nesnelerden başlayarak öğrenmesini kapsar.

4. *Dil öğretiminde tek seferde tek bir yapıyı sunma:* Öğrenci bir ders saati içerisinde birden çok yapı, kelime, cümlelerle karşı karşıya bırakılmamalıdır. Öğrenci bulunduğu seviye dışından farklı seviyedeki kalıplarla ölçülmemelidir.

5. *Hayata uygunluk:* Öğretici verecek olduğu örnekleri günlük hayatın içinden seçmelidir. Gerçek yaşamla ilgili olmayan örneklerin etkililiği ve kalıcılığı bulunmamaktadır. Öğrencinin gereksinimlerini karşılayabileceği sosyal ortamlarda rahatlıkla iletişim kurabileceği kelime ve kelime gruplarının öğretilmesi öncelikli olmalıdır.

6. *Öğrencinin derse aktif katılımı ve güdülenme:* Öğrencinin dersten önce hangi yapılarla karşı karşıya geleceğini bilmesi derse ilgi duymasını sağlayacaktır. Bu sebeple öğreticinin ders başında öğrenciyi güdülemesi ve derste işlenecek olanlarla ilgili bilgi vermesi önem arz eder. Öğrencilerin derste aktif dinleme yapmaları, soru sormaları, grup tartışmalarına katılmaları sağlanmalıdır.

7. *Bireysel farklılıklar:* Her öğrenci birbirinden farklıdır. Dil öğrenme istekleri, yaşları, cinsiyetleri ve zekâ türleri açısından farklılıkları bulunan öğrenciler öğretmenler tarafından gözlenerek kişiye özgü ders planı oluşturulabilir.

8. *Teknolojik imkânlar:* Eğitimde öğrencilerin birden fazla duyu organını harekete geçirmek, konunun kalıcılığını artırmakla beraber öğrencinin derse ilgisini de canlı tutar. Bu sebeple teknolojinin sunmuş olduğu görsel ve işitsel imkânları eğitim ortamında bulundurmak gereklidir.

9. *Ana dilini gerekli durumlarda kullanma:* Öğrenci, öğrendiği dili daha fazla duyup kullanmalıdır. İlk seviyelerinde kendi ana dillerini kullanmalarına izin verilebilse de sonraki süreçlerde yalnızca gerekli durumlarda ana dillerini kullanmaları sağlanmalıdır.

10. *Yazılı sözlü ifade ve dönüt:* Yabancı dil öğretiminin amacı yalnızca anlama becerilerinin geliştirilmesi değildir. Yazılı ve sözlü anlatma becerilerini geliştirmek ilk dersten itibaren unutulmaması gereken bir kazanımdır. Öğrencilerin kendilerini yazılı ve sözlü olarak ifade etmesi güven duygularını pekiştirir. Ancak yazılı ve sözlü anlatımlarında öğrencilerin yaptıkları yanlışların anında düzeltilmesi gerekir. Zira yapılan yanlışların düzeltilmeden üst üste yığılması daha büyük problemlere zemin hazırlar.

2.5.3. Yabancı dil öğretimi yöntemleri

Günümüze kadar yabancı dil öğretiminde çeşitli yöntemler ortaya çıkmıştır. Bu yöntemler, öğretici tarafından aktif ve etkili bir şekilde kullanıldığı takdirde öğrencinin amaca daha hızlı ve kolay ulaşmasında etkili olur. Memiş ve Erdem (2013) sıklıkla kullanılan yöntemleri aşağıdaki şekilde sıralar:

- Dil Bilgisi - Çeviri Yöntemi (Grammar- Translation Method)
- Direkt Yöntem / Dolaysız Yöntem (Direct Method)
- Doğal Yöntem (Natural Method)
- İşitsel - Dilsel Yöntem (Audio-Lingual Method)
- Bilişsel Yöntem (Cognitive- Code Method)
- İletişimsel Yöntem (Communicative Method)
- Seçmeci Yöntem (Eclectic Method).

Dil Bilgisi - Çeviri Yöntemi (Grammar-Translation Method)

Dil bilgisi kurallarının önemsendiği bu yöntemin temel ilkelerini birleştiren ve geliştiren Karl Plötz'dür (Alver, 2019). Bu yöntemde dil bilgisi kurallarının öğretimi temel alınır. Bu kuralların ayrıntılı bir şekilde ele alınması ve öğretim etkinliklerinde kullanılması dil öğretiminde temel hedeftir. Ezber mantığına dayanan yöntemde

günlük iletişimin önemi yerine ele alınan, metnin anlamı ve metinde kullanılan dil bilgisi öğeleridir (Mackey 1965 akt. Demirel, 2021; Karakoç Öztürk 2018).

Dil bilgisi çeviri yönteminde anlatma becerileri önemsizdir. Metindeki kelimeler ana dile çevrilir ve kelime kökleri ve çekimlenmiş hallerinin öğrenci tarafından bulunması beklenir (Alver, 2019; Doğan 2012; Güzel ve Barın 2013).

Direkt Yöntem / Dolaysız Yöntem (Direct Method)

Dil bilgisi çeviri yöntemine karşı geliştirilmiş bir yöntemdir. Yeni öğrenilen dil ile sosyal yaşantılar arasında doğrudan bir bağ oluşturularak ana dile başvurulmadan gerçekleştirilen bu yöntemde ezber ve çeviriye yer verilmez. Yöntemin geliştirilmesindeki ana yol doğallıktır. Öğrenci, sosyal yaşamında kullanabileceği dili öğrenir.

Anlatma becerilerinin ön planda olduğu yöntemde derslerde hikâye, diyalog, resim gibi materyaller kullanılır. Dil bilgisi öğretilirken tümevarım yöntemi kullanılarak fiillere öncelik verilir (Alver, 2019; Yaylı ve Yaylı, 2014; Tosun, 2006).

Doğal Yöntem(Natural Method)

Hedef dil öğretimi süresince derslerde ana dil, yabancı dil ya da her iki dilin de kullanılmasına izin veren doğal yöntem Tracy Terrel tarafından ortaya konmuştur.

Bu yaklaşımda doğal iletişim etkinlikleri kullanılır. Bu yaklaşımda öğrenci bir bebek gibi kabul edilebilir. Öğrenci ilk aşamada dili duyar ve anlamlandırır. Bu süreç dil edinim süreci denir. Sonrasında hataları kontrol eden bir monitör gibi öğrenci bilinçli öğrenme aşamasına gelir. Dilin doğal gelişim sürecinde olduğu gibi öğrenciler hata yaptığı noktaları ortaya çıkarır. Öğrenci karşı karşıya geldiği girdilerle anlam arasındaki ilişkiyi açıklar. Girdiler, anlamlı olduğu ve geniş bir sözcük bilgisi sundukları sürece öğrenci bu girdileri duygusal süzgeçten geçirerek öğrenmeyi sağlamış olur (Richard ve Rodgers, 2001 akt. Büyükkız, 2013).

İşitsel - Dilsel Yöntem(Audio-Lingual Method)

Dilin öncelikle sözselsel bir davranış olduğu temeline dayanan işitsel - dilsel yöntem, söyleneni tekrar etme ve tekrarlar ezberlenen bu cümlelere benzeyen farklı cümleler kurma esasına dayanır. Bu yöntemde dinleme, anlama ve konuşma becerileri yoğun olarak kullanılır (Bölükbaş, 2013; Köksal ve Varışoğlu, 2014).

Yeterli sözcük dağarcığına sahip olmak, dili doğru kullanmak ve telaffuz etmek, hızlı cevap verebilme yeteneğini geliştirebilmek yöntemin temel amaçları arasındadır. Dil laboratuvarlarında gerçekleştirilecek olan derslerde CD-ROM, teyp ya da akıllı tahtalar aracılığıyla gerçekleştirilecek olan alıştırmalarda hem görsel hem işitsel yapılar bireysel olarak yinelenir. Öğretilmek istenen dil, taklit ve ezber yoluyla öğrenilmiş olur.

Bilişsel Yöntem (Cognitive - Code Method)

Dilin bir alışkanlık ürünü değil yaratıcı bir süreç olduğunu savunan bilişsel yöntem, Chomsky tarafından geliştirilen üretimsel dönüştürücü dil bilgisini kullanır. Öğrencinin ihtiyaç duyduğu cümleleri bilmesi imkânsızdır (Sebüktekin, 1973 akt. Gün, 2013). Bu sebeple her duruma uygun cümlelerin öğrencinin kendisi tarafından üretilmesi gereklidir.

Bilişsel yöntemin kurucularından olan Ausubel'e göre öğrenmede kişinin içsel süreçleri önemlidir (Tura, 1983). Yöntemin temel ilkesi öğrenmenin anlamlı olması ve aktif zihinsel süreçlerden geçmesidir (Aksan, 2000). Bu yöntemde öğrencinin farkındalık düzeyinin yüksek olması, cümle yapılarını anlayabilmesi açısından önemlidir.

İletişimsel Yöntem (Communicative Method)

İletişimsel yöntemde kurallar değil dilin kullanımı esas alınır. Dil, iletişim kurmak için en temel araçtır. Bu sebeple dilin işlevsel özellikleri esas alınmalıdır. Dilini kullanabilmeyi başarábildiği gibi öğrenciye jest ve mimiklerin, göz ve el alışkanlıklarının kazandırılması esastır.

Öğrenciler bu yöntemle derste daha aktiftirler. Kalıp ezberlemek yerine öğrenileni anlamak ve kavramak önemlidir. Öğrenci merkezli bir dil öğretim anlayışı benimsenir. Yöntem dilin dört temel becerisini geliştirmeyi esas alır. İletişim, ortam ve dil aşamaları çeşitlendirilip bir ifadeye dönüştürüldüğünde gerçekleşir (Widdowson, 1978). Bu yönüyle öğretici, öğrencilerin hem amaçlarına uygun bir şekilde iletişim kurmalarına yardımcı olur hem de öğretme alışkanlıklarını bir kenara bırakarak öğrenciyle daha kolay iletişim kurabilir.

Seçmeci Yöntem (Eclectic Method)

Bilinen tüm yöntemlerin amaca en uygun yönlerinin seçilmesiyle oluşan (Wang, 2001) eklektik yöntem, her bir öğrenme alanı için işe yarayan yöntemlerin seçilmesidir. Tek ve kesin bir yöntem anlayışına son verilir. Sözelimi sözcük dağarcığının artırılmasında doğrudan yöntem, kural öğretimi için bilişsel yöntem, temel dil becerilerinin sağlanmasında işitsel yöntem yer verilebilir. Changrong (1999) eklektik yöntemde öğreticinin sınıfı çok iyi tanınması gerektiğini, aksi takdirde öğrenciler arasındaki farkın dikkate alınamayacağını, kazanımların verilmesinde yöntemsel farklılıkların başarıyla uygulanamayacağını belirtir (Melanlıoğlu, 2013).

Dil öğretiminde başarıyı getiren en önemli unsurlardan biri o dile istekle yaklaşılmasıdır. Öğretici ders sırasında farklı yöntemlere başvurarak öğrencilerin sıkılmasını engeller ve derse motive olmasını sağlar. Eklektik yöntemde mekanik tekrarlar yerine anlamlı ve farklı alıştırmalara yer verilmesi tekdüzeliği engelleyecektir. Örneklerin somuttan soyuta, basitten zora doğru olması ve bireysel farklılıkların dikkate alınarak verilmesi önemlidir (Barın, 2004).

Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan bu yöntemler ve çeşitli materyaller aracılığıyla dilin öğretimi daha etkili hale getirilebilir. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” öğretim setinde bulunan ders ve çalışma kitaplarında verilen konu ve etkinliklerde iletişimsel ve öğrenci merkezli yaklaşım temel alınmıştır.

Kültürel öğelerin aktarımı esnasında konu ve etkinliklerin hangi yöntemle anlatılacağı önem arz etmektedir. Bu nedenle yabancılar Türkçe öğretiminde dikkat ve motivasyonunun yüksek olması, hedefe daha hızlı ulaşılması ve daha kalıcı öğrenmenin sağlanması için uygun yöntem kullanımı sağlanmalıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yabancılar Türkçe öğretimi son yıllarda daha çok yaygınlaşmış ve önem verilen bir alan olmuştur. Dil öğretiminde kullanılan çeşitli öğretim setlerinde kültürel öğelerin incelenmesi konusunda birçok çalışma yapılmıştır. Eğitim kurumlarına göre değişiklik gösteren öğretim setlerinin kültürel aktarım alanında karşılaştırıldığı araştırmalar da farklı boyutlarıyla karşımıza çıkmaktadır.

Kültürel unsurların nasıl verildiğini inceleyen Pehlivan (2007), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültürlerarası Etkileşim Odaklı Yaklaşım Uyarınca Metin Çalışmaları” adlı tezinde, Türkçe Okuyorum 1, 2, 3 isimli kitaplarda kültür aktarımını araştırmış ve metinleri biçim, içerik, tür, sunuş, konu alanı, kültür ve sunuş konularında değerlendirme yapmış ve uygulama örnekleri vermiştir. İncelemede ülke, şehirler, günlük yaşam, sosyal ilişkiler gibi konulardan bahsedildiği, betimleyici ve olumlu sunuş biçimlerinin daha çok kullanıldığı, öğrenilen dil ile ilgili kültüre yer verildiği fakat öğrencinin öğreneceği dilin kültürünü anlamasına yönelik ve dilde gerekli olgunluğa erişmişliğini elde edecek alıştırmalar bulunmadığını söylemiştir.

Aytekin Özkan (2009) yaptığı çalışmasında farklı kültürlerin birbirlerini tanınması ve bağlantı kurmasının dil öğrenirken yararlı olması maksadıyla karikatür kullanımını tavsiye etmektedir. “Yabancı Dil Olarak Türkçe Sınıflarında Kültürlerarası İletişim Yetisi Kazandırma Amaçlı Karikatür Kullanımı” isimli tezinde kültürlerin etkileşimi, benzer ve farklı yanlarının görülmesi ve öğrenilecek dilin kültürü hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla bir ders materyali olarak karikatürün kullanılabileceği söylenmiştir. Yeni bir dil öğrenmek için kullanılan ders kitapları vb. materyallerin yanında etkinliklerde karikatürlerin de kullanılması o dilin kültürünün de öğretimine katkıye sağlayacağı anlatılmıştır.

Dil ve kültürün birbiriyle güçlü bir ilişkisi olduğunu vurgulayan Keskin (2010), “Yetişkinlere Yönelik Yabancı Dil Olarak Türkçe Derslerinde Yazınsal Metinlerle Kültür Aktarımı” adlı araştırmasında yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan kitaplarında yer alan metinleri ve bu metinlerin çeşitlerini incelemiştir. “Yeni Hitit Ders Kitapları”, “Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı” ve “Türk Dünyası İçin Türkçe Ders Kitapları” isimli kitaplarla yapılan çalışmada metinler incelenmiştir. Bir dili

öğrenirken sadece dil bilgisi yapılarını kavramak değil, öğrenilen kelime ve kelime gruplarının ne zaman, nerede kullanılması gerektiğini de anlamak gerektiğinin önemi üzerinde durulan çalışmanın sonucunda kitaplarda seviye yükseldikçe yazınsal ve bilgi verici metinlerin sayısının arttığı ve en fazla metne yer veren kitabın 63 metinle “Türk Dünyası İçin Türkçe Kitapları” olmuştur. Uygulama sonucunda ise öğrenciler kendi kültürü ve hedef dilin kültürünü karşılaştırmış ve yorumlamışlardır.

Soyşekerci (2015), İngilizce dil öğretimi için ders materyali olan Global A2 Coursebook ve yabancılara Türkçe dili öğretimi için kullanılan İzmir A2 ders kitabını incelemiştir. “İngilizce ve Türkçe Ders Kitaplarında Kültürel Öğelerin İncelenmesi” adlı bu çalışmanın maksadı İngilizce dili ve Türkçe dilini öğreten ders kitaplarındaki kültürel öğeleri araştırmak ve karşılaştırmaktır. Bu iki kitap şekillerle kültürel unsurlar açısından karşılaştırılmış ve yapılan inceleme sonucunda İzmir A2 ders kitabındaki kültürel unsurların Global A2 Coursebook’a göre daha az olduğu sonucuna varılmıştır.

Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe B1, B2 ve C1 kitapları ile ilgili inceleme yapan Tosun (2016), yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının Türkçenin yapısını ve gramerini öğretmesinin yanı sıra kültür unsurlarının da gerektiği kadar bulunmasının önemini ifade eder. Yaptığı incelemede Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C1 kitaplarının öğretmen ve öğrencilere yol gösterici olduğu ve öğrencilerin bu kitaplar sayesinde Türkçe dilini ve kültürünü daha iyi öğrenecekleri belirtir. Aynı zamanda kitaplarda kültürel öğelerin fazlasıyla yer aldığını fakat ölçülü bir şekilde dağılım göstermediği ve dersi anlatacak olan öğretmenin kültür anlamında yeterli olması gerektiğini vurgular.

Ders kitaplarının dil öğretiminde önemli bir yeri olduğunu vurgulayan Ömeroğlu (2016), “Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin Hazırlanmış Ders Kitaplarının İncelenmesi” adlı tezinde “Yedi İklim Türkçe [A-1], Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı [1-Temel], Yabancılar İçin Türkçe [Gazi A-1] ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı [A-1]” adlı materyalleri şekil ve konu yönünden değerlendirmiştir. Yaptığı araştırmada nicel ve nitel yöntemi kullanmış; öğretim elemanları, matbaacılar, basın yayıncılar vb. kişilere anket uygulamış ve katılan kişilerle görüşme ve gözlem yapmıştır. Bu çalışma sonucunda incelen dört kitap da biçim açısından yararlı bulunmuştur. İçerik açısından ise “Yedi İklim Türkçe[A-1], Yabancılar İçin

Türkçe[Gazi A-1] ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı[A-1]”materyalleri genel olarak yeterli bulunmuş, “Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı[1-Temel]” ise bazı konularda uygun bulunmamıştır.

“Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Metinlerde Değer Aktarımı Referanslarının Yeri” adlı araştırmasında Karakuş (2018), Byram’ın (1993) “Kültürel İçerik Çözümlemesi Ölçeği”nden yararlanarak ders kitaplarında yer alan metinlerdeki değerlerini incelemiştir. İstanbul Üniversitesi DİLMER’in İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları, Ankara Üniversitesi TÖMER’in Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları ve Gazi Üniversitesi TÖMER’in Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları’nı inceleyen Karakuş kitaplarda seviyelere göre ölçülü bir şekilde değer aktarımı yapılmadığını ifade etmiştir.

“Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği (A1-A2 Düzeyi)” adlı çalışmasında Özgat Tatan (2018), incelediği kitaplarda doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. A1 ve A2 seviye kitaplarda aynı ölçüde bir dağılım olmadığı ve dil öğrenenlerin hedef kültür ile kaynak kültürün farkını anlamalarına, kültürler arası birbirini etkileme olayının oluşumuna yeterli derecede olanak vermediğini ifade etmiştir.

“Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültürel Unsurlar: Yedi İklim Türkçe Örneği” isimli çalışmasında Çetinkaya (2018) bir dil öğrenirken o dilin kültürünü de bilmenin çok önemli olduğunu vurgulamıştır. Yaptığı nitel araştırmada Yedi İklim Serisi kitaplarını incelemiş ve en fazla kültür aktarımının olduğu metinleri A1 ve en orijinal metinleri C2 kitabında bulmuştur. Kitaplardaki metinlerin içerik olarak öğrenilecek dilin kültürüne ait olduğu söylenmiş ve orijinal metinlerin kurma metinlere göre daha az olduğu belirtmiştir. Orijinal metinlerin daha fazla kullanılması yetersiz olduğu ifade etmiştir.

“Yurt Dışında Yaşayan Türk Çocukları İçin Hazırlanmış Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitaplarında Kültürel Öğeler” adlı çalışmasında Kolay (2018), Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan belirli seviye kitaplarda kültürel öğelerin ne derece bahsedildiği ve öğrenenlere nasıl verildiği ile ilgili araştırma yapmıştır. İçerik analizi kullanılarak yapılan araştırmada coğrafya, dil, tarih gibi birçok kültürel

unsurdan bahsedildiği görülmüştür. Bu öğelerin ders kitaplarında yer alan metinler ve resimlerle öğrenenlere verildiği tespit edilmiştir.

Almalı (2019) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarında Kültürel Unsurların Kullanımı: Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği(C1 – C2 Seviyesi)” adlı çalışmasında dil öğretiminde en çok kullanılan materyallerden biri olan ders kitaplarını kültür aktarımı açısından incelemiştir. Bunun için “Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti” nde ileri seviye olan C1 ve C2 kitaplarını örneklem olarak almıştır. Yaptığı incelemede her iki ders kitabında da farklı kültürlerle daha fazla yer verildiği ve kültürel unsurlara yer verilme oranının birbirine yakın olduğu görülmüştür. Aynı zamanda C1 ve C2 ders kitabında Türk kültürel unsurlarının yabancı kültürel unsurlarına göre daha az yer aldığı sonucuna varılmıştır. Ders kitaplarında hedef kültür ile ilgili unsurların dengeli bir biçimde dağılması gerektiği ve görsellere de yer verilmesi ifade edilmiştir.

Yazıcı ve Göçen (2021), “Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Kültürel Unsurların incelenmesi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği” adlı çalışmalarında dil öğrenirken öğrenciler daha çok ders kitabı kullandıkları için inceleme konusu olarak seçmişlerdir. Bununla birlikte Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancılar için Türkçe kitapları ile ilgili daha önce çalışma yapılmadığı için örneklem olarak bu kitapların A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 düzeylerini seçmiştir. 1083 kültürel ögenin bulunduğu kitaplarda daha çok yiyecek, değerler, edebiyat, meslekler, turistik ve tarihî yerler unsurlarına yer verildiği söylenmiştir. Yaptıkları incelemede kitapların kültürel açıdan yeterli olduğu ve bu alandaki diğer kitaplara göre daha fazla öğeye yer verildiği fakat bazı kültürel öğelere daha fazla yer verilebileceği sonucuna varmışlardır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, insan davranışlarını ve bu davranışlarının sebeplerini detaylı bir şekilde incelemeye yarayan bir yöntemdir. Nitel araştırma problemlerin, tecrübelerin ya da diğer konuların bütününe yakalama amacındadır (Güler, Halıcıoğlu, Taşgın, 2015: 39). Yıldırım ve Şimşek (2018: 189-190)’e göre ise nitel araştırma, gözlem, görüşme, doküman analizi gibi yöntemlerin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde meydana getirilmesine yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır.

Araştırma, tarama modeli çeşitlerinden doküman incelemesi modeliyle yapılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılacak konu ile ilgili yazılı materyallerin analizinden oluşan bir modeldir. Araştırmacı, ihtiyacı olan veriyi, herhangi bir gözlem ve görüşme yapmadan elde edebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 189 - 190). Bu çalışmada doküman olarak “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitabı” ve “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Çalışma Kitabı”nın A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyeleri incelenmiştir.

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmada evrenini yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Öğretim setinin tamamı oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem alma yoluna gidilmemiştir.

4.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Öğretim setinin A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyelerindeki okuma ve dinleme metinleri ve etkinlikler incelenmiştir.

4.4.Verilerin Analizi

Çalışmada belirtilen kitaplar, edebiyat ve edebî kişiler, tarih ve tarihî kişiler, sanat (müzik, sinema, bilim, mimari), coğrafya, folklor (geleneksel yemekler, din ve inanç, gelenek ve görenekler, geleneksel oyunlar), değerler, sosyal ilişkiler, özel günler ve günlük ifadeler ve kültürel öğelerin seviyelere göre nasıl bir dağılım gösterdiği başlıkları altında incelenmiş ve şekillerle gösterilmiştir.

Yapılan çalışmada değerler alanındaki kültürel öğeler Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2019 yılı Türkçe Öğretim Programı'na göre incelenmiştir. Programda verilen kök değerler “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik” tir (MEB, 2019).

4.5. İncelenen Ders ve Çalışma Kitapları

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Öğretim Seti” Kültür Sanat Basımevi tarafından 2020 yılında yayımlanmış olup öğretim elemanları tarafından hazırlanmıştır. Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni dikkate alınarak hazırlanan bu sette A1, A2, B1, B2 ve C1 düzey kitapları ve çalışma kitapları bulunmaktadır. Aynı zamanda kitapların içinde dinleme ve izleme metinleri yer almakta olup kitabın içinde yer alan karekodlar sayesinde ulaşılabilir.

Kazanımlara uygun olarak hazırlanan bu setin içindeki her bir kitapta altı üniteye ve her üniteye ise üç ayrı konuya yer verilmektedir. Konu başlıklarında kazanıma göre öğretilecek beceriler, dil bilgisi konuları ve ünite içerisinde olan sözcüklerin genel başlıkları verilmektedir. Kitaplarda bulunan konuların içerisinde “hazırlık çalışması, okuma, ya siz?, dil bilgisi, dinleme, yazma ve konuşma” bölümleri bulunmaktadır. Ünite sonlarında “izle-öğren, günlük ifadeler, kendini çek, mikrofon sende, kültürden kültüre, eğlenelim öğrenelim, bir adım ötesi, neler öğrendik?, öz değerlendirme ve kelime listesi” kısımları bulunmaktadır. Ayrıca konular farklı görseller kullanılarak zenginleştirilmiştir.

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Eğitim Seti”, Türkiye’de yetmişten fazla üniversitede ve birçok eğitim kurumunda kullanılmaktadır. Ayrıca yurt dışında ABD, Almanya, Fransa, İngiltere, Yunanistan gibi birçok ülkede üniversitelerde ve eğitim kurumlarında ders materyali olarak yer almaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitabı” ve “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Çalışma Kitabı” nın A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyelerinde; edebiyat ve edebî kişiler, tarih ve tarihî kişiler, sanat (müzik, sinema, bilim, mimari), coğrafya, folklor (geleneksel yemekler, din ve inanç, gelenek ve görenekler, geleneksel oyunlar), değerler, sosyal ilişkiler, özel günler ve günlük ifadeler alanlarındaki kültürel öğeler araştırılmış ve kültürel öğelerin seviyelere göre dağılımı incelenmiştir. Kültürel öğeler araştırmacı tarafından belirlenmiştir.

5.1. Edebiyat ve Edebî Kişiler Alanındaki Kültürel Öğeler

- *“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1 ders kitabında edebiyat ve edebî kişiler alanında kültürel unsura rastlanmamıştır.*

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A2 ders kitabındaki kültürel unsurlar şöyledir:

- **Keloğlan ve Sihirli Tas masalı** (A2: 66).
- **Keloğlan sihirli taşı** nerede bulmuş? (A2: 67).
- **Kız Kulesi Efsanesi**

Kız Kulesi İstanbul’un sembollerinden biridir. Kız Kulesi hakkında birçok efsane vardır... (A2: 69).

- **Gelin Kayası**

Ağva sahilinde insan şeklinde beyaz bir kaya vardır. Bu kayanın adı “Gelin Kayası” dır. Efsaneye göre çok uzun yıllar önce, Ağva küçük bir balıkçı köyüymüş. Bu köyde 18 yaşında çok güzel bir kız varmış. Bu kızın balıkçı bir nişanlısı varmış. Genç kızın nişanlısı düğün sabahı balık tutmak için denize gitmiş. Aniden çok kötü bir fırtına çıkmış. Delikanlının teknesi fırtınada batmış ve delikanlı da denizde boğulmuş. Genç gelin kayalıkların üzerinde günlerce beklemiş fakat kimse gelmemiş. Bir gün

Allah’a “Allah’ım! Ya beni taş a çevir ya da sevgilimi geri getir!” diye dua etmiş. Allah kızın duasını kabul etmiş ve kız ı taş a çevirmiş (A2: 76).

- **Yaş ar Kemal, İnce Memed, Orhan Pamuk** (A2: 89).

- **Karagöz ve Hacivat**

Ş u köşe yaz köş esi, ş u köşe kış köş esi, ortada su ş iş esi.

Üstü üç taç saplı üç tunç tas ı ç ald ır an m ı ç abuk ç ıld ır ır; yoksa iç iç e yüz ton saç kaplı ç anı kald ır an m ı ç abuk ç ıld ır ır? (A2: 94).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” B1 ders kitabındaki kültürel unsurlar ş öyledir:

- Bu yoğ urdu mayalamalı da m ı saklamalı, mayalamamalı da m ı saklamalı?

Ş emsi Paş a Pasaj ında sesi büzüş esiceler!

O pikap, bu pikap, ş u pikap (B1: 86).

- **Dile Benden Ne Dilersen.**

Temel gemiyle okyanusu geç iyor m uş . Bir fırtına ç ık m ış , gemi bat m ış ... (B1: 106).

- **Kazan**

Nasrettin Hoca, komş usundan bir gün bir kazan öd ünç ister. İade ederken de hem teşekkür eder, hem iç ine minik bir tencere koyar... (B1: 126).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” B2 ders kitabındaki kültürel unsurlar ş öyledir:

- **Evliya Çelebi, Seyahatname**’de İstanbul, Anadolu, Orta Doğu, Doğu Avrupa, Balkanlar, Kuzey Afrika ve Arap Yarımadas ı’nın bazı bölgelerini anlat ır (B2: 26).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” C1 ders kitabındaki kültürel unsurlar ş öyledir:

- **Mecnun, Leyla**’nın ölüm haberini alm ış (C1: 34).

- **Nazım ve Piraye:** “Herkes selam, sana hasret.” (C1: 37).
- **Yusuf ile Züleyha** (C1: 39).
- **Aşk Mektupları - Reşat Nuri Güntekin** (C1: 41).
- **Lavinia - Özdemir Asaf.**

Gizli Sevda - Behçet Necatigil.

Mevlana’ya Göre Aşk (C1: 45).

- **Fırat Bey:** Şair **Fuzuli** diyor ki... (C1: 46).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1 çalışma kitabında edebiyat ve edebî kişiler alanında kültürel unsura rastlanmamıştır.

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A2 çalışma kitabındaki kültürel unsurlar şöyledir:

- En ünlü kitabı “**Kar**”. **Orhan Pamuk** (A2: 16).
- **Orhan Pamuk - Masumiyet Müzesi** (A2: 36).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” B1 çalışma kitabında edebiyat ve edebî kişiler alanında kültürel unsura rastlanmamıştır.

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” B2 çalışma kitabındaki kültürel unsurlar şöyledir:

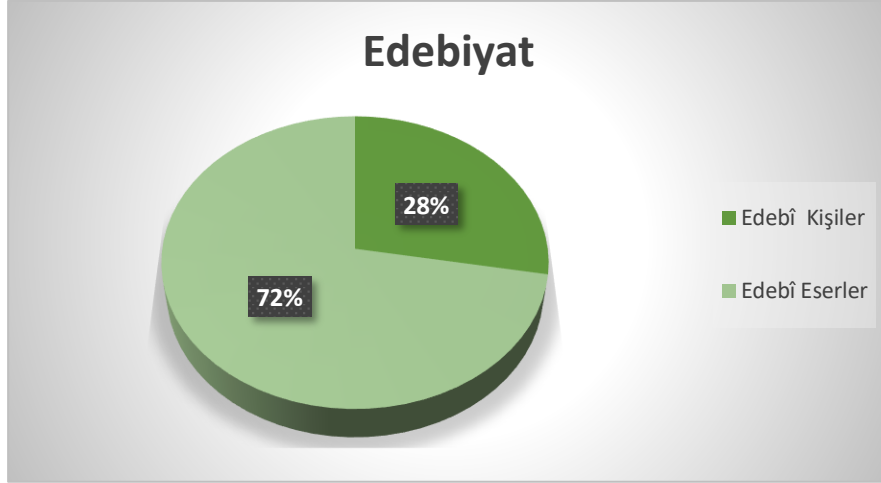
- **Evliya Çelebi, Seyahatname**’de İstanbul, Anadolu, Orta Doğu, Doğu Avrupa, Balkanlar, Kuzey Afrika ve Arap Yarımadası’nın bazı bölgelerini anlatır (B2: 27).

- Arkadaşım, bana çok merak ettiği için **Orhan Pamuk**’un bir kitabını okumak iste... (B2: 38).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” C1 çalışma kitabındaki kültürel unsurlar şöyledir:

- Seçil: ...**Ferhat ile Şirin**... (C1: 13).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” seti “Edebiyat ve Edebî Kişiler” alanında kültür öğelerinin dağılımı şöyledir:

Şekil 5.1. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Seti “Edebiyat ve Edebî Kişiler” Alanında Kültür Öğelerinin Dağılımı

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinde “Edebiyat ve Edebî Kişiler” alanında edebî kişilere %28 oranında, edebi eserlere %72 oranında yer verilmiştir.

5.2. Tarih ve Tarihî Kişiler Alanındaki Kültürel Öğeler

- “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1 ders kitabında tarih ve tarihî kişiler alanında kültürel unsura rastlanmamıştır.

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı A2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- **Fatih Sultan Mehmet** (A2: 30).
- **Hezarfen Ahmet Çelebi** (A2: 42).
- Bu efsanelerin en meşhuru ise **Selçuklu Sultanı** ve kızı hakkındaki efsanedir (A2: 69).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı B1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Türkiye’de çiraklık **Selçuklu** zamanından... (B1: 86).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı B2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- **Türkiye Cumhuriyeti 1923’te kuruldu** (B2: 30).

Kadılık (B2: 92).

- Şu anda Sultanahmet Meydanındayız. Bu meydan Bizans döneminde Hipodrom, **Osmanlı Döneminde** ise At Meydanı olarak biliniyordu.

...Sultanahmet Camiini görüyorsunuz. Bu camii 17.yüzyılda **Osmanlı padişahı I. Ahmed** tarafından yaptırılmış (B2: 112).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı C1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- **12 Hayvanlı Takvim**

Asya kökenli olan bu takvim Çinlilerin ve Türklerin kullandıkları en eski takvimdir ve güneş yılı hesabına dayanır. Bu takvim 12 yıllık bir süre içerir ve 12 yılın 5 katı olan 60 yıllık devreleri vardır. Göktürklerde, Uygur Türklerinde, Tuna-Bulgar Türklerinde, İdil Bulgar Türklerinde ve Hun Türklerinde kullanılmıştır. Yılbaşı olarak, gece - gündüz eşitliğinin yaşandığı 21 Mart (Nevruz) kabul edilmiştir (C1: 26).

- **Kanuni Sultan Süleyman ve Hürrem Sultan:** “Ömrüm, azizim, sultanım, Allah’tan tek dileğim ve yüreğimin biricik arzusu size tekrar kavuşabilmek ve ışık saçan yüzünüze bir defa daha bakabilmektir.” (C1: 36).

- **Darülfünun** (C1: 136).

- *“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1 çalışma kitabında tarih ve tarihî kişiler alanında kültürel unsura rastlanmamıştır.*

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitabı A2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

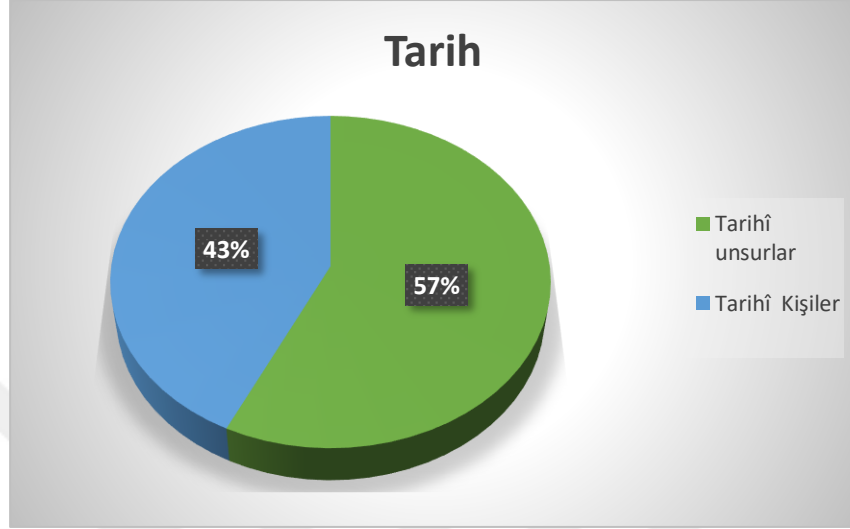
- **Osmanlı** zamanındaki ünlü mimar. İstanbul’daki en ünlü eseri Süleymaniye Camisi. **Mimar Sinan** (A2: 16).

- *“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” B1 çalışma kitabında tarih ve tarihî kişiler alanında kültürel unsura rastlanmamıştır.*

- *“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” B2 çalışma kitabında tarih ve tarihî kişiler alanında kültürel unsura rastlanmamıştır.*

- **“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” C1 çalışma kitabında tarih ve tarihî kişiler alanında kültürel unsura rastlanmamıştır.**

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” seti “Tarih ve Tarihî Kişiler” alanında kültür öğelerinin dağılımı şöyledir:

Şekil 5.2. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Seti “Tarih ve Tarihî Kişiler” Alanında Kültür Öğelerinin Dağılımı

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinde “Tarih ve Tarihî Kişiler” alanında tarihî unsurlara %57 oranında, tarihî kişilere %43 oranında yer verilmiştir.

5.3. Sanat (Müzik, Sinema, Bilim, Mimari vb.) Alanındaki Kültürel Öğeler

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı A1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Merhaba, **Gora** filmine bilet almak istiyorum (A1: 61).
- **Galata Kulesi**’ni çok merak ediyorum (A1: 78).
- **37. İstanbul Film Festivali** (A1: 101).
- **Ayasofya Müzesi, Sultanahmet Camii, Yerebatan Sarnıcı** (A1: 113).
- Sunucu: Merhaba sevgili izleyiciler, bugünkü programda size **Ata Demirer**’in “**Eyvah Eyvah**” filmini anlatmak istiyorum... (A1: 120).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı A2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- **Aziz Sancar**

Düğün Dernek

Ceyda: Filmin adı **Organize İşler**’di.

Ceyda: Filmin adı **Delibal**’dı.

Ceyda: Başrolde **Çağatay Ulusoy** ve **Leyla Lydia Tuğutlu** vardı (A2: 30).

- ‘**Delibal**’ filminin başrol oyuncularını kimlerdi? (A2: 32).

- Ali: “**Uzak**” adlı bir film izledim (A2: 34).

- **İstanbul Film Festivali** (A2: 38).

İstanbul, bir Sanat Tarihi öğrencisi için mükemmel bir şehir çünkü burada **Galata Kulesi, Sultanahmet Cami, Yerebatan Sarnıcı** gibi önemli tarihî eserler var (A2: 46).

- **Tarkan**’ı dinlemek (A2: 48).

- **Kız Kulesi** Efsanesi (A2: 69).

- **Hokkabaz** filmi (A2: 91).

Galata Kulesi, Rumelihisarı, Kız Kulesi, Sultanahmet Camisi, Topkapı Sarayı (A2: 105).

- Televizyonda benim en çok sevdiğim dizi “**Yalan Dünya**” vardı (A2: 113).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı B1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- ...**Hamdi Ulukaya** (39) da onlardan biri (B1: 34).

- **Sezen Aksu** şarkı sözleri yazmasıyla meşhurdur (B1: 44).

- **Müzik ile tedavi**

... Hüseyini makamı ise otistik hastalara iyi gelmektedir (B1: 66).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı B2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Özge: ... kaleyi aynı **Sümela Manastırı** gibi dağlara oymuşlar (B2: 22).
- **Efes Turu, Efes Antik Kenti, Meryem Ana Evi** (B2: 24).
- Moda ve marka danışmanı **Büşra Toraman** bizler için bu stratejileri anlattı ... (B2: 58).
- Örneğin **İzmir türküleri ile Gaziantep türküleri** müzik ve konu açısından farklılık gösterebilir.

İlk türkü “**Yüksek Yüksek Tepelere**”. Tekirdağ yöresine ait bu hüznü türkü günümüzde kına gecelerinde, geline kına yakılırken çalar...

Diğer türkünün adı “**Sarı Gelin**”. Bu türkü Erzurum yöresine aittir ve iki âşık gencin hikâyesini anlatır.

Son türkü “**Silifke’nin Yoğurdu**”. Bu türkü Mersin yöresine aittir. Oldukça eğlenceli olan bu türkünün kendine özel hareketli bir dansı da vardır.

Âşık Veysel - Uzun İnce Bir Yoldayım (B2: 69).

- Meliha Hanım: ... Bu türkü Ankara’ya ait .“**Misket**” Ankara’da meşhur bir elma türü. Bu türküde Huriye ve Osman Efe’nin hikâyesi anlatılıyor (B2: 70).
- **Aziz Sancar** dünyadaki sayılı bilim adamları arasına nasıl girdi? (B2: 83).
- Ünlü müzisyenler, şarkıcılar ve müzik grupları **İstanbul Müzik Festivalinde** bir araya geliyor (B2: 87).
- **Süleymaniye Camii** - İstanbul (B2: 104).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı C1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- **Betül Mardin** İle Röportaj (C1: 22).
- **Ayasofya Camisi, Yeni Cami** (C1: 53).

- **Türkan Şoray, Cüneyt Arkın, Kadir İnanır** (C1: 102).
- ... **Uluslararası Antalya Altın Portakal Film Festivali**

Uluslararası Antalya Altın Portakal Film Festivali, 1964 yılından bu yana Antalya’da düzenlenen Türkiye’nin en önemli film festivallerinden biridir. 1950’li yılların ortalarında, tarihî **Aspendos Tiyatrosunda** düzenlenmeye başlayan konserler ve tiyatrolar, bugünkü Antalya Altın Portakal Film Festivali’ni hazırlamıştır... (C1: 118).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitabı A1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- **Galata Kulesi**’... her gün yüzlerce turist ziyaret ediyor (A1: 31).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitabı A2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- **Mimar Sinan** (A2: 16).
- Turist: **Galata Kulesi** nerede? (A2: 29).
- İstanbul’da **Ayasofya**’yı ve **Topkapı Sarayını** gör... ülkenize dönmeyin (A2: 43).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitabı B1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- **İstanbul**’da ilk önce **Topkapı Sarayını** gör... (B1: 20).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitabı B2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Dünyanın en uzun ömürlü kalp pili Türk Fizik Mühendisi **Canan Dağdeviren** tarafından icat et...

16 yaşındaki **Elif Bilgin** muz kabuğundan biyoplastik üretti (B2: 10).

- Gazeteci: Son dönemde birçok ünlü kişinin kıyafetlerini... genç ve yetenekli modacı **Duygu Cinislioğlu** ile başarısı ve çalışmaları hakkında keyifli bir röportaj gerçekleştireceğiz (B2: 18).

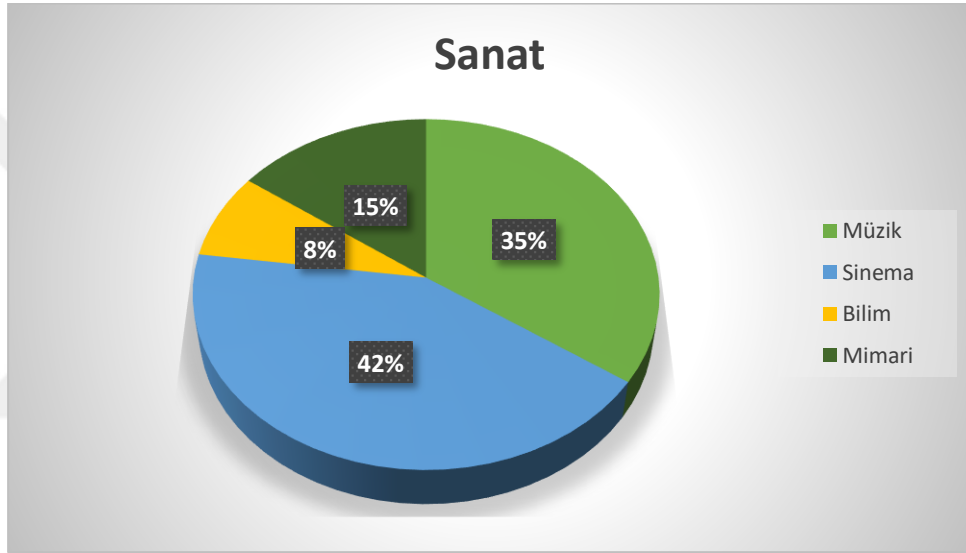
- Nida: “**Çınar Ağacı**” adlı bir film (B2: 26).

- Kültür Sanat Röportajları: **Karsu Dönmez** (B2: 31).

“Yeni İstanbul Uluslararası  ğrenciler için Türkçe”  alışma kitabı C1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Seçil: ... **Ferhat ile Şirin**... (C1: 13).
- Karsa: ... Tarihî olayları anlatan dizileri daha çok sevdiğim için “**Diriliş Ertuğrul**”, “**Abdülhamid**” gibi dizileri çok beğenerek izledim (C1: 32).

“Yeni İstanbul Uluslararası  ğrenciler için Türkçe” seti “Sanat (Müzik, Sinema, Bilim, Mimari vb.)” alanında kültür ögelerinin dağılımı şöyledir:

Şekil 5.3. “Yeni İstanbul Uluslararası  ğrenciler için Türkçe” Seti “Sanat (Müzik, Sinema, Bilim, Mimari vb.)” Alanında Kültür  gelerinin Dağılımı

“Yeni İstanbul Uluslararası  ğrenciler için Türkçe” setinde “Sanat (Müzik, Sinema, Bilim, Mimari vb.)” alanında müziğe %35 oranında, sinemaya %42 oranında, bilime %8 oranında ve mimariye %15 oranında yer verilmiştir.

5.4. Coğrafiya Alanındaki Kültürel  geler

“Yeni İstanbul Uluslararası  ğrenciler için Türkçe” A1 seviye ders kitabındaki kültürel unsurlar şöyledir:

- **İstanbul** kalabalık... ? (A1: 21).
- Burası **Ankara** mı?

Şurası **İzmir** mi?

Hayır, **Bursa**.

- **Ankara**lıyım (A1: 27).
- Okul **Tophane**'de (A1: 30).
- **Taksim** nerede?

Taksim İstanbul'da (A1: 31).

- **İstanbul**'da deniz var mı? (A1: 32).
- Affedersiniz? **Kadıköy** otobüsünün numarası kaç? (A1: 35).
- Ali ve Mine **Taksim**'deler (A1: 39).
- Neredesiniz? -**İstanbul**'dayız (A1: 40).
- Şimdi **İstanbul**'dayım (A1: 43).
- Ayşe: Ben de iyiyim. Teşekkür ederim. **İstanbul**'da mısınız? (A1: 44).
- **İstanbul**'da trafik var mı?

Biz **Taksim**'deyiz (A1: 47).

- Ben **Kadıköy**'de oturuyorum.

Ben **Bakırköy**'de oturuyorum (A1: 51).

- Biz yarın akşam **Kadıköy**'de... (A1: 53).

• Anna: Ben Fransızım. Ben de öğrenciyim. **İstanbul**'da Türkçe öğreniyorum (A1: 54).

- **Taksim**'de metrodan iniyorum (A1: 57).
- Turistler **Sultanahmet**...

Ben **Ankara**'... yaşıyorum (A1: 58).

- Serhat: **Kadıköy, Moda**'da (A1: 59).
- Ben **Ankara**'da oturuyorum.

Sultanahmet'te yurttta kalıyorum (A1: 64).

- O **İzmir**'... yaşa... (A1: 65).
- Benim okulum **Kabataş**'ta (A1: 68).
- O... hâlâ... **Şişli**'de oturuyor (A1: 70).
- Dersten sonra **İstanbul**'u geziyoruz (A1: 72).
- Ben **İstanbul**'da çok mutluyum.

Yurdum **Fatih**'te. Okulum Beyazıt'ta (A1: 76).

- Lisa **İstanbul**'da otelde kalıyor (A1: 77).
- **İstanbul**'u geziyorum (A1: 78).
- **İstanbul Fatih**'... özel bir kız yurdu... kalıyorum

Okulum **Tophane**'... (A1: 79).

- Paran var mı? **İstanbul**'da hayat pahalı mı? (A1: 81).
- **İstanbul**'da ne yapıyorsun? (A1: 85).
- **İstanbul**'dan **Ankara**'ya kadar trenle gidiyorum.

Her akşam **Taksim**'... **Sultanahmet**'... yürüyorum (A1: 90).

- Yousef: ... Geçen yıl bayramı **İstanbul**'da geçirdim (A1: 93).
- Geçen hafta **Ankara**'ya gittim.

Daha önce hiç **İstanbul**'a geldin mi?

Amcam geçen hafta **İzmir**'den gel... (A1: 94).

- Müge: Bayram tatilinde arkadaşım Lisa ile birlikte **Erzurum**'a gittik.

Ankara.

Müge ve arkadaşı **Palandöken**'de ne yapmak istediler? (A1: 95).

- Üç gündür **İstanbul**'dayız (A1: 96).
- Nergiz 23 Ekim'... **İzmir**'de.

Taksim'de 6'da (A1: 98).

- Ali kaç yıldır **İstanbul**'da yaşıyor? (A1: 100).

- Ben **İstanbul**'da yaşıyorum.

Onlar **Sivas**'ta küçük bir köyde yaşıyorlar (A1: 106).

- Türkiye'nin başkenti **Ankara**'dır (A1: 107).
- Yaz tatil... **Antalya**'ya gidiyorum (A1: 108).

• O da **İstanbul**'da Türkçe kursuna gidiyor ve **İstanbul**'da üniversitede okumak istiyor (A1: 109).

- **Taksim**'... lokantalar güzel mi? (A1: 112).
- **İstanbul** Gezisi.

Olga: ... Oradan **Üsküdar**'a gidiyoruz ve **Üsküdar**'daki Kız Kulesi'ni geziyoruz.

Olga: ... **Üsküdar**'dan sonra **Kabataş**'a vapur ile geçiyoruz. Oradan metro ile **Taksim**'e gidebiliriz (A1: 113).

- **İstanbul**, **Ankara**'dan daha kalabalık (A1: 117).
- **İstanbul**'daki en kalabalık kebabçı (A1: 120).
- Berna'nın okulu **Merter**'de, Aynur'un... Fatih'te.

İzmir'... evimi satıyorum (A1: 123).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A2 seviye ders kitabındaki kültürel unsurlar şöyledir:

- Harun: **İstiklal Caddesi**'ne mi giriyorum? (A2: 11).
- Ben bu yaz **Bodrum**'a git... (A2: 14).
- **Taksim**'e gidelim (A2: 15).

• Gözde: Ben uzun zamandır **Kapadokya**'yı görmek istiyorum. Bence oraya gidelim.

Zeynep: **Antalya** da çok kalabalık. Bence güzel bir Karadeniz turuna çıkalım.

Hande: Oraları çok merak etmiyorum açıkçası. Bence en iyisi **İzmir**'e gidelim. Önce **Kuşadası**'nda denize girelim, sonra Efes'i ve **Afrodisias**'ı gezelim. Son iki gün

de **Balıkesir'e Cunda Adası'na** gidelim (A2: 16).

- Yazlık evimiz **Bodrum'da** (A2: 17).
- **İstanbul'da** sensiz çok sıkılıyorum (A2: 18).
- Sarı saç... , mavi göz... , **Çanakkale...** bir adamla evleniyor (A2: 20).
- Geçen sene **Ankara'daydım**.

Ben Ahmet. 1974 yılında **İstanbul'da** doğdum.

Ben Ayşen. 1969'da **Adana'da** doğdum.

Ben Dinçer. 1965 yılında **Bursa'da** doğdum.

Ben Seda. 1990 **Erzurum** doğumluyum.

2014 yılında **Ağrı'da** bir köye atandım (A2: 28).

- Ben **İstanbul'a** dün gel... (A2: 29).
- **Ankara'ya** yerleştim.

Sevda... **Adana'da** doğdu (A2: 30).

- Sen geçen yıl **Antalya'da...** (A2: 32).
- **İstanbul'a** uçakla geldim (A2: 37).
- **İstanbul'da** çarşambadan sonra hava yağmurlu (A2: 38).
- Melisa: ... Mesela, Gizem, o evlendi ve **Ankara'ya** taşındı, çünkü eşi orada çalışıyor.

Can: **İstanbul** yağmurluydu ama biz kampı **Kocaeli'de** yaptık.

Can: Cumartesi sabahı kamp alanına gittik. Kamp yeri **Yuvacık** adında küçük bir kasabada (A2: 40).

- Geçen sene bu zamanlar **İstanbul...** (A2: 43).
- **Kapadokya'ya** gideceğim.

Gelecek yıl **İstanbul'a** gideceğim ve İstanbul Üniversitesi'nde Bilgisayar Mühendisliği bölümünde yüksek lisans yapacağım (A2: 46).

- Ali haftaya **Ankara**'da ol... (A2: 51).
- Benim adım Şükrü. **İzmirliyim** (A2: 52).
- **Uludağ**'da kayak yapacağız (A2: 54).
- İller: **İstanbul, Rize, Antalya, Gaziantep**.

Türkiye'nin en yüksek dağı **Ağrı Dağı**'dır.

En uzun nehri **Kızılırmak**'tır.

Mersin güneyde bir şehirdir (A2: 55).

- Elif: Teşekkür ederim, Can. Hatırlıyor musun? Hani sen iki ay önce bana bir kamptan bahsettin. "Ailemle birlikte **Yuvacık**'a gittim" dedin.

Elif: ... **İstanbul** ve çevresindeki illerde hava sıcak olacak.

Can: ... **İğneada**'yı duydun mu? (A2: 56).

- **İstanbul**'un havası çok ... (A2: 59).
- Kız Kulesi **İstanbul**'un sembollerinden biridir.

Sultan uyandıktan sonra kızını yılanlardan korumak istemiş ve **Üsküdar**'ın karşısındaki adaya bir kule yaptırmış (A2: 69).

- Uçak biletleri çok pahalı. Bu yüzden **İstanbul**'a... otobüsle... trenle gitmek istiyorum (A2: 72).

- **Ağva** sahilinde insan şeklinde beyaz bir kaya vardır. Bu kayanın adı "**Gelin Kayası**"dır (A2: 76).

- **İstanbul**'a kar yağar mı? (A2: 80).
- **İstanbul**'da birçok tarihî eser bulunuyor (A2: 87).
- Feride **İstanbul**'da doğar (A2: 89).
- **Antalya** bu mevsimde çok sıcaktır (A2: 90).
- İskender yalnız / Maradona ve babasıyla **İstanbul**'u terk eder (A2: 91).
- Anne: Hayır, İlkay. "Y" ile. **Yozgat**'ın Y'si (A2: 92).
- Yazar bu romanında **İstanbul**'u anlatmış (A2: 94).

- Funda **İstanbul**'da yaşıyor.

Bolu'ya kar... (A2: 95).

- Cihan Bey: Boş zamanlarında onlara **İstanbul**'u gezdireceksiniz (A2: 99).

- **İstanbul**'da en iyi döneri nerede yiyebilirsiniz? (A2: 101).

- Belki **İzmir**'e gidebilirim.

Taksim'de sinemaya gidebilirsiniz (A2: 102)

- **Göztepe**'deki hastaneye gidebilirsin.

Boğaz'dan otobüsle veya vapurla ... (A2: 103).

- **Taksim**'e gidip yemek yiyeceğim.

Galata'ya gidip Galata Kulesi'ni gezelim.

Boğaz'a gidip Rumelihisarı'nı gezelim.

Ortaköy'e gidip kumpir yiyelim.

Üsküdar'a gidip Kız Kulesi'ne çıkalım.

Sultanahmet'e gidip Sultanahmet Camisi'ni ziyaret edelim.

İstanbul'da neler yapabilirsiniz?

İsterseniz martılara simit atabilir, **Adalar**'da veya **Anadolu Kavağı**'nda balık yiyebilirsiniz (A2: 105).

- **Kapalıçarşı**'da neler yapabiliriz? (A2: 106).

- Bana uğra... **İstanbul**'dan ayrılmışlar (A2: 107).

- Nasılsın? **Ankara**'dan gelmeden önce sana bu e-postayı yazmak istedim (A2: 108).

- **İstanbul**'da otelde kalacağım ama otel hayvanları kabul etmiyor (A2: 109).

- Aydın: Ben **Eyüpsultan** tarafında oturuyorum, Alice. Sen ne tarafa gideceksin?

Alice: Hocam, ben **Kadıköy**'de oturuyorum ama Marmaray ile karşıya geçeceğim. Beni de **Eminönü**'ne bırakabilir misiniz?

Alice: **Moda**'da hocam (A2: 110).

- **Taksim**'e... çanta alacağım (A2: 113).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” B1 seviye ders kitabındaki kültürel unsurlar şöyledir:

- **Eminönü**'ne yakın.

Taksim'de aileye uygun, temiz daire (B1: 8).

- **Levent**'te çalışıyorum. Bu nedenle bu çevrede oturmak istiyorum (B1: 9).

- Nadia **Maslak**'a sadece otobüsle gidebilir.

İETT **İstanbul**'daki ulaşım araçlarının programını düzenliyor (B1: 15).

- Beş saatlik bir uçuştan sonra Lahore'dan **İzmir**'e geldim.

Yurdum **Bornova**'daydı (B1: 17).

- **İstanbul**'un tarihî ve turistik yerleri hakkında bilgi sahibi olmak.

Ankara Emek bölgesini bilmek.

Mevsimlik işçi (**Trabzon**).

Garson (**İzmir**).

Öğrenci A: Alo, merhaba. Ben **Mersin**'deki köpek gezdiricisi iş ilanı için aradım (B1: 32).

- Tatilde **Antalya**'ya git... vazgeçtik (B1: 36)
- Sevda İki hafta önce **Kadıköy**'de bir ev kiraladık.

Sevda: Eşimin annesi **İstanbul**'da yaşıyor (B1: 42).

- Her tatilde **Antalya**'ya gitmek...

Eminönü'ne kadar yürümemiz... Taksi çağırabiliriz (B1: 61).

- Diğer türkünün adı “Sarı Gelin” (Müzik girer). Bu türkü **Erzurum**

yöresine aittir ve iki âşık gencin hikâyesini anlatır (B1: 69).

- **Kocaeli**'de yaşıyorum (B1: 71).
- Başka çaresi yoktu. **İstanbul**'dan ayrıl... (B1: 72).
- Emekli ol... ol... **Antalya**'dan bir ev almak istiyor (B1: 102).
- **İstanbul**'a gelir gelmez ilk nereye gittin? (B1: 103).
- Keşke **İstanbul**'a gelip de bende kal... (B1: 107).
- **İstanbul**'a gittiyse onu arar (B1: 110).
- **Bakırköy**'e git... sizi arabayla bırakabilirim (B1: 111).
- Melike **Ankara**'ya uçakla git... şu an **Ankara**'da olmalı (B1: 112).
- Yörük: Akdeniz Bölgesinde, **Toros dağlarındaki** göçebelere (B1: 114).
- Can: 6 - 7 sene önce eşimden ayrıldım ve **İstanbul**'daki işimden kovuldum (B1: 118).
- Selin: **Alaçatı** Ot Festivali **Alaçatı**'da, **İzmir**'in **Çeşme** ilçesinde.

Selin: **İstanbul** Caz festivalinde caz konserleri oluyor.

Selin: O zaman kesinlikle Cappadox'a gitmeliyiz. **Kapadokya**'yı daha önce gördün mü? **Nevşehir**'de tarihî bir bölge (B1: 122).

- Yer: **Alaçatı** Sokakları (B1: 123).
- M: Ben Mehmet. Ailem **Hataylı**. Ben de **Hatay**'da doğdum (B1: 124).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” B2 seviye ders kitabındaki kültürel unsurlar şöyledir:

- Arkadaşım **Ortaköy**'de karşılaştık (B2: 8).
- Dün ilkokul arkadaşım **Taksim**'de (B2: 10).
- 2001 yılında **İstanbul**'a geldik.

Antalya, Bursa, Çorum, İzmir, Mardin, Trabzon (B2: 16).

- **Göbeklitepe** - Türkiye (B2: 18).

- **İstanbul Boğazı** görünüyor.

Ankara'ya... halama uğruyorum (B2: 27).

- Deniz taksiler, **İstanbul**'da size özel deniz ulaşım hizmeti sunar... (B2: 50).

- **Ankara**'ya git... halama uğruyorum (B2: 51).

- Örneğin, İzmir türküleri ile **Gaziantep** türküleri müzik ve konu açısından farklılık gösterebilir.

İlk türkü, “Yüksek Yüksek Tepelere”. (Müzik girer) **Tekirdağ** yöresine ait bu hüznü türkü günümüzde kına gecelerinde, geline kına yakılırken çalar ve gelinler bu türküyü dinleyince genellikle ağlar.

Son türkü “**Silifke**’nin Yoğurdu”. (Müzik girer) Bu türkü **Mersin** yöresine aittir (B2: 69).

- Türkü, **Ankara**'da ortaya çıkmıştır (B2: 70).

- Veteriner olarak devlet memurluğu yapan Çevik, **Kayseri**'de bir cinayete şahit oldu (B2: 77).

- O, yıllardır tek başına **Ankara**'da yaşıyor (B2: 80).

- İddiaya göre John Stone 1998 yılında iş bulmak için Türkiye'ye geldi ve **İstanbul**'da bir turizm şirketi kurdu (B2: 82).

- **Samsun**'un **Bafra** ilçesinde otomobilini park ettiği yeri unutan bir vatandaş aracını üç gün sonra polis ekiplerinin yardımıyla buldu.

Şanlıurfa'dan **Eskişehir**'e taşınan sınıf arkadaşını ziyaret etmek için yollara düşen altı yaşındaki Mehmet üç gün sonra bir benzin istasyonunda bulundu.

Konferansa katılmak için **İstanbul**'dan Münih'e uçmak isteyen Alexandr Jorger yanlış uçağa binerek Bağdat'a gitti (B2: 85).

- Dünyaca ünlü ressam Picasso'nun eserleri **İstanbul**'a geliyor (B2: 86).

- Dünyanın dört bir yanından ziyaretçilerin ilgiyle gezdiği, **Konya**'da

bulunan **Mevlana Müzesi** artık ücretsiz.

Müzik dünyasının ünlü isimleri **İstanbul**'da sahne alacak (B2: 87).

- Bugün saat 09.15 sularında, **Bursa**'nın **Osmangazi** ilçesinde 4.5 büyüklüğünde bir deprem meydana geldi.

Antalya D - 400 otoyolunda seyreden bir otobüsün lastiği patladı.

İstanbul'da bir sürrealist: Salvador Dali.

20. yüzyılın en önemli sanatçılarından Salvador Dali'nin eserleri **Sabancı Müzesi**'nde bu hafta sonu sergileniyor (B2: 90).

- **Göbeklitepe** Türkiye'nin **Şanlıurfa** ilinde bulunmaktadır (B2: 100).

- **Çanakkale Şehitliği** – Anıtmezar (B2: 101).

- Ne zamandır **Adana**'dasın?

Süleymaniye Camii - **İstanbul**.

Selimiye Cami – **Edirne** (B2: 104).

- ...caminin hamamının suları şifalıdır.

a. **Edirnekapi**'daki b. **Üsküdar**'daki (B2: 105).

- Ben, eşime “Hafta sonu **Sapanca**'ya gidelim.” dedim (B2: 109).

- Çocuk Müzesi **Bursa**'dadır (B2: 110).

- Ülkemizin en güzel şehirlerinden biri **İstanbul**'dayız (B2: 114).

Şu anda **Sultanahmet Meydanı**ndayız (B2: 112).

- **Salda Gölü Burdur**'da bulunuyor (B2: 130).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” C1 seviye ders kitabındaki kültürel unsurlar şöyledir:

- **Topkapı Müzesi**'ne her gidişimde saatler bölümüne uğramadan edemezdim (C1: 9).

- Geçen hafta sonu sempozyuma katılmak üzere **Ankara**'ya... (C1: 11).
- Geçen yıl ilk kez **Yozgat**'a gittik (C1: 21).
- Duyduğuma göre **Yozgat**'a taşın... Doğru mu? (C1: 32).
- Anneciğim, okuldakiler hep beraber **Çanakkale** gezisine gideceklermiş, ben de gidebilir miyim?

Yarın **İstanbul**'a gelmeyecek miymiş? (C1: 38).

- Duyduğuma göre dünyaca ünlü o şarkıcı önümüzdeki ay **Antalya**'da konser... (C1: 49).

- **İstanbul Beyoğlu** ilçesinde yedi yıldır ikamet etmekteyim (C1: 52).
- 19. yüzyıl sonlarında arzuhalçiler **İstanbul**'da genel olarak **Beyazıt**'ta, Ayasofya Camisi çevresinde, **Sultan Ahmet Meydanı**'nda, Yeni Cami yakınlarında bulunur, açık havada çalışırlardı (C1: 53).

- İş sebebiyle **Ankara**'ya gidince yıllardır görüşemediğim arkadaşımla görüşmüş oldum (C1: 55).

- Otelinizin hiçbir hizmetinden memnun kalmadık! **Antalya**'nın merkezine gidebilmek için 1, 5 - 2 km yürümemiz gerekiyordu (C1: 58).

- 11. 5. 1964 tarihinde **Erzurum**'da doğdum.

1987 yılından beri **İstanbul** Yüzme İhtisas Kulübü'ne üyeyim (C1: 62).

- Bildiğim kadarıyla Harun ailesiyle birlikte **Ankara**'ya taşındı (C1: 72).

- Yarın bu saatlerde **Ankara**'ya git... olacağım (C1: 73).

- Fatih Kaya **İstanbul**'da yaşıyor ve su tasarrufu konusunda çok hassas

Aslen **Ankaralıyım** ama üç sene önce **Antalya**'ya taşındım.

Eskişehir'de ekonomi bölümünde öğrenciyim (C1: 81).

- Ardından 20 milyar lira harcayarak bir şarkıcıyla **İzmir**'de dillere destan bir nişan yaptı.

Bütün parası bittikten sonra **İstanbul**'da ayakkabı boyacılığı yapan Savgan'ın

hayat hikâyesi “Kaybedebilme Kabiliyeti” isimli bir belgesele konu oldu (C1: 87).

- Türkiye’ye gelen çift **İstanbul, Fethiye, Denizli, Göreme** gibi yerleri gezdi.

Daha sonra internetten yaptıkları kısa bir araştırma sonucunda **Burdur**’daki Lisinia’nın Yaban Hayat Rehabilitasyon Merkezi’ni buldular ve hemen burayı ziyaret ettiler.

Tuğba, İstanbul’un en nezih semtlerinden biri olan **Caddebostan**’da doğup büyüdü.

10 yıl önce hayatlarını değiştirmeye karar verip **Antalya**’ya yerleştiler (C1: 90).

- Bu nedenle patronunuz **İstanbul**’a cumartesi veya pazar günü gelmek istiyor.

Patronunuzun iş görüşmesi **Taksim**’de olacak bu nedenle **Taksim** civarında bir otel bulun (C1: 93).

- **Ankara**’ya gitmek için uçak yerine otobüsü tercih edeceğim. Zaten **İstanbul**’a çok yakın (C1: 95).

- **İstanbul** sonbaharda o kadar güzel olur ki! (C1: 100).

Hayatın yoğun temposundan kaçmak isteyen ve eski günleri özleyen insanlar için **İstanbul** başta olmak üzere **Antalya, Adana, İzmir, Eskişehir** gibi pek çok şehirde yeniden yazlık sinemalar açıldı (C1: 102).

- Kamyon şoförü İlyas, **İstanbul**’dan Asya’nın yaşadığı köye gelir (C1: 108).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1 seviye çalışma kitabındaki kültürel unsurlar şöyledir:

- Değil / biz / **İstanbul**’da (A1: 15).
- Onun ailesi **İstanbul**’da (A1: 16).
- Ayşe **Beyazıt**’tan **Sultanahmet**’e ... (A1: 17).
- **Ankara, Antalya** (A1: 18).

- **İstanbul**'da bir yurttta kalıyorum.

Bazen de **Kapalıçarşı**'da alışveriş yapıyoruz (A1: 19).

- Murat, **Antalya**'dan tatil yapıyor.

Beyazıt'a otobüste iniyorum (A1: 21).

- **Ankara**'ya gitmek istiyorum (A1: 23).

- Bizim okul... **Ankara**'da.

Ben... okul... **Beyazıt**'ta.

O... eczane... **Kızılay**'da (A1: 26).

- Bu mektup... size **İstanbul**'... yazıyorum (A1: 30).

- **Üsküdar**'dan Avrupa yakası... görebilirsin (A1: 31).

- Bu akşam **Taksim**'e / **Taksim**'de buluşuyoruz (A1: 32).

• **İstanbul**'dan New York'a uçakla gittim ve Amerikalı bir ailenin yanında iki ay kaldım (A1: 35).

- Onlar **İstanbul**'u çok beğen... (A1: 36).

- **İstanbul**'a git... **Ankara**'ya gidiyorlar (A1: 38).

- **Levent** (A1: 39).

- **Kadıköy, Boğaz** (A1: 40).

- **İstanbul, Ankara**... kalabalık (A1: 44).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A2 seviye çalışma kitabındaki kültürel unsurlar şöyledir:

- Bence siz **Taksim**'den ev al... (A2: 4).

- A: Bu hafta sonu **Kapadokya**'ya gidiyorum.

B: Ben **Kapadokya**'yı çok iyi biliyorum çünkü **Nevşehirliyim**.

B: Mutlaka **Uçhisar**'a git... (A2: 8).

- Artur **İstanbul**'u çok beğen... (A2: 11).

- **İstanbul**'a üç ay önce geldim.

İlkokul ve ortaokulu **Ankara**'da bitir... (A2: 12).

- Biraz ileride **Abant Gölü** vardı (A2: 13).
- Lise arkadaşlarımızı **Taksim**'e çağırdık (A2: 14).
- Biz cumartesi 23.00'te **Ankara**'ya git... (A2: 18).

• **Alaçatı**'da her gün denizde yüz... Bir gün **İzmir**'e gittik ve şehir merkezini gez...

Kışlık kıyafetler al... çünkü **Uludağ** soğuk... (A2: 20).

- 1999'da **İstanbul**'da büyük bir deprem... (A2: 21).
- **İstanbul**'daki büyük bir saray (A2: 23).
- Dün **İstanbul** çok sıcak...

Geçen hafta biz tatile çık... ama **İzmir**'e git...

... Eskiden evim **Ankara**'da (A2: 25).

- Geçen yaz tatilinde aile... **Antalya**'ya gittik (A2: 27).
- Ayşe: **Beşiktaş** meydanındaki bir kafeye gidelim.

Ayşe: ...**Çengelköy**'deki Çınar Altı çay bahçesine gidelim (A2: 29).

- Her yaz / **İstanbul** / gitmek / siz (A2: 31).
- Onlar her yıl **Trabzon**'da mı tatil yap...

Hava çok sıcak. **Antalya**'dayım.

Hava çok soğuk. **Uludağ**'dayım (A2: 32).

- Bu mevsimde **Antalya** oldukça sıcak.

İstanbul Türkiye'nin en kalabalık şehri...

Dün **Karaköy**'de çok lezzetli bir tatlı yedim (A2: 37).

- **Büyükkada**'da neler yapabilirsiniz? (A2: 38).
- **Galata**'nın sokaklarında dolaşabiliriz (A2: 40).

- **İzmir**'de kumru yiyebilirsiniz.

İstanbul'da **Karaköy**'ü gezebilirsiniz (A2: 41).

- **Ortaköy Meydanı**'nda neler yapabiliriz?

İstanbul'da hangi meydan ticaretin merkezidir?

Eminönü Meydanı'na sadece yabancı turistler gider.

Kapalıçarşı ve **Sahaflar Çarşısı** **Eminönü Meydanı**'ndadır.

İstanbul'da Ayasofya'yı ve Topkapı Sarayı'nı gör... ülkenize dönmeyin (A2: 43).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” B1 seviye çalışma kitabındaki kültürel unsurlar şöyledir:

- Selen: ... Sen de geçen yıl **Ankara**'da üniversiteye başladın, bu nedenle bazı konuları sana danışmak istiyorum.

Eda: Öğrenciler genellikle **Tunali** ya da **Bahçeli**'de kalıyorlar çünkü oralar merkezi yerler (B1: 4).

- Bir aydır **İstanbul**'da değildim (B1: 6).
- **İstanbul**'da yemek ye... için çok güzel mekanlar var.

Seni gör... **İzmir**'e kadar gelmiş mi? (B1: 12).

- **Antalya** çok güzel bir şehir (B1: 20).
- Moralin bozuk... **Boğaz**'a gidelim.

İstanbul'a gel... önceden haber ver (B1: 39).

- Hemen okula geri dönüp sınıftan şemsiyemi aldım ve **Karaköy**'deki vapur iskelesine doğru yürümeye başladım.

“**İstanbul**'a gel... gel... ilk defa bu kadar kötü bir hava görüyorum.” diye düşündüm. **Kadıköy**'e gitmek için vapura binmem gerekiyordu (B1: 42).

- **İstanbul**'a geldiğimden beri hastayım (B1: 43).

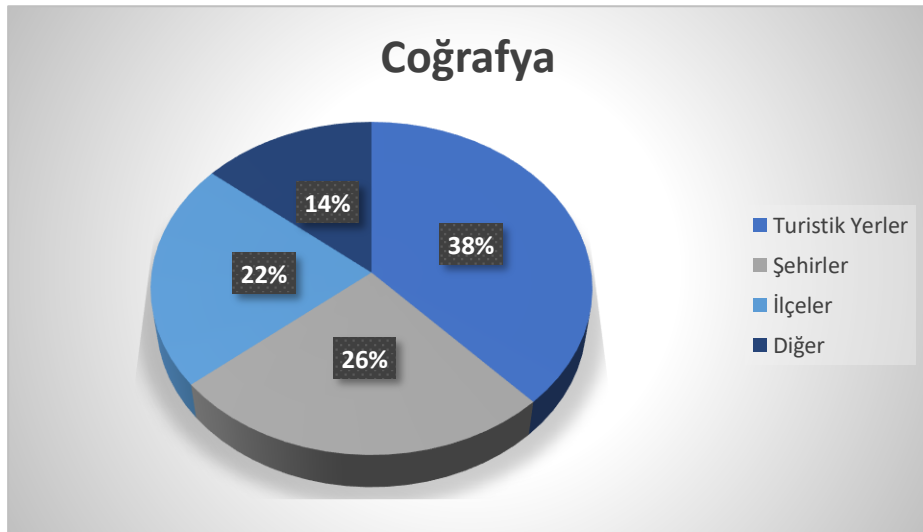
“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” B2 seviye çalışma kitabındaki kültürel unsurlar şöyledir:

- Merve: ...Annem ve babam da 40 yıl önce **Ankara**’da lisede tanışmışlar (B2: 4).
- Mohammed: Bu sitede Efes ve **Alaçatı** ile ilgili gezi yazıları var. Efes ve **Alaçatı, İzmir**’de yani ikisi de bize... yakın (B2: 8).
- **Bursa** ve **İstanbul** arası deniz otobüsü de varmış (B2: 15).
- Onlar **Ankaralı**ymış (B2: 20).
- Deniz: Cumartesi sabah arkadaşlarımla **Çekmeköy**’e kahvaltı etmeye gideceğiz (B2: 34).
- Yazın **Marmaris**’e tatile gittim ama otelde bir sorun çıktı (B2: 35).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” C1 seviye çalışma kitabındaki kültürel unsurlar şöyledir:

- Biz **Bursa**’dan ayrılmadan önce kar yağmaya başla... (C1: 9).
- Sevdikleriyle vedalaşan Garip, **Erzurum**’a gelmiş, burada âşıklık yapmış (C1: 11).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” seti “Coğrafya” alanında kültür öğelerinin dağılımı şöyledir:

Şekil 5.4. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Seti “Coğrafya”

Alanında Kùltür Ögelerinin Dağılımı

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinde “Coğrafya” alanında turistik yerlere %14 oranında, şehirlere %26 oranında, ilçelere %22 oranında ve diğer yerlere %14 oranında yer verilmiştir.

5.5. Folklor (Geleneksel Yemekler, Din ve İnanç, Gelenek ve Görenekler, Geleneksel Oyunlar) Alanındaki Kültürel Ögeler

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1 seviye ders kitabındaki kültürel unsurlar şöyledir:

- **Selamünaleyküm!**

Aleykümselam!

Hayırlı günler!

Allah’a ısmarladık! (A1: 25).

- **Bayram harçlığı, el öpmek, ikram etmek, kutlamak, kolonya dökmek, ziyaret etmek (A1: 92).**
- **Yousef: ...Kahvaltıdan sonra küçük çocuklar büyüklerin ellerini öptü. Büyükler de onlara bayram harçlığı verdi.**

Yousef: Ahmet’in dedesi ve anneannesi de Ahmetlerin evinde yaşıyor, bu sebeple o gün Ahmet’in evine çok misafir geldi. Her misafire önce kolonya ve bayram şekeri sonra Türk kahvesi ve çay ikram ettiler. Ahmet’in annesi bayram için özel yemekler yaptı ve bayram için özel baklava hazırladı (A1: 93).

- **O bu sabah kahvaltıda simit ye...**

Bazen Sally de bize katıl... ve teneffüste beraber çay iç... (A1: 94).

- **Her gün Türk kahve... içiyorum (A1: 108).**

- **Olga: ...Sultanahmet’te meşhur köfteçiler var.**

Olga: ... Orada çok güzel balık restoranları var.

Onlar Taksim’de Türk kahvesi içiyorlar (A1: 113).

- **Et yemeklerini, sebze yemeklerini... çok seviyorum (A1: 117).**

- ...hem de ücretsiz salata ve **ay ikram ediyorlar.**

Dünkü **drmler** iyi değildi.

İstanbul'daki en kalabalık **kebabçı** (A1: 120).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Ders Kitabı A2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- **Mantı yapalım** (A2: 8).
- **Hayırlı olsun!** (A2: 10).
- **Makarna Tarifi** (A2: 12).
- **Men**

orbalar

Mercimek orbası, İşkembe orbası, Ezogelin orbası, Yayla orbası.

Ana yemekler

Karışık kebab, Adana kebab, Urfa kebab, Tavuk şiş, Izgara köfte, Izgara balık.

Salatalar

Mevsim salatası, oban salatası, Ton balıklı salata, Sezar salata.

Tatlılar

Baklava, Kazandibi, Stla, Knefe (A2: 13).

- İnci **baklava** yemek istemiyor (A2: 14).
- Almak / Kapalıçarşı / yarın / **lokum**

Tavuk piřir (A2: 15).

- **Türk kahvesi, sütlü kahve, filtre kahve, çay, sahlep, limonata** (A2: 16).

- **ay** şekersiz içiyorum (A2: 18).
- Annem **kıyma... böreėi** ok seviyor.

Doktor: **Çayınızı** şekerli mi, şekersiz mi içiyorsunuz?

Suna: ...hep mutlu olsun **inşallah**.

- Doktor: ... Günde bir kere tatlı yiyin ama **baklava, şöbiyet, lokma** gibi çok şekerli ve şerbetli ağır tatlılar yerine **sütlaç** ve **muhallebi** gibi az şekerli ve hafif tatlılar yiyin.

Sebze sote (A2: 20).

- **Tavuk yemekleri, et yemekleri, sebze yemekleri**

Adam **çayı** nasıl içiyor?

Fıstıklı baklava, cevizli baklava, kakaolu baklava (A2: 22).

- **Hayırlı olsun** (A2: 25).

- **Türk kahvesi** içmek

Halk oyunları kursuna gitmek

Kebap yemek (A2: 48).

- Kerem: ...Ben biraz sonra marketten **köfteleri** alacağım (A2: 53).

- **Türkler genellikle kahvaltıdan sonra Türk kahvesi içerler. Türkçede “kahvaltı” kelimesi (kahve altı) “kahveden önceki yiyecekler” demektir. Türk kahvesini içtikten sonra fal bakmak için fincanı kapatırlar. İnsanlar dini bayramlarda ve kız isteme merasimlerinde her zaman Türk kahvesi içerler** (A2: 58).

- Türkiye’de insanlar çok **çay** içer ama... (A2: 93).

- Öğlen büfeden **döner** aldık.

Ben **pilavı** her zaman yanmaz tavada pişiriyorum (A2: 94).

- Mert: ...Açık büfede **patates salatası, patatesli ve peynirli küçük börekler, kurabiyeler, dolmalar, kısır ve meyveler** olacak.

Ayça: Ben de **makarna salatası** yapacağım (A2: 101).

- Güverteye sıkı giyinip çıkacaksınız, bir de **çay** söyleyeceksiniz. İsterseniz martılara **simit** atabilir, Adalar’da veya Anadolu Kavağı’nda **balık**

yiyebilirsiniz.

Geziniz bittikten sonra meşhur **Sultanahmet Köftecisi**'nde yemek yemeden buradan ayrılmayın (A2: 105).

- Ayaküstü Yemekler

Simit, kokoreç, döner, etli ekmek, lahmacun, balık ekmek, açma, midye dolma, dürüm.

Gözlemenin ekmeği incedir.

Lahmacunu yalnızca Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yiyebilirsiniz.

Kumpirin içinde **kıyma** vardır.

Pidenin farklı çeşitleri vardır.

Köfte, poğaç, ayran, köfte ekmek (A2: 108).

- **Zeybek** (A2: 112).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı B1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Kahvaltıda Türk **çayı** değil kahve istedim.

Örneğin İzmir'de **simide** “gevrek” ... (B1: 17).

- Annem her sabah **Türk kahvesi...** sever (B1: 31).

- Her gün **makarna...** bıktım (B1: 35).

Başta Türkler olmak üzere dünyada pek çok millet günde en az iki bardak **çay** içiyor (B1: 86).

- **Her şerde bir hayır vardır** (B1: 102).

- Ece: Ağabey, eline sağlık **çay** çok güzel olmuş (B1: 104).

- Kahve... neden **çay** sipariş ettin? (B1: 112).

• **Türklerde misafir ağırlama geleneği çok eskilere dayanmaktadır ve önemini kaybetmeden günümüze kadar gelmiştir. Her evde bir misafir odası vardır. Misafir odası evin en büyük, en güzel odasıdır. Eğer misafir çaya**

gelecekse ve ev sahibi bunu önceden biliyorsa börek, kurabiye, kek gibi yiyecekler; yemeğe gelecekse çorba, zeytinyağlı, sıcak et yemekleri, salatalar hazırlar. Türkler misafirleri kapıda mutlaka güler yüzle karşılar. Misafir kapıdan içeri girdiğinde ayakkabılarını çıkarır, misafir terliklerini giyer. Misafir yeni bir eve gidiyorsa mutlaka bir ev hediyesi, çikolata, meyve, dondurma, şekerleme gibi hediyeler götürür. Sohbet sırasında evin çocuğu misafirlere kolonya, şeker ikram eder. Evin hanımı misafirlere yanında Türk lokumu yahut çikolatayla beraber Türk kahvesi ikram eder (B1: 126).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı B2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- İbn-i Battuta: Zengin bir **Müslüman**’dı ve 1325 yılında, 21 yaşındayken, **hacca gitmeye** karar verdi.

Çay ve kahve... sohbet ediyoruz (B2: 27).

- **Bayramda akrabalar ziyaret et...** (B2: 32).
- Yağmur din... şu kafede oturup **çay** içelim (B2: 39).
- **Çay**, kahve ikramı (B2: 46).
- **Başın sağ olsun**, yeni duydum (B2: 51).
- Tatlıdan **kuru fasulyeye** kadar birçok değişik tadın bulunduğu ilçe, artık yeni bir mekâna daha ev sahipliği yapıyor. Vefa semtinde bulunan Sevda **Gazozcusu**, vitrinindeki binbir çeşit **gazozla** görenleri şaşırtıyor (B2: 63).

- **Allah görün... kazalardan korusun** (B2: 68).
- Mehmet, Bülent’e Ahmet’in kendisine **çay** ısmarladığını söyledi (B2: 99).

- **Çay** içer misin? (B2: 125).
- **Yoğurt çok tüketilen ve birçok yemekte kullanılan bir yiyecektir. Araştırmalar yoğurdun Türk kökenli olduğunu ve zamanla tüm dünyaya yayıldığını göstermektedir. Bu yiyecek pek çok ülkede meyvelerle birlikte daha çok tatlı olarak yenmektedir...** (B2: 134).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı C1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- İnşallah doğrudur (C1: 8).
- Hicri takvim ise **Hiz. Muhammed’in Mekke’den Medine’ye göçünü** başlangıç olarak almaktadır ve ay yılına göre hazırlanmıştır (C1: 12).
- Mecnun’un **duası kabul olmuş** ve Leyla’nın mezarı başında ölmüş (C1: 34).
- Kanuni Sultan Süleyman ve Hürrem Sultan: “Ömrüm, azizim, sultanım, Allah’tan **tek dileğim** ve yüreğimin biricik arzusu size tekrar kavuşabilmek ve ışıık saçıan yüzünüze bir defa daha bakabilmektir.” (C1: 36).
- ... Şimdiden **hayırlı olsun** (C1: 38).
- Züleyha, Yusuf’un yanına giderek ondan kendisinin gençleşmesi ve güzelleşmesi için **Allah’a yalvarmasını ister**. Yusuf **dua eder** ve Züleyha **muradına erer...** (C1: 39).
- **Türkiye “Tuzlu Kahve”**

Türkler için kız isteme merasiminde kahve ikram etmek önemlidir. Gelin olacak kız tarafından yapılan kahvelerden damada ikram edilecek kahvenin içine tuz konması bu merasimde bir gelenek halini almıştır. Damadın seve seve içtiği tuzlu kahve, aile için sabrı ve gelinden gelecek her naza katlanmayı simgeler (C1: 48).

- Sabah işe geldiğimizde **çayımız** demlenmiş oluyor (C1: 55).
- Senin yap... güzel **çay** demleyemiyorum (C1: 61).
- Kantinde bütün gün **çay** iç... (C1: 79).
- **Türklerde bayramlaşma geleneği yıllardan beri süregelir** (C1: 113).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitabı A1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Her kahvaltıda **çay**... (A1: 17).

- Beraber kantinde **ay** veya kahve içiyoruz (A1: 19).
- Amerika’daki ailem bana ilk gün harika bir Türk kahvaltısı hazırladılar. Yumurta, ay, reel, zeytin, domates, peynir... (A1: 35).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” alışma kitabı A2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Menemen Yapalım (A2: 4).
- Allah korusun!, hayırlı olsun, Allah bağışlasın, başınız sağ olsun (A2: 5).

• Müşteri: Ben mevsim salatası yiyeyim (A2: 6).

• Haydi bir Türk kahvesi iç...

ay içelim (A2: 7).

- ...Bir kilo kıyma... börek al (A2: 9).
- Hayır, hiç Türk kahvesi içmedi (A2: 12).
- Zehra: ...Zeynep Hanım bize pasta, kısır, börek ve salatalar hazırlayacak (A2: 17).

• Türk kahvesi var (A2: 35).

• Bana da çay al... (A2: 41).

• Bu meydanda kumpir, kokoreç dükkânları meşhurdur (A2: 42).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” alışma kitabı B1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

• Derse gel... ay alacağım (B1: 9).

• ayı hazırlamış, bizi bekliyor (B1: 10).

• Steven: Coğunlukla pizza, dürüm gibi hazır şeyler yiyorum (B1: 19).

• Samet: Japonya’da da ay Türkiye’deki gibi çok önemliymiş (B1: 38).

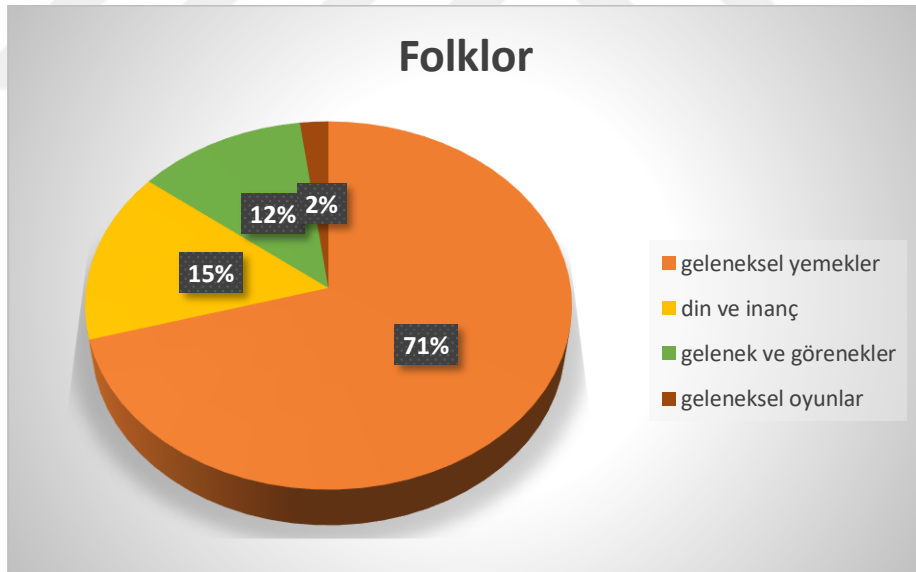
“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” alışma kitabı B2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Bayramda büyükler ziyaret et... (B2: 11).
- Yarın öğretmenime bayram ziyaretine gideceğim (B2: 22).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitabı C1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Eskiden çok **çay** iç... ama şimdi içemiyorum (C1: 5).
- **Çayına** şeker... Hatırlayamadım (C1: 16).
- Aisha: ...**Hay Allah!** Şimdi ne yapmam lazım? (C1: 21).
- Arveen: **Türklerde âşıklık geleneği yüzyıllardır sür... Âşıklar önceden herhangi bir hazırlık yapmadan belli kurallara uygun şiirler söylerlermiş** (C1: 34).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” seti “Folklor (Geleneksel Yemekler, Din ve İnanç, Gelenek ve Görenekler, Geleneksel Oyunlar)” alanında kültür öğelerinin dağılımı şöyledir:

Şekil 5.5. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Seti “Folklor (Geleneksel Yemekler, Din ve İnanç, Gelenek ve Görenekler, Geleneksel Oyunlar)” Alanında Kültür Öğelerinin Dağılımı

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinde “Folklor (Geleneksel Yemekler, Din ve İnanç, Gelenek ve Görenekler, Geleneksel Oyunlar)”

alanında geleneksel yemeklere %71 oranında, din ve inanca %15 oranında, gelenek ve göreneklere %12 oranında ve geleneksel oyunlara %2 oranında yer verilmiştir.

5.6. Değerler Alanındaki Kültürel Öğeler

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı A1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Ben veteriner... ve **hayvanları seviyorum** (A1: 41). “Sevgi”
- Öğrencilerimi çok **seviyorum** (A1: 69). “Sevgi”
- **Arkadaşlarımla** hepsi farklı ülkelerden geliyor. Hepimiz **çok iyi anlaşıyoruz** (A1: 76). “Dostluk”
- Ben yurdum... , **arkadaşlarım...** ve okulum... **çok seviyorum** (A1: 79). “Dostluk”
- **Ailemi çok ama çok seviyorum** (A1: 82). “Sevgi”
- Akşam... işim yok; **yardım istiyor musun?** (A1: 90). “Yardımseverlik”
- Hend: **Bayram günü insanlar birbirlerini ziyaret ediyorlar mı?** “Dostluk”

Yousef: ... **Kahvaltıda sonra küçük çocuklar büyüklerin ellerini öptü** (A1: 93). “Saygı”

- Sınıfımı, **arkadaşlarımı** ve öğretmenimi çok sev... (A1: 94). “Sevgi”
- **Ben yıllar... bugünü bekliyorum.** Çok mutluyum (A1: 103). “Sabır”
- **Benim büyük bir ailem var. Hepimiz bayram ve tatillerde bir araya geliyoruz. Sık sık telefonda görüşüyoruz. Onları çok seviyorum** (A1: 106). “Sevgi”

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı A2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- **Fakir insanlara yardım et...** (A2: 14). “Yardımseverlik”
- **Çalışkan, güler yüzlü, dürüst.** “Dürüstlük”

Saygısız insanlardan nefret ediyorum (A2: 18). “Saygı”

- İnsanlara yardım etmek istedim. Bu sebeple bir vakıfta gönüllü oldum ve başvuru yaptım. “Yeryüzü Doktorları” na katıldım.

Her yıl lokantanın geliri ile Kimsesiz Çocuklar Vakfı’na yardım ediyorum.

Şu an “Köy Okullarına Yardım” projesinde çalışıyorum. Her yıl birçok köyde yeni okullar kuruyoruz. Oradaki çocuklara yardım ediyoruz (A2: 28). “Yardımseverlik”

- Lokantanın geliri ile kimsesiz çocuklara yardım etti (A2: 29). “Yardımseverlik”

- Annesi, Keloğlan’a... “Para hayattaki en önemli şey değildir. İnsanların kalbini kazanmak daha önemlidir.” demiş (A2: 66). “Sevgi”

- ...derdini anlatıyorsun... insanlardan yardım istiyorsun (A2: 72). “Yardımseverlik”

- Ben asla yalan söyle... (A2: 83). “Dürüstlük”

- İhtiyar: Delikanlı bakar mısın? Bu paketler çok ağır; benim için biraz taşır mısın? Evim şurada.

Genç: Tabii amca, taşıyım.

İhtiyar: Sağ ol evladım... İşte geldik. Benim gözlerim iyi görmüyor. Rica etsem kapıyı açar mısın? Anahtarlar burada.

Genç: İşte, tamam.

İhtiyar: Çok teşekkür ederim evladım (A2: 87). “Yardımseverlik”

- Alex bavulları için...

a. yardım alıyor

b. yardım almıyor (A2: 104).

“Yardımseverlik”

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı B1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Ben hastayken annem hep başımda bekledi (B1: 18). “Sorumluluk”

- Onlar sana **yardım etmiyorken** sen neden onlara **yardım ediyorsun?** (B1: 19). “Yardımseverlik”

- Annem kardeşimin ve benim ona **yardım et...** istiyor (B1: 35). “Yardımseverlik”

- Özlem ve iş arkadaşları çok **iyi anlaşıyor** (B1: 41). “Dostluk”

- Yarın eşyalarımı yurttan taşı... **yardım eder misin?** (B1: 45). “Yardımseverlik”

- **Büyüklerine karşı saygılı davranmalısın** (B1: 50). “Saygı”

- **Birbirimizi sevmek... Ama birbirimize saygı duymaya zorunda değiliz / mecburuz** (B1: 67). “Saygı”

- **Dürüst olmalıydın**, bana yalan söyledin. “Dürüstlük”

Ben onlara çok şey danışıyorum ve onlar da benden çok tavsiye alıyorlar (B1: 70). “Yardımseverlik”

- Son zamanlarda ders çalışmak için hep beraber kütüphaneye gidiyoruz ve **birlikte yardımlaşarak ders çalışıyoruz.** “Yardımseverlik”

Sınıf arkadaşlarım bana çok **yardımcı oldu ve ders notlarını benimle paylaştı** (B1: 71). “Yardımseverlik”

- Asla onu affetmeyeceğim. Bana **doğruları söyle...** “Dürüstlük”

O benim en iyi arkadaşımdı. **Ne olursa olsun ona yardım et...** “Yardımseverlik”

Annem yarın ameliyat oluyor. **Onun yanında ol...** (B1: 72). “Sorumluluk”

- **Arkadaşlarım fikirlerime değer verir** (B1: 76). “Dostluk”

- **İkinci önemli nokta öğrencileri birey... görmek ve onlara saygı duymak** (B1: 82). “Saygı”

- Öğrenci A: **Ne zaman birisine çiçek alırsın?**

Öğrenci B: **Eğer birinin kalbini kırarsam ona çiçek alırım** (B1: 113). “Sevgi”

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı B2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Biz komşularımızla her sabah selamlaşıyoruz (B2: 8). “Saygı”

- Bayramlarda herkes birbiriyle bayram..., toka...

Her bayram akrabalarımızı ziyaret eder onlarla...

Bayramlarız.

İki eski arkadaş kucaklaştı (B2: 10). “Dostluk”

- Çocuk köpeğini kurtarmak için yola at... Neyse ki arabalar durdu ve kimseye bir şey olmadı (B2: 15). “Yardımseverlik”

- (Arkadaş canlısı) kişiler arkadaşlarına değer verir, başka insanlarla kolayca arkadaş olur (B2: 16). “Dostluk”

- Bayramlarda akrabalar ziyaret et...

İnsanlar kütüphanede yüksek sesle konuşmazlar (B2: 32). “Saygı”

- Anneanne torunlarına kızıyor çünkü torunları...

a. onu ziyaret etmiyorlar b. ona saygısız davranıyorlar c. sürekli telefonlarıyla ilgileniyorlar (B2: 48). “Saygı”

- Doğru söylemeyen insanlar sevilmez (B2: 56). “Dürüstlük”

- İhtiyar teyze, titre... elleriyle torununun başını okşadı.

...insanları severim. “Sevgi”

İki hafta içinde bu projeyi tamamlamak için bana yardım et... biri lazım.

...insanlara her zaman yardım ederim (B2: 57). “Yardımseverlik”

- Önemseydiğim

e. kişileri kırmamaya çalışırım (B2: 62). “Sevgi”

- Dedem herkesin yardımına koşardı, çok sevilen eli öpülesi bir insandı (B2: 65). “Yardımseverlik”

- Anneannem eli öpülesi bir insan. Herkese yardım ediyor.

“Yardımseverlik”

O her zaman doğruları söyler. Çok güvenilir bir insandır (B2: 67).
“Dürüstlük”

- Onlar... yüzlü insanlar. Bugüne kadar hep arkadaşça davrandılar.

a. güler (B2: 68). “Dostluk”

- 46 yıl boyunca özgürlüğünden uzak kalan Philips gerçek katil bulunduktan sonra serbest bırakıldı. Kısa bir süre sonra mahkeme tarafından Philips’e hapiste kaybettiği yıllar için 1.5 milyon dolar tazminat verilmesine karar verildi (B2: 77). “Adalet”

- Annem, kardeşime yardım ediyor, çünkü kardeşim yemeğini kendisi yiyemiyor (B2: 78). “Yardımseverlik”

- Duyduklarına inanamayan John derhal mahkemeye başvurdu (B2: 82). “Adalet”

- Yarın bana taşınmamda yardımcı ol... şimdiden teşekkür ederim. “Yardımseverlik”

Sınıf arkadaşım beni düğününe davet et... çok mutluyum (B2: 84).
“Dostluk”

- Şanlıurfa’dan Eskişehir’e taşınan sınıf arkadaşını ziyaret etmek için yollara düşen altı yaşındaki Mehmet üç gün sonra bir benzin istasyonunda bulundu (B2: 85). “Dostluk”

- Selen, Hakan’a kendisine yardım edip etmeyeceğini sordu (B2: 115). “Yardımseverlik”

- Onu sevmiyor olabilirsin ama hiç değilse ona selam ver (B2: 123). “Saygı”

- Onu sevmiyor olabilirsin ama hiç değilse ona selam ver (B2: 125). “Saygı”

- Öğretmenimi seviyorum, sayıyorum da (B2: 134). “Sevgi”, “Saygı”

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı C1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- BM: Hayata karşı her zaman pozitifim. Çalışmaktan hiç sıkılmıyorum, emekli olmayı asla düşünmüyorum. **Vatanımı çok seviyorum. Hakikaten insanlara yardımcı olmak istiyorum.** Arkamdan bir şey beni itiyor, bir şeyler yapmam gerektiğini hissediyorum. **Her Türkün erkek ya da kadın yaşlandığında geriye dönüp baktığında “Vatanıma ne gibi bir fayda sağlayabildim?” diye düşünmesi lazım.** Ancak o zaman rahat uyursun (C1: 22). “Vatanseverlik”

- Eskiden insanlar karşılık beklemeden birbirlerine yardım et... (C1: 27). “Yardımseverlik”

- Eskiden beri köpekleri çok severmiş. “Sevgi”

Babamın zamanında öğrenciler öğretmenlerine daha saygılı davranırlarmış / davranırlardı. “Saygı”

Ona sorar mısın? Küçükken annesine yardım eder miymiş / eder miydi? (C1: 33). “Yardımseverlik”

- Sevgilinizin kalbini kırdınız... Ondan özür dileyip gönlünü almaya çalışın (C1: 39). “Sevgi”

- Ailesini kaybetti ama en azından dostlarıyla teselli buluyor. “Dostluk”
Ahmet Bey memleketimizin tanınmış ve saygı duyulan iş adamlarındandır (C1: 40). “Saygı”

- Tanımadığı bu kızı deli gibi sevmeye başladı (C1: 41). “Sevgi”

- Yardıma ihtiyacım olduğunu... bana yardım edermiş (C1: 49). “Yardımseverlik”

- ... hukuki olmadığı halde para talep eden Özel Beyoğlu Önder Hastanesi... (C1: 52). “Adalet”

- Mahkeme sonunda halk meclisi cinayeti işleyen üç kişinin suçlu, kadının suçsuz olduğuna karar verir (C1: 65). “Adalet”

- Devamlı, ona hiç yardım etmediğimizi söylüyor. Aksine ona yardım

etmekten bazen kendi işimizi bile yapamıyoruz (C1: 66). “Yardımseverlik”

- **Kemal Bey yaşadığı sorun nedeniyle savcılığa / sosyal medya şirketine gidecek** (C1: 68). “Adalet”

- **Taksiciye yaklaşık iki ay önce mahkeme celbi gelmiş** (C1: 70). “Adalet”

- **Dava açmak** (C1: 71). “Adalet”

- **Türkiye’de Saygı**

Türkiye’de yabancı birisine hitap ederken erkek veya kadın oluşuna göre “amca / teyze” ya da “abla / ağabey” gibi ifadeler sıklıkla kullanılır. Türklerde saygı ifadesi olarak gösterilen bir davranış biçimi de el öpmedir. Bu hareket yaşça küçük olanların saygı ve sevgilerini göstermek için büyüklerin ellerini öpüp alınlarına götürmeleri şeklinde uygulanan geleneksel bir davranış biçimidir... (C1: 72). “Saygı”

- **Belki istemeden yalan söylemişliğim olmuştur. Ama genelde dürüstümdür** (C1: 88). “Dürüstlük”

- **Doğal hayatı korumak için başka bir ülkede doğal yaşam merkezi açmayı planlıyorlar.**

Tüm parasını bir sağlık kuruluşuna bağışladı.

Bir rehabilitasyon merkezinde gönüllü olarak çalıştılar(C1: 90). “Yardımseverlik”

- **Benim hiç bu kadar lüks bir mutfak robotu kullanmışlığım yok, bu ev için fuzuli bir ihtiyaç. Almasak daha iyi. Bu parayla doğalgaz faturasını öderiz** (C1: 91). “Öz denetim”

- **Bugüne kadar bana selam... Şimdi beni arayıp benden yardım istiyor** (C1: 95). “Yardımseverlik”

- **Doğruyu söyleyen de inanmaz ki** (C1: 101). “Dürüstlük”

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitabı A1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Baban bugünlerde biraz hasta, nezle... **Ben ona bakıyorum** (A1: 16). “Sorumluluk”

- Sınıfımda farklı ülkelerden öğrenciler var... **Berber kantinde çay veya kahve içiyoruz** (A1: 19). “Dostluk”

- **Arkadaşlarım evime geliyorlar ve beraber maç izliyoruz** (A1: 21). “Dostluk”

- Sibel ve Demet... **Hepimiz çok iyi anlaşıyoruz** (A1: 26). “Dostluk”

- Benim 2 ev arkadaşım var... **Biz hepimiz çok iyi anlaşıyoruz** (A1: 27). “Dostluk”

- **Meryem, arkadaşları... özlüyor** (A1: 31). “Dostluk”

Mustafa ağabeyi... herkes çok **seviyor** (A1: 31). “Sevgi”

- **İki ayda Amerika’da pek çok arkadaşım oldu ve onlarla farklı etkinlikler yaptık** (A1: 35). “Dostluk”

- O zeki, çalışkan ve **dürüst** bir iş adamı (A1: 39). “Dürüstlük”

- **Arkadaşlarım beni her gün ziyaret ediyorlar** (A1: 43). “Dostluk”

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitabı A2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- **Aslında iyi fikir ama yarın sınavım var. Ben akşam ders çalış...** (A2: 8). “Öz denetim”

- Ezgi: ... **İkimiz için de dürüstlük çok önemli.** “Dürüstlük”

Seni çok seviyorum... (A2: 9). “Sevgi”

- **Anneannesi ona çok iyi baktı** (A2: 13). “Sorumluluk”

- Küçük çoban çok üzülmüş. Bütün köylülerden özür dilemiş. “Bir daha asla yalan söylemeyeceğim.” diye söz vermiş. **O günden sonra dürüst bir kişi olmuş** (A2: 26). “Dürüstlük”

- **Haftalar... hasta annesinin başucunda bekledi** (A2: 27). “Sorumluluk”

- Ama Ege “Arkadaşlarıma söz verdim, pazar günü halı saha maçı yapacağız.” diye Nazlı’nın teklifini reddetmiş (A2: 28). “Dostluk”

- Bu konu... seni... beni ilgilendirir. İkimiz de karışmayalım (A2: 30). “Öz denetim”

- Ben asla sigara içmem (A2: 34). “Öz denetim”

- Lise arkadaşlarımla senede bir gün buluş... (A2: 35). “Dostluk”

- Bana yardım et... (A2: 41). “Yardımseverlik”

- Gelecekte çok para kazan... insanlara yardım edebilmek istiyorum. “Yardımseverlik”

Yalan söylemek istemiyorum. Ona her şeyi anlat... rahatlayacağım (A2: 43). “Dürüstlük”

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitabı B1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Eda: ... Sana nasıl yardımcı olabilirim? (B1: 4). “Yardımseverlik”

- ...insanlara yardım ettik (B1: 5). “Yardımseverlik”

- Öğretmenimiz bir anket göndermiş... Öğleden sonraki dersten önce beraber yapalım mı? (B1: 9). “Dostluk”

- Anneannem bayramlarda bütün ailenin bir arada ol... çok sever (B1: 14). “Sevgi”

- Sizin doğruları söyle... hepimiz için önemli. “Dürüstlük”

Toplumun zor günlerde birbirine destek... bütün ülke için faydalıdır.

a. olması (B1: 15). “Dostluk”

- Bebeklerin gül... annelerini her zaman mutlu eder (B1: 16). “Sevgi”

- Çocuklara küçük yaştan itibaren kibar konuşmak ve saygılı olmak gibi iyi... öğretilim. “Saygı”

İnsanların... tarzı kimseyi ilgilendirmez. Herkes kendi hayatından sorumludur. “Sorumluluk”

Arkadaşlarımla bazı konularda... açılarımız farklı ama **birbirimize saygı duyuyoruz** (B1: 17). “Saygı”

- Can’ın kalbini çok kırdın. Seninle görüşmek... **hak veriyorum** (B1: 18). “Adalet”

- Beslenme düzenim Türkiye’de çok değişti. **Haklı olabilirsin** (B1: 19). “Adalet”

- **İnsanlar birbirlerine saygı ve hoşgörü göster...** (B1: 20). “Saygı”

- **Tatile giderken kedimi anneme bırak... gerekiyor çünkü otel hayvanları kabul etmiyor.** “Sorumluluk”

Onun üzülmesini istemiyorum bu yüzden dikkatli konuş... gerekiyor (B1: 22). “Öz denetim”

- **O sana asla yalan söylemez...** “Dürüstlük”

Kitabı okulun kütüphanesine bugün... mecburiyetindeyim yoksa ceza yerim (B1: 23). “Sorumluluk”

- **Bir işten sadece o sorumludur** (B1: 29). “Sorumluluk”

- Fulya’yla çok sık görüş... **çok iyi arkadaşız** (B1: 30). “Dostluk”

- Mia, lütfen korkma. **Birlikte çalışarak sınava hazır olacağız** (B1: 32). “Dostluk”

- **Bu yıl arkadaşlarımızla yaz tatiline birlikte çıkıyoruz. Keşke sen de ...** (B1: 33). “Dostluk”

- Çocuklar bana ev işlerimde **yardım etselerdi...** (B1: 41). “Yardımseverlik”

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitabı B2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Merve: **Eskiden insanlar birbirlerinin kıymetini biliyormuş** (B2: 4). “Sevgi”

- **Onunla saygılı bir şekilde konuşursan seni dinler** (B2: 9). “Saygı”

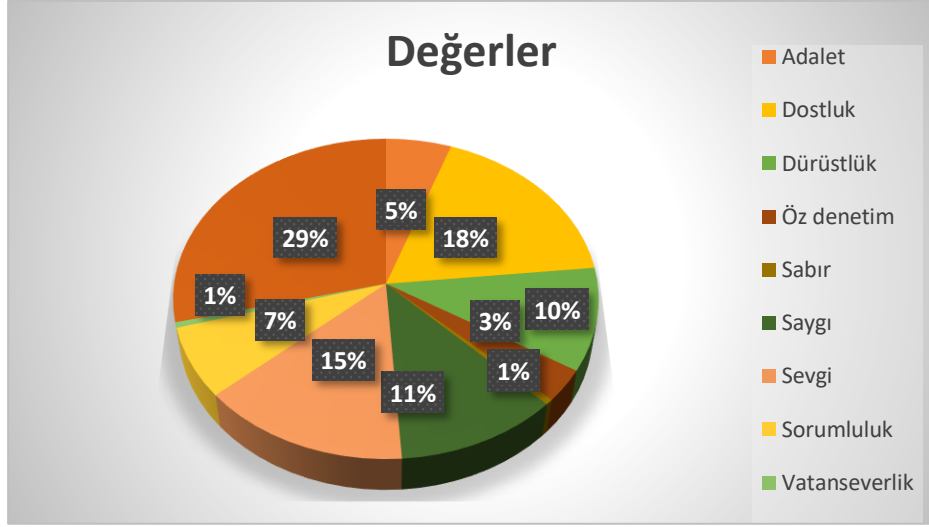
- **Bayramda büyükler ziyaret et...** (B2: 11). “Saygı”
- **Şimdi tüm ödevlerimi tamamla... asla dışarı çıkmayacağım** (B2: 13). “Öz denetim”
- Sadece geçen hafta sonu **bir arkadaşımı ziyaret etmek için** Bursa’ya gittim (B2: 15). “Dostluk”

- **Yalan... insanları sevmem** (B2: 19). “Dürüstlük”
- **Kedimi kime bırakacağım?** (B2: 37). “Sorumluluk”

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitabı C1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Bekir Bey, ona **yardım etti** ve ellerini ellerinin içine alarak yatağın bir köşesine oturdu (C1: 6). “Yardımseverlik”
- Eskiden beri sık sık İstanbul’daki **arkadaşlarımı ziyaret...**
b. **ederim** (C1: 7). “Dostluk”
- **Pınar gelecek hafta sonu benimle tiyatroya gelmek ister misin?** (C1: 13). “Dostluk”
- Fatma: ... Haydi, bana **yardım edin** de yazalım şu dilekçeyi (C1: 17). “Yardımseverlik”
- Projem için bütün arkadaşlarım **ellerinden... yardımcı olmaya** söz verdiler.
a. **geleceği kadar** (C1: 20). “Yardımseverlik”
- **Sana karşı dürüst olacağım...** (C1: 22). “Dürüstlük”
- İnan ki niyetim kötü değildi, **yardım etmek** istemiştim.
“Yardımseverlik”
- **O ki çok dürüst bir insandır, hiç yalan söylediğini görmedim** (C1: 30). “Dürüstlük”

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” seti “Değerler” alanında kültür öğelerinin dağılımı şöyledir:

Şekil 5.6. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Seti “Değerler” Alanında Kültür Öğelerinin Dağılımı

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinde “Değerler” alanında adaletle %29 oranında, dostluğa %18 oranında, dürüstlüğe %10 oranında, öz denetime %3 oranında, sabra %1 oranında, saygıya %11 oranında, sevgiye %15 oranında, sorumluluğa %7 oranında ve geleneksel oyunlara %2 oranında ve vatanseverliğe %1 oranında yer verilmiştir.

5.7. Sosyal İlişkiler, Özel Günler ve Günlük İfadelerle İlgili Kültürel Öğeler

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı A1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- **Öznur: Ne haber Sinem?**

Öznur: Sağ ol, benden de iyilik.

Hoş geldin (A1: 13).

- **Özür dilerim!**

Geçmiş olsun! (A1: 14).

- **İrem: Merhaba! Hoş geldin (A1: 24).**

- **Allah’a ısmarladık! (A1: 25).**

- **Geçmiş olsun! (A1: 27).**

- **Acil servisin numarası kaç? 112 (A1: 35).**
- **Zehra: Geçmiş olsun (A1: 39).**
- **Tebrik etme: Aferin!, müthiş!, çok iyi!, pekiyi!, mükemmel!, çok güzel !, harika!, tastamam!, on numara!, tebrikler!, kutlarım! (A1: 45).**
- **Türkiye’de mağazalar genellikle 09.00’da açıktır. Kapalı gün yoktur. Hafta sonu mağazalar çok kalabalıktır. Büyük şehirlerde çok sayıda alışveriş merkezi vardır (A1: 46).**
- **Sıklık ifadeleri: Az, asla, daima, hiç, her zaman, hiçbir zaman, her gün, kimi zaman, genellikle, ayda yılda bir, sık sık, ara sıra, çoğu kez, sürekli, nadiren, bazen (A1: 63).**
- **Zehra Hanım’ın Torunları (A1: 70).**
- **Herkes sana selam söylüyor (A1: 81).**
- **Herkese merhabalar. Bugün size ailemi anlatmak istiyorum... (A1: 82).**
- **Seslenme İfadeleri: Amca, ağabey, teyze, abla, dostum, canım, hocam, kanka, arkadaşım, üstadım, kardeşim (A1: 83).**
- **Türkiye’de birçok kişinin büyük bir ailesi var. Biz dört kardeşiz, benim iki kız kardeşim ve bir erkek kardeşim var. Ama günümüzde büyük aileler azalıyor. Çiftler bir ya da iki çocuk tercih ediyor (A1: 84).**
- **1 Mayıs İşçi Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 30 Ağustos Zafer Bayramı, 19 Mayıs Atatürk’ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı, 1 Ocak Yılbaşı, 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü (A1: 92).**
- **Yousef: ...Kurban Bayramı ve Ramazan Bayramı.**
- **Yousef: ...Evet anne, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı’nı Türk arkadaşlarımla beraber İstanbul’da kutladık (A1: 96).**
- **Doğum Günü (A1: 98).**
- **Anneler Günü (A1: 99).**

- **Tepkiler:** Tabii ki!, hayret!, anladım, hay hay!, öyle mi!, neyse!, haydi canım!, doğru!, yok artık!, bana ne!, ilginç!, olamaz!, sana ne!, elbette, vay be! (A1: 101).

- **Türk Dünyasında her sene insanlar Hıdırellez'i kutluyor. 6 Mayıs'ta insanlar büyük bir kutlama yapıyorlar. İnsanlar 6 Mayıs gecesi büyük bir ateş yakıyorlar ve üstünden atlıyorlar. Böylece yeni yılda sağlıklı olacağız, berekete kavuşacağız diye düşünüyorlar. Ayrıca bir kâğıda ev, araba, mezuniyet, evlilik gibi dileklerini yazıyorlar ve bu kâğıtları gül ağacına asıyorlar. Gece sonunda bu kâğıtları denize veya nehre atıyorlar (A1: 102).**

- **Akrabalarım**

Merhaba! Benim adım Gül. Ben İstanbul'da yaşıyorum. Benim büyük ve mutlu bir ailem var. Babamın adı Murat, annemin adı Aşlı... Erkek kardeşimin adı Berk... (A1: 106).

- **Eczacı: Geçmiş olsun (A1: 118).**

- **İnsanları Tarif Etme: Sarışın, buğday tenli, kumral, beyaz tenli, kızıl, esmer, çekik gözlü, balık etli, bıyıklı, bir deri bir kemik, sıksa, dalgalı saçlı, zayıf, cılız, düz saçlı, şişman, kıvrıkcık saçlı, sakallı (A1: 121).**

- **Türkiye'de insanların siyaset ve din konularında farklı düşünceleri vardır. Bu nedenle Türkiye'de genellikle yakın arkadaşlarımızla siyaset ve din konularını konuşuyoruz. Yeni arkadaşlarımızla ise sağlık ve iş hakkında konuşuyoruz. Türkiye'de erkeklere maaşını sormak hoş değildir (A1: 122).**

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı A2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- **Çok yaşa!, Elinize sağlık!, Geçmiş olsun! (A2: 10).**

- **Yemekler: Susadım, acıktım, karnım gurulduyor, obur, kurt gibi açım, açlıktan ölüyorum, tıka basa yedim, iştahsız, açlık başıma vurdu, dilim damağım kurudu, karnım zil çalıyor, tokum (A2: 22).**

- **Gözün aydın! (A2: 25).**

- **Geçmiş: Eskiden, bir kere, hayatımda hiç, bir zamanlar, dün, geçen**

gün, bir defasında, çok önceleri, daha önceden (A2: 41).

- Ahmet'ten **özür dile**... ama kabul et... (A2: 43).

• ...Mersin güneyde bir şehirdir. Yazın Mersin çok sıcaktır ve insanlar sıcak havalarda pek dışarı çıkmıyorlar. İnsanlar genelde yaylaya ya da denize gidiyorlar. Kışın ise Mersin'de çok yağmur yağıyor bu nedenle okullar bu günlerde bazen tatil oluyor. İnsanlar kışta evden dışarı çok az çıkıyorlar ve daha çok evde vakit geçiriyorlar (A2: 55).

• **Hava Durumu:** Ahmak ıslatan yağmur, havamızı değiştirelim, havanın azizliğine uğradık, iliklerime kadar ıslandım, dondum, yağmurdan sırlıklam oldum, hava buz gibi, ter içinde kaldım, hava kapalı / açık, sıcak bastı, çok üşüdüm, fırtınaya yakalandım, hava bozdu, bardaktan boşanırcasına yağmur yağdı (A2: 57).

• **Haber Verme:** Haberin var mı?, haberin olsun, sıkı dur, sana bir şey söyleyeceğim, ne oldu, biliyor musun?, nasıl söyleyeceğim, bilmiyorum, maalesef size kötü bir haberim var, müjdem i isterim, nereden biliyorsun?, duydun mu? (A2: 75).

- Semra Hanım: **Sağ olun. Hayırlı işler** (A2: 87).

• **Rica Etme:** Bakar mısınız?, zahmet olmazsa, ne olur!, lütfen!, affedersiniz!, rica ederim, kırma beni lütfen.

- **Zahmet olmazsa** (A2: 93).

• Ayça: ...Geçen hafta bana oğlumun **doğum günü** partisi ile ilgili bir dosya gönderdiniz (A2: 101).

• **Kabul etme / Reddetme:** Üzgünüm, istemiyorum, tabii ki!, anlaştık, memnuniyetle, neden olmasın!, ne demek, lafı mı olur!, olur, benim için fark etmez, yeter ki sen iste, ne yazık ki olmaz, kesinlikle olmaz, kusura bakmayın, mümkün değil, başka sefere belki (A2: 111).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı B1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Mehmet Ali: Merhaba Gamze hanım, "Yeni Bir Hayat" emlak ofisine

hoş geldiniz (B1: 9).

- **İptal etme / Reddetme:** Programı iptal etmek durumunda kaldık, programı iptal ettik. Özür dileriz, ileri bir zamana atalım, önemli bir işim çıktı, başka bir gün görüşelim mi?, bütün planlarım suya düştü, o iş yattı, bu projeyi rafa kaldırdık, bu işi sonraya bırakalım.

Özür dileriz (B1: 23).

- **Haber Verme:** Haberin var mı?, sana harika bir haberim var, haberin olsun, nasıl söyleyeceğim, bilmiyorum, biliyor musun?, haberin yok mu?, gözünüz aydın!, sıkı dur, sana bir şey söyleyeceğim! (B1: 42).

- **Ramazan Davulcusu**

Türkiye’de bu kişiler Ramazan ayında sahur vakti sokak aralarında gezip insanları davul çalarak uyandırırılar. Bu, aylık bir meslektir. Davulcu çoğu zaman erkektir. İlçenin belediyeleri her Ramazan ayında onlara para verir. Davulcular bununla birlikte ayın ortasında ve sonunda evleri gezerek mahalle sakinlerinden tekrar para toplarlar (B1: 44).

- **Hemen özür dilemelisin.** Ona çiçek almalısın (B1: 51).

- Yanlış bir şey yapmadım. Senden **özür dilemeye...** (B1: 61).

- **Rahatlatma:** Rahatla biraz, kafana takma, sıkma canını, dünyanın sonu gelmedi ya!, canın sağ olsun!, ne var bunda?, haline şükret, en büyük derdin bu olsun!, telaşlanma!, beterin beteri var (B1: 64).

- Bence bu konuda haksız değilim Kimseden **özür dilemek...** (B1: 67).

- **Alaylı Mısın? Mektepli Mi?** (B1: 73).

- İnsanlara **selam verir**, onların **hatırını sorar**, onları önemserler (B1: 75).

- **Hoşça kal** canım, yarın görüş... (B1: 78).

- **Söz Verme:** Söz veriyorum, bana güven!, merak etme!, hiç kuşkun olmasın!, sana söz!, sözüm söz!, gözünüz arkada kalmasın!, yemin ederim, vallahi (B1: 84).

- Çıraklık kültürü Türkiye’de şu mesleklerde devam etmektedir: Kuaförlük, ayakkabı yapımı, elektrik teknisyenliği, el sanatları, aşçılık, gemicilik, terzilik, inşaatçılık, demircilik, anahtarcılık / çilingircilik, fırıncılık vb. çıraklar daha sonra “kalfa” yani “ön usta” olurlar. Çıraklık sisteminde en yüksek seviye ustalıktır. Türkiye’de bu gelenek değişerek artık mesleki ve teknik eğitim liselerinde devam etmektedir (B1: 86).

- Her neyse, şimdi geçmişe “**Hoşça kal!**” yarınlara “**Merhaba**” deme zamanı! (B1: 96).

- **Özür Dileme: Özür dilerim, kusura bakma, üzgünüm, affedersin, istemeden oldu, bağışlayın.**

Ece: Ağabey, eline sağlık çay çok güzel olmuş (B1: 104).

- Türkiye’de ise benzer batıl inançlar mevcut. Mesela sağ gözünüz seğirirse iyi bir haber, sol gözünüz seğirirse kötü bir haber alacaksınız. Birisine elden ele makas veya bıçak vererseniz, onunla kavga edersiniz. Eğer dört yapraklı yonca bulursanız, mutlu olursunuz. Gece tırnak keserseniz, hasta olursunuz.

Ne zaman birinden **özür dilersin?** (B1: 113).

- **Yörük: Akdeniz Bölgesinde, Toros dağlarındaki göçebelere** (B1: 114).

- **9. Alaçatı Ot Festivali** (B1: 123).

- **Ruh Halini Anlatma: Moralim iyi / bozuk, keyfim yerinde, keyfime diyecek yok!, ne sen sor, ne ben söyleyeyim, bir elim yağda, bir elim balda, yuvarlanıp gidiyoruz, daha ne olsun!, iç güveysinden hallice.**

- Merhaba arkadaşlar, kanalıma **hoş geldiniz** (B1: 124).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı B2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- **Yolunuz açık olsun** (B2: 9).

- Türkiye’de yaz mevsiminin gelmesiyle birlikte insanlar yaylalara göç ederler. Yaz mevsimi boyunca yaylalarda kalırlar... (B2: 11).

- Benden **özür dile**... seninle bir daha konuşmam (B2: 20).
- **Hoş geldiniz**, sefalar getirdiniz.

Karşılama Vedalaşma: Kapıda kaldınız. Buyurun Lütfen!, hoş geldiniz, sefalar getirdiniz, sizi görmek ne büyük şeref!, aman efendim! kimleri görüyorum, gözümüz yollarda kaldı, şeref verdiniz, ben artık kalkayım, bana müsaade!, haydi, ben kaçtım!, vakit epey ilerledi, sizi daha fazla meşgul etmeyeyim, size doyum olmaz (B2: 25).

- **Açıklığa Kavuşturma: Ne demek istiyorsun?, efendim?, yani?, nasıl yani?, biraz daha açar mısın lütfen?, açıkça anlatır mısın?, açık açık konuşur musun?** (B2: 49).

- **Deniz taksiler, İstanbul'da size özel ulaşım hizmeti sunar. Bu araçlar bir otobüse benzer şekilde birden çok durağa giderek de ulaşım sağlamaktadır. Deniz taksiler sadece İstanbul Boğazı ve Adalar kapsamındaki iskelelerde kullanılmaktadır. Ulaşım ücreti biraz pahalıdır ama bu ulaşım aracı oldukça hızlı ve güvenlidir** (B2: 50).

- Derse gelmeyen öğrenciler öğretmenden **özür dilediler** (B2: 56).
- Geçen haftaki derse... öğrenciler öğretmenden **özür dilediler** (B2: 57).
- Verdiğimiz rahatsızlıktan dolayı **özür dileriz** (B2: 61).

- **Türk kültürünün önemli unsurlarından bir olan türkülerin sosyal hayatta yeri çok önemlidir. İnsanlar yüzyıllardır sevinçlerini, heyecanlarını, hüznlerini ve acılarını türkülerle anlatmışlardır** (B2: 69).

- Sunucu: Sevgili izleyiciler “Bir Dünya Bir Türkü” adlı programa **hoş geldiniz** (B2: 70).

- **Alışveriş / Para: Su gibi para harcıyor, bütün param suyunu çekti, cebinde akrep var, meteliğe kurşun atıyorum, para pul olmuş, beş parasız kalmış, parasız pulsuz, sudan ucuz, beş para etmez, ateş pahası, beleş, çok tuzlu, paha biçilemez, perakende / toptan, defolu, çakma** (B2: 71).

- Seçil Hanım: ... Kenan Bey **hoş geldiniz**, sorunuzu alalım (B2: 80).

- Beş dakikada dünya turuna **hoş geldiniz**.

Derse geç kaldığın için / kalmak için öğretmen ve arkadaşlarından **özür dilemelisin** (B2: 84).

- **Özür dilesen** bile seni affetmez, sana çok kırılmış (B2: 88).
- **Kınama: Yazıklar olsun, hayatımda böyle rezillik görmedim, aşk olsun!, bu kadar da olmaz, bu nasıl iş böyle?, ayıp değil mi?, size hiç yakışıyor mu?, ayıp oluyor ama!, bunu sizden hiç beklemezdim** (B2: 91).
- **Beğenme: Harika, müthiş, mükemmel, göz kamaştırıcı, dört dörtlük, fevkalade, muhteşem, muazzam, harikulade, nefes kesici, enfes** (B2: 113).

- Onu sevmiyor olabilirsin ama hiç değilse ona **selam ver** (B2: 123).
- Onu sevmiyor olabilirsin ama hiç değilse ona **selam ver** (B2: 125).
- Sunucu: ... **Hoş geldiniz!** (B2: 132).
- **Fazla Bilgi Verme**

Bir şey daha eklemek isterim, şunu da unutmayalım, şunu da söylemek gerek, ayrıyeten / ayrıca, buna ek olarak, dahası, ilaveten (B2: 133).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitabı C1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Sunucu: Merhaba, bugünkü konuğumuz Türkiye’de halkla ilişkiler denince akla gelen ilk isim: Betül Mardin. Betül Hanım, **hoş geldiniz**.

BM : ... Sonra annem geldi “Ah!” dedi, “Çok **özür dilerim**, efendim.” Dedi (C1: 22).

- **Günlük ifadeler: Zaman**

Zaman öldürüyorum, zaman su gibi akıp geçti, zamanım dar, zamanla yarışıyorum, zamanımı boşa harcama!, başımı kaşıyacak vaktim yok, zaman acımasızca geçiyor, gitme zamanım geldi (C1: 25).

- Benden **özür dileyeydi** onu affet... (C1: 27).

- **Sevgilim / Sevdığım, bir tanem, badem gözlüm, ay yüzlüm, hayatım, canımın içi, Sırma saçım, Selvi boylum, Nar tanem / Nur tanem (C1: 36).**

- ...ve Züleyha **muradına erer...** (C1: 39).

- Sadece şaka yaptık. **Özür dileriz** (C1: 40).

- Sana **selam söyledi** (C1: 45).

- Fatma Hanım: Sevgili izleyicilerimiz **hoş geldiniz** (C1: 46).

- **Aşk: Sevdalanmak, İlanıaşk etmek, tutulmak, karşılıksız sevmek, mecnun olmak, gönül bağı, yıldırım aşkı, gönül ilişkisi, çifte kumrular, ayrıran gönüllü, aşkına karşılık vermek, gönlünü kaptırmak, kara sevdaya tutulmak, abayı yakmak (C1: 47).**

- Akşam ödevlerimi... ama elektrikler kesildi. **Özür dilerim** (C1: 49).

- Sunucu: Merhaba sayın dinleyiciler. “Hakkınız Var” isimli programımıza **hoş geldiniz!** (C1: 68).

- **Şikâyet Etmek: Yakınmak, dert yanmak, sızlanmak, dava açmak, dırdır etmek, söylenmek, mızızlanmak, gık dememek, dertlenmek, kabullenmek, başının etini yemek (C1: 71).**

- **Özür dilemek** için onu ara... (C1: 79).

- Müşteri temsilcisi: Merhaba, **hoş geldiniz** (C1: 85).

- Ahmet: Çok **sağ ol!** (C1: 92).

- **Para: Borç batağında, para saçıyor, paraya para demiyor, gırtlığına kadar borçlu, parayı sokağa atıyor, paramı bağladım, borç / para içinde yüzüyor, köşeyi döndü, eli sıkı, uçan kuşa borçlu, har vurup harman savuruyor, elim genişledi, elim darda / sıkışık, avucumun içi kaşınıyor (C1: 93).**

- **İmece**

...Örneğin köyde yaşayanlar bir araya gelerek tarla sürer, hayvanlara bakar, mısır, fındık, zeytin ve meyveleri toplar (C1: 94).

- Yazlık sinema ya da diğer adıyla açık hava sineması, bir bina içerisinde olmayan, etrafı duvar ve perdelerle çevrelenmiş sinemadır... Yazlık sinemalara herkes giderdi. Kadın, erkek, işçi, memur, genç, yaşlı demeden her kesimden insan yazlık sinemalara büyük bir ilgi gösterirdi (C1: 102).

- Ta ki benden **özür dileyene** kadar (C1: 107).

- **Göz:** Gözlerini kırpmadan izlemek, seyre dalmak, göz ucuyla bakmak, gözü dalmak, göz açıp kapayıncaya kadar, baktıkça bakası gelmek, gözüne çarpmak, göz hapsine almak, farklı gözle görmek, göz gezdirmek, gözünü alamamak (C1: 117).

- **Uluslararası Antalya Altın Portakal Film Festivali**

Uluslararası Antalya Altın Portakal Film Festivali, 1964 yılından bu yana Antalya’da düzenlenen Türkiye’nin en önemli film festivallerinden biridir... (C1: 118).

- Sunucu: Cemal Bey **hoş geldiniz** (C1: 128).

- **Bilgi:** Bilmiş, ukala, malumatı olmak, karış karış bilmek, avucunun içi gibi bilmek, haberim var/ yok, zırcahil, kitap kurdu, kafası zehir gibi, cin gibi, kaçın kurası, zekâ küpü (C1: 135).

- Yarın buraya gelince **özür dile**... onu affedebilirim (C1: 137).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitabı A1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Tezgâhtar: Merhaba, **hoş geldiniz!** (A1: 22).

- Kardeşim... çok **selam söylüyorum** (A1: 30).

- **İç Anadolu Bölgesi** Türkiye’nin ortasındadır... Burada insanlar genellikle tarım yapıyor... (A1: 41).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitabı A2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Çok yaşa!, kolay gelsin, yolunuz açık olsun (A2: 5).

- **Altın Günü**

Zehra ve Valeria aynı apartmanda oturuyorlar...

Valeria: ...Temizlik yapıyorum, ev biraz dağınık **kusura bakma** (A2: 17).

- **Nazlı'nın Doğum Günü**

Ceylin: ...Ege'ye "Nazlı'ya bir çiçek al ve Nazlı'dan **özür dile.**" diye ısrar edeceğim (A2: 28).

- ...Birkaç gün sonra senden **özür dile...** (A2: 37).

- Ondan **özür diledi** (A2: 43).

"Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe" çalışma kitabı B1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- **Metin ve Babasının Sohbeti** (B1: 16).

- Mehmet: Hay Allah. Çok **geçmiş olsun** arkadaşına.

Fatima: **Sağ ol** (B1: 21).

- Seda: Nerminciğim çok **geçmiş olsun** (B1: 24).

- Çok **geçmiş olsun** (B1: 26).

- ...Lütfen **kusura bakma** (B1: 37).

- **Özür dilerim** (B1: 39).

- Muhammed: Günaydın Mina! İyiyim, **sağ ol**, sen de iyi misin? (B1: 40).

- Hemen benden **özür diledi** ben de gülümseyerek başımı salladım (B1: 42).

"Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe" çalışma kitabı B2 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- Subay ve askerler birbirlerine **selam verdi** (B2: 7).

- Emma: ...Yardımların için çok **sağ ol** (B2: 13).

- Şimdilik **hoşça kalın** (B2: 15).

- Sunucu: ...Ash Hanım, **hoş geldiniz** (B2: 21).

- Berrin öncelikle **hoş geldin** (B2: 24).

- Senden **özür dilemek** için aradım ne yazık ki... (B2: 40).
- Yeşim: İnanmıyorum! Çok **geçmiş olsun** (B2: 43).
- Seni affedebilirim... önce benden **özür dilemelisin** (B2: 44).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitabı C1 seviyesinde kültürel unsurlar şöyledir:

- **Hoca Bana Taktı!**

Esra: **Özür dilemeyi** denedin mi? (C1: 17).

- İşte... **özür dile** (C1: 20).
- “Senden başka kimse beni... geliyor artık baba. **Özür dilerim**” dedi (C1: 25).
- Gözde: Tamam canım. Çok **sağ ol** (C1: 37).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” seti “Sosyal İlişkiler, Özel Günler ve Günlük İfadeler” ile ilgili kültür öğelerinin dağılımı şöyledir:

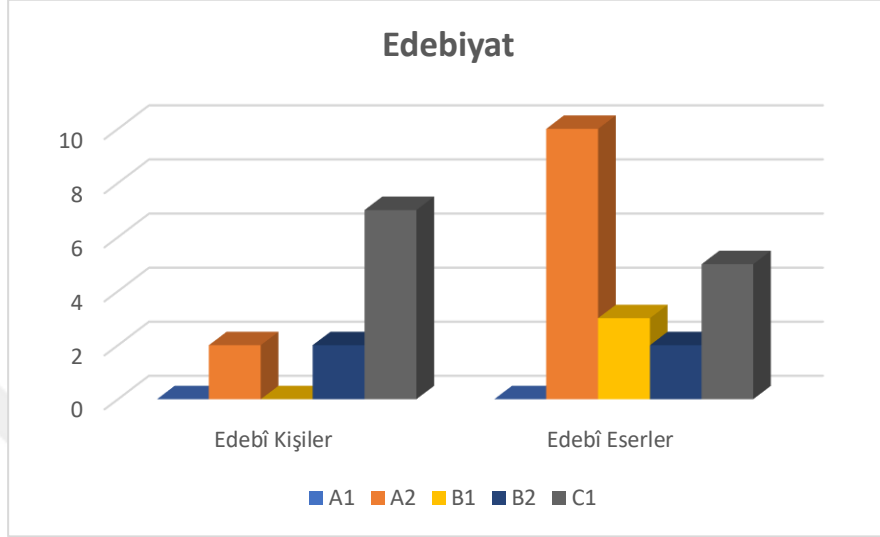

Şekil 5.7. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Seti “Sosyal İlişkiler, Özel Günler ve Günlük İfadeler” ile İlgili Kültür Öğelerinin Dağılımı

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinde “Sosyal İlişkiler, Özel Günler ve Günlük İfadeler” alanında sosyal ilişkilere %12 oranında, özel günlere %16 oranında ve günlük ifadelere %72 oranında yer verilmiştir.

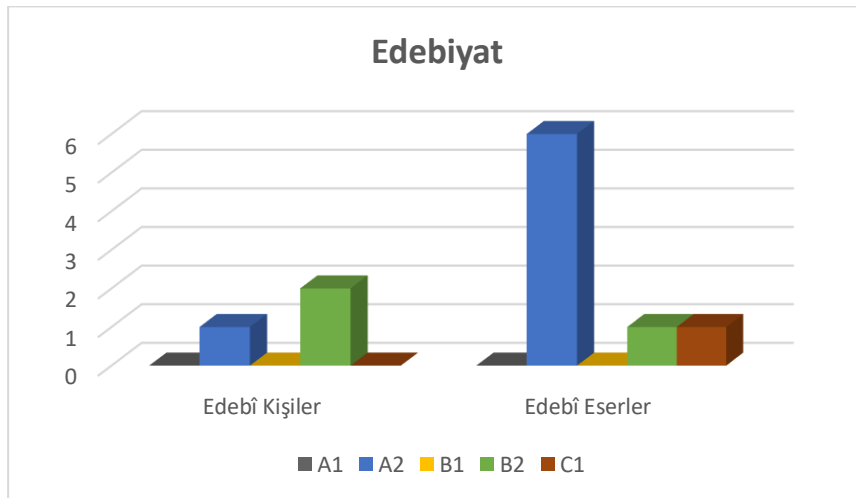
5.8. Kültürel Öğelerin A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviyelerinde Gösterdiği Dağılım

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 seviye ders ve çalışma kitaplarındaki kültürel öğelerin seviyelere göre gösterdiği dağılım şöyledir:

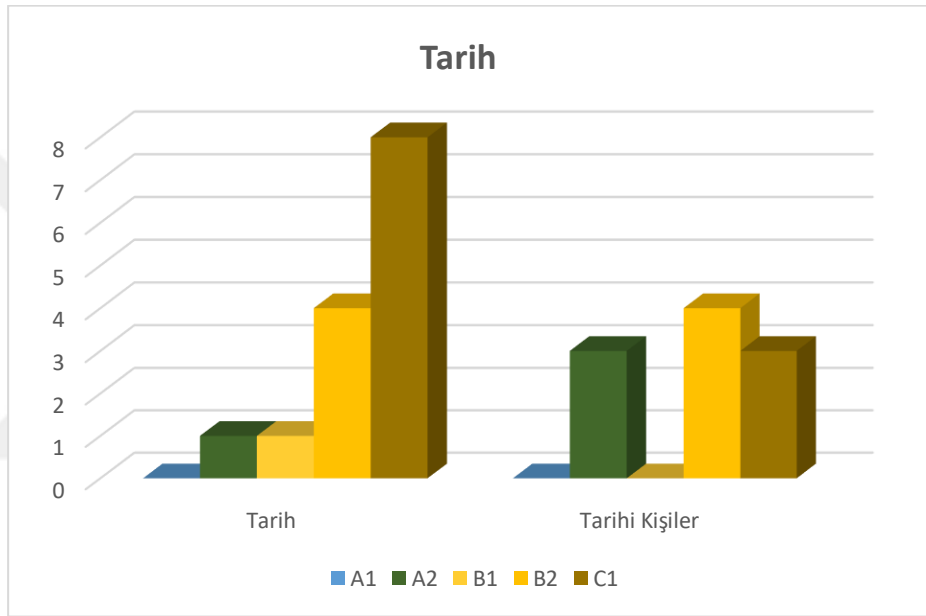
Şekil 5.8. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Ders Kitabı Edebiyat ve Edebî Kişiler Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitaplarında “edebiyat ve edebî kişiler” alanında edebî kişilere en fazla C1 seviyesinde, en az A1 ve B1 seviyelerinde yer verilmiştir. Edebî eserlere en fazla A2 seviyesinde, en az A1 seviyesinde yer verilmiştir.

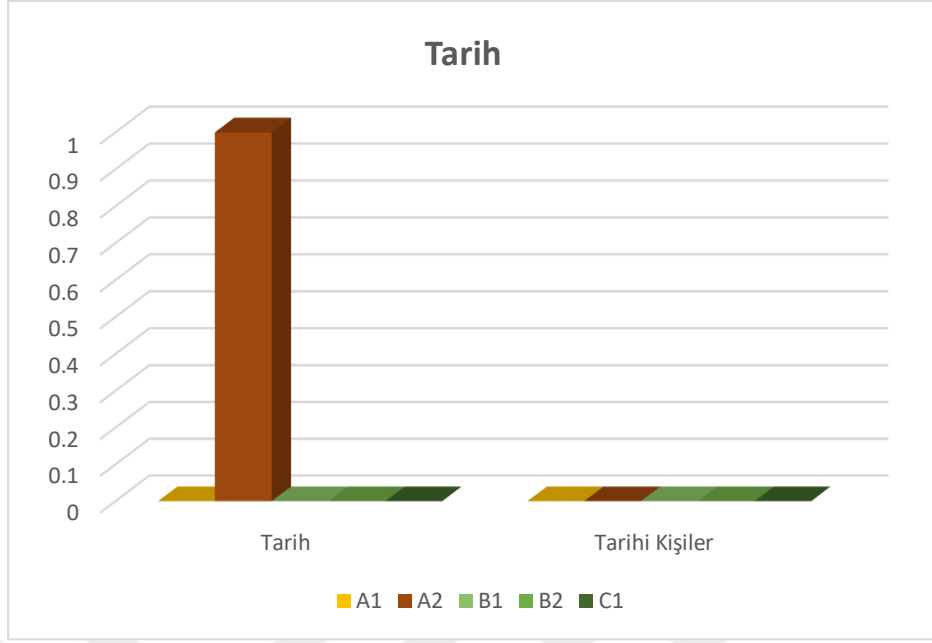
Şekil 5.9. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Çalışma Kitabı Edebiyat ve Edebî Kişiler Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitaplarında “edebiyat ve edebî kişiler” alanında edebî kişilere en fazla B2 seviyesinde, en az A1, B1 ve C1 seviyelerinde yer verilmiştir. Edebî eserlere en fazla A2 seviyesinde, en az A1 ve B1 seviyelerinde yer verilmiştir.

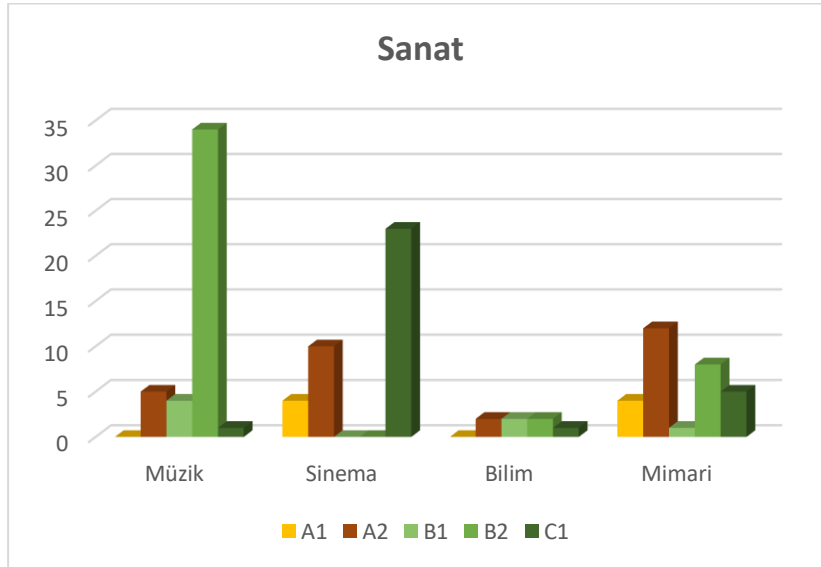
Şekil 5.10. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Ders Kitabı Tarih ve Tarihi Kişiler Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitaplarında “tarih ve tarihi kişiler” alanında tarihe en fazla C1 seviyesinde, en az A1 seviyesinde yer verilmiştir. Tarihi kişilere en fazla B2 seviyesinde, en az A1 ve B1 seviyelerinde yer verilmiştir.

Şekil 5.11. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Çalışma Kitabı Tarih ve Tarihi Kişiler Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması

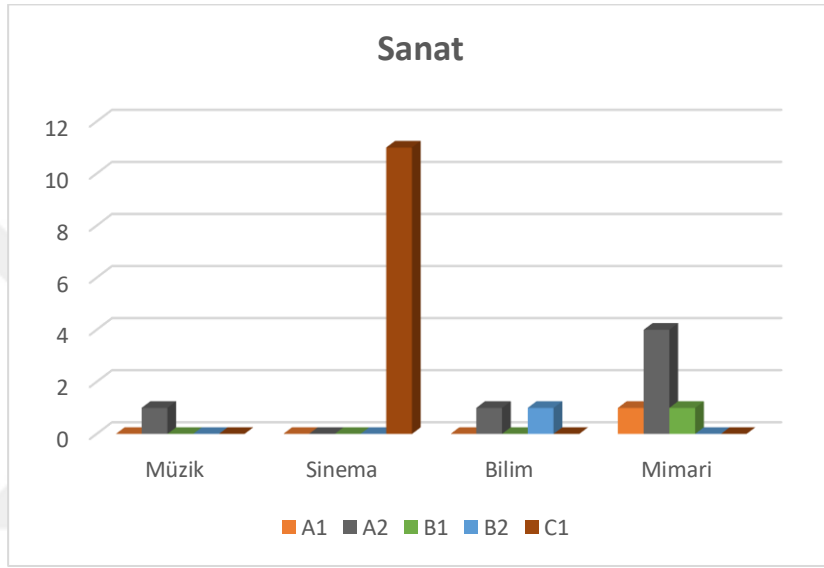
“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitaplarında “tarih ve tarihî kişiler” alanında tarihe en fazla A2 seviyesinde, en az A1, B1, B2 ve C1 seviyelerinde yer verilmiştir. Tarihi kişilere yer verilmemiştir.

Şekil 5.12. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1,

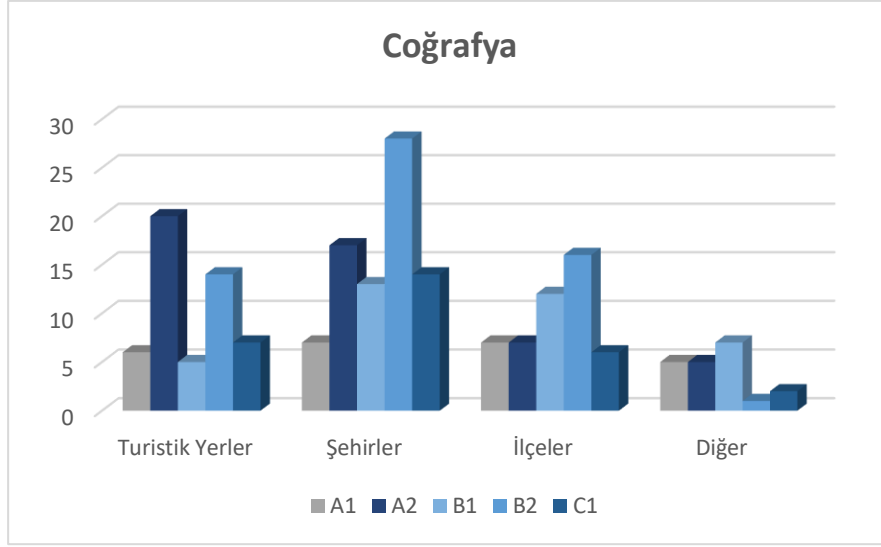
B2 ve C1 Seviye Ders Kitabı Sanat (Müzik, Sinema, Bilim, Mimari vb.) Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitaplarında “Sanat (Müzik, Sinema, Bilim, Mimari vb.)” alanında müziğe en fazla B2 seviyesinde, en az A1 seviyesinde, sinemaya en fazla C1 seviyesinde, en az B1 ve B2 seviyelerinde, bilime en fazla A2, B1 ve B2 seviyelerinde, en az A1 seviyesinde ve mimariye en fazla A2 seviyesinde, en az B1 seviyesinde yer verilmiştir.

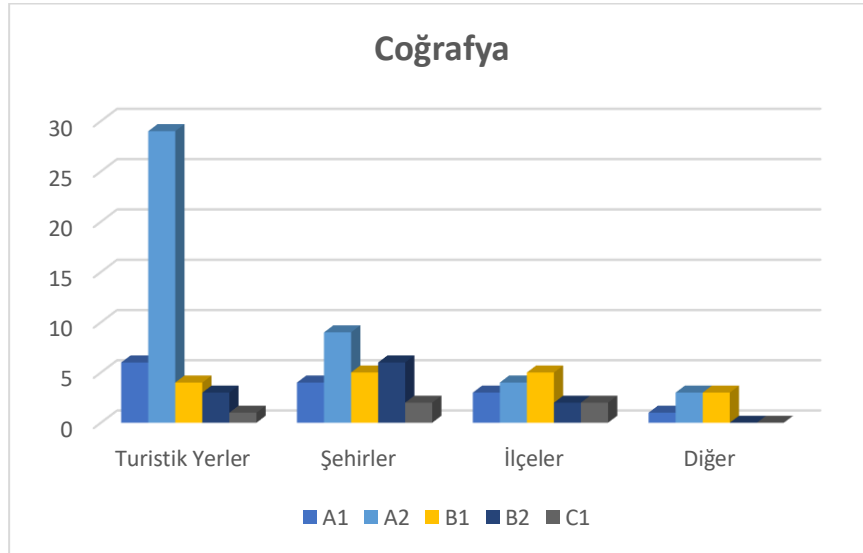
Şekil 5.13. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Çalışma Kitabı Sanat (Müzik, Sinema, Bilim, Mimari vb.) Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitaplarında “sanat (müzik, sinema, bilim, mimari vb.)” alanında müziğe en fazla A2 seviyesinde, en az A1, B1, B2 ve C1 seviyelerinde, sinemaya en fazla C1 seviyesinde, en az A1, A2, B1 ve B2 seviyelerinde, bilime en fazla A2 ve B2 seviyelerinde, en az A1, B1 ve C1 seviyelerinde ve mimariye en fazla A2 seviyesinde, en az B2 ve C1 seviyelerinde yer verilmiştir.

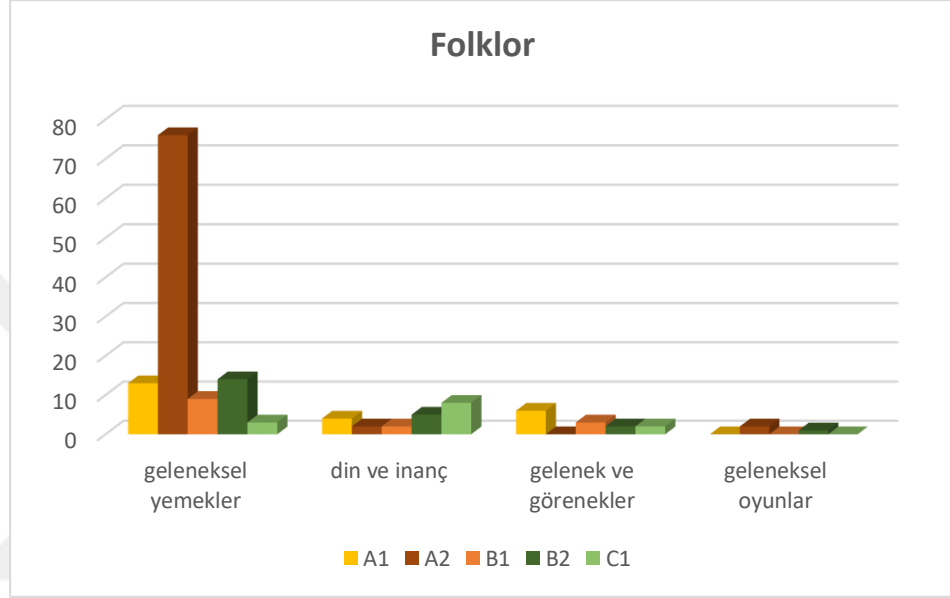
Şekil 5.14. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Ders Kitabı Coğrafya Alanında Kültür Ögelerinin Karşılaştırılması

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitaplarında “coğrafya” alanında turistik yerlere en fazla A2 seviyesinde, en az B1 seviyesinde, şehirlere en fazla B2 seviyesinde, en az A1 seviyesinde, ilçelere en fazla B2 seviyesinde, en az C1 seviyesinde ve diğer yerlere en fazla B1 seviyesinde, en az B2 seviyesinde yer verilmiştir.

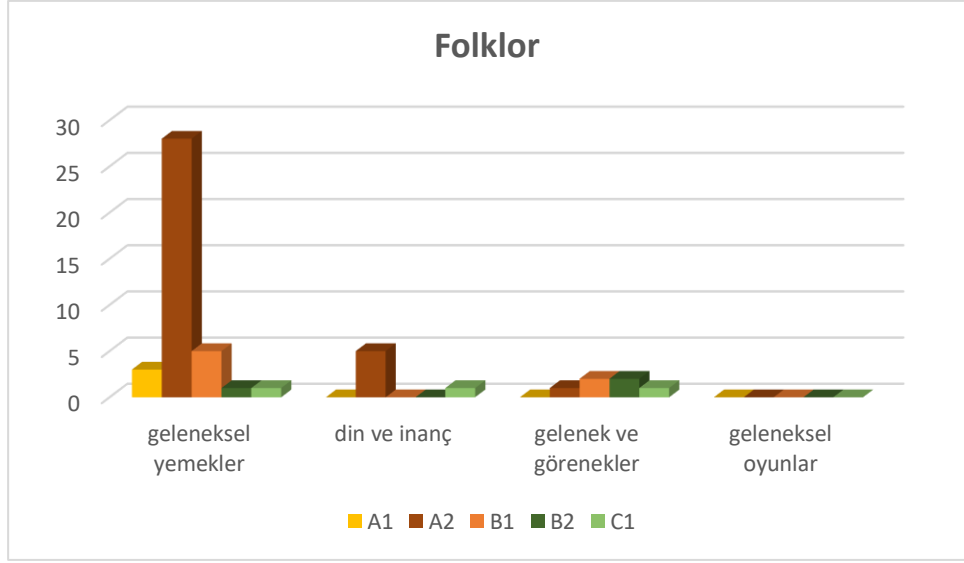
Şekil 5.15. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Çalışma Kitabı Coğrafya Alanında Tüm Seviyelerin Kültür Ögelerinin Karşılaştırılması

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitaplarında “coğrafya” alanında turistik yerlere en fazla A2 seviyesinde, en az C1 seviyesinde, şehirlere en fazla A2 seviyesinde, en az C1 seviyesinde, ilçelere en fazla B1 seviyesinde, en az B2 ve C1 seviyelerinde ve diğer yerlere en fazla A2 ve B1 seviyelerinde, en az B2 ve C1 seviyelerinde yer verilmiştir.

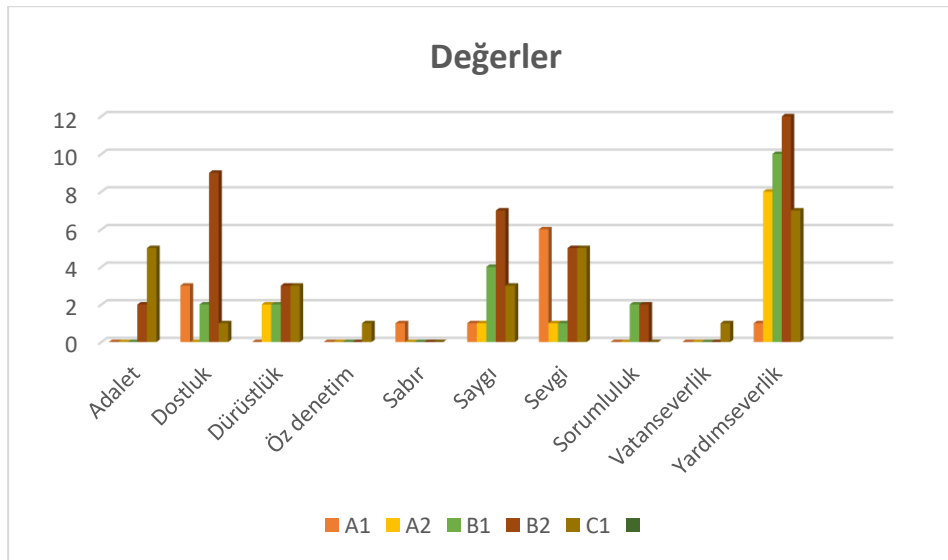
Şekil 5.16. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Ders Kitabı Folklor (Geleneksel Yemekler, Din ve İnanç, Gelenek ve Görenekler, Geleneksel Oyunlar) Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitaplarında “folklor (geleneksel yemekler, din ve inanç, gelenek ve görenekler, geleneksel oyunlar)” alanında geleneksel yemeklere en fazla A2 seviyesinde, en az C1 seviyesinde, din ve inanca en fazla C1 seviyesinde, en az A2 ve B1 seviyelerinde, gelenek ve göreneklere en fazla A1 seviyesinde, en az A2 seviyesinde ve geleneksel oyunlara en fazla A2 seviyesinde, en az A1, B1 ve C1 seviyelerinde yer verilmiştir.

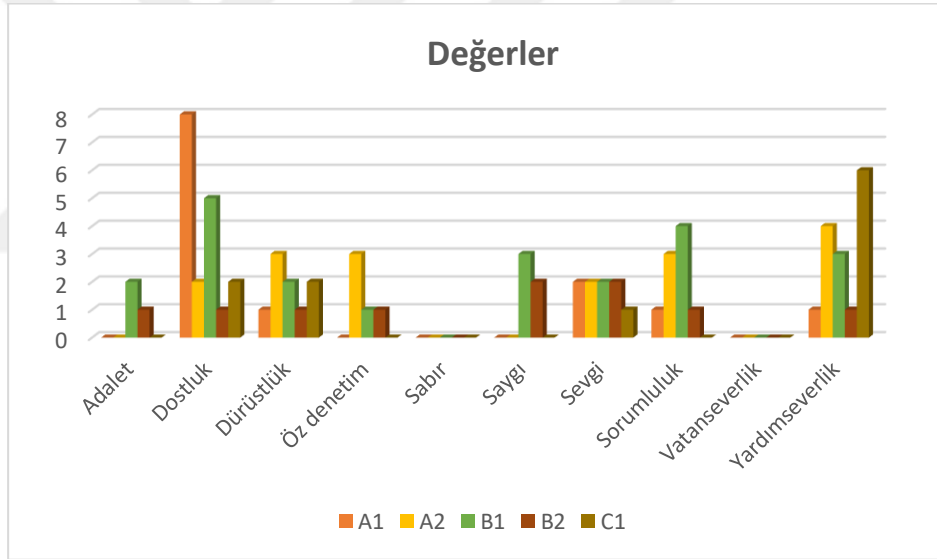
Şekil 5.17. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Çalışma Kitabı Folklor (Geleneksel Yemekler, Din ve İnanç, Gelenek ve Görenekler, Geleneksel Oyunlar) Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitaplarında “folklor (geleneksel yemekler, din ve inanç, gelenek ve görenekler, geleneksel oyunlar)” alanında geleneksel yemeklere en fazla A2 seviyesinde, en az B2 ve C1 seviyelerinde, din ve inanca en fazla A2 seviyesinde, en az A1, B1 ve B2 seviyelerinde, gelenek ve göreneklere en fazla B1 ve B2 seviyelerinde, en az A1 seviyesinde yer verilmiştir. Geleneksel oyunlara herhangi bir seviyede yer verilmemiştir.

Şekil 5.18. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Ders Kitabı Değerler Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması

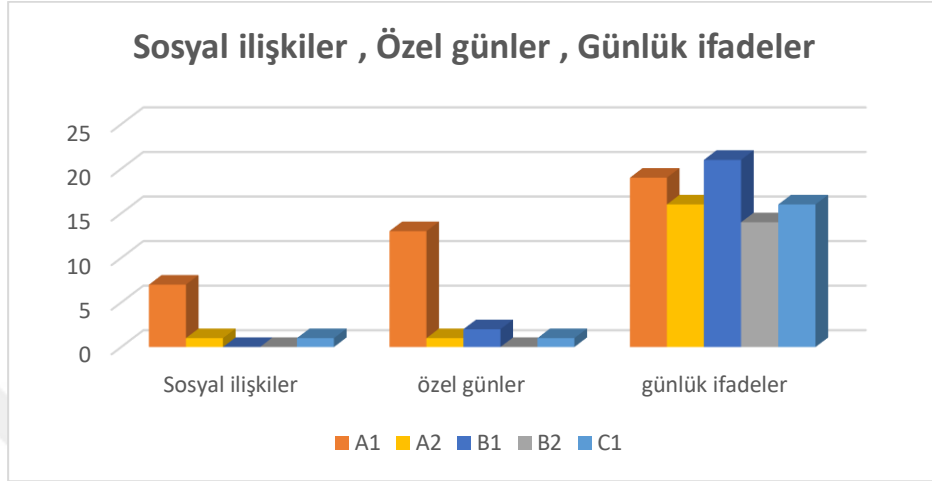
“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitaplarında “değerler” alanında yardımseverliğe en fazla B2 seviyesinde, en az A1 seviyesinde, saygıya en fazla B2 seviyesinde, en az A1 ve A2 seviyelerinde, sevgiye en fazla A1 seviyesinde, en az A2 ve B1 seviyelerinde, dürüstlüğü en fazla B2 ve C1 seviyelerinde, en az A1 seviyesinde, adalete en fazla C1 seviyesinde, en az A1, A2 ve B1 seviyelerinde, dostluğa en fazla B2 seviyesinde, en az A2 seviyesinde, öz denetime en fazla C1 seviyesinde, en az A1, A2, B1 ve B2 seviyelerinde, sabra en fazla A1 seviyesinde, en az A2, B1, B2 ve C1 seviyelerinde, sorumluluğa en fazla B1 ve B2 seviyesinde, en az A1, B2 ve C1 seviyelerinde, vatanseverliğe en fazla C1 seviyesinde, en az A1, A2, B1 ve B2 seviyelerinde yer verilmiştir.

Şekil 5.19. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Çalışma Kitabı Değerler Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması

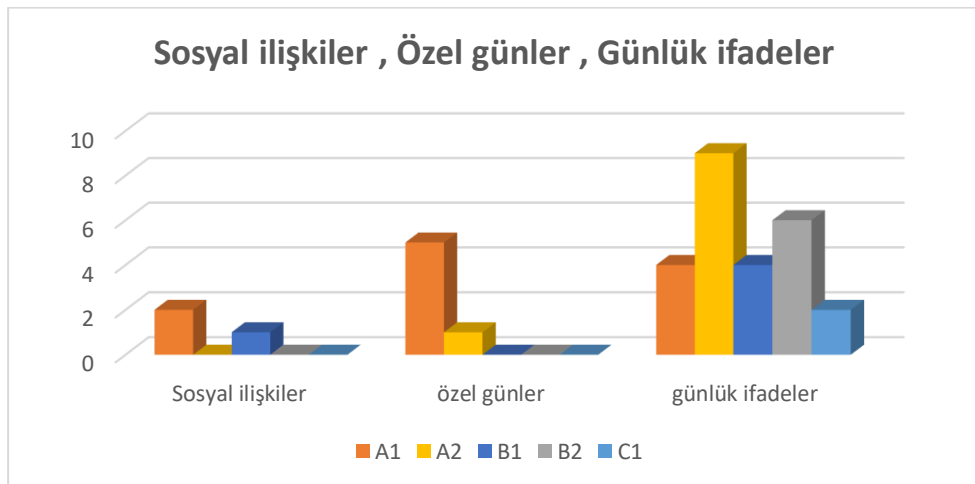
“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” çalışma kitaplarında “değerler” alanında yardımseverliğe en fazla C1 seviyesinde, en az A1 ve B2 seviyelerinde, saygıya en fazla B1 seviyesinde, en az A1, A2 ve C1 seviyelerinde, sevgiye en fazla A1, A2, B1 ve B2 seviyelerinde, en az C1 seviyesinde, dürüstlüğü en fazla A2 seviyesinde, en az A1 ve B2 seviyelerinde, adalete en fazla B1 seviyesinde, en az A1, A2 ve C1 seviyelerinde, dostluğa en fazla A1 seviyesinde, en az B2

seviyesinde, öz denetime en fazla A2 seviyesinde, en az A1 ve C1 seviyelerinde, sorumluluğa en fazla B1 seviyesinde, en az C1 seviyesinde yer verilmiştir. Sabra ve vatanseverliğe herhangi bir seviyede yer verilmemiştir.

Şekil 5.20. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 Seviye Ders Kitabı Sosyal İlişkiler, Özel Günler ve Günlük İfadeler Alanında Kültür Ögelerinin Karşılaştırılması

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” ders kitaplarında “sosyal ilişkiler, özel günler, günlük ifadeler” alanında sosyal ilişkilere en fazla A1 seviyesinde, en az B1 ve B2 seviyelerinde, özel günlere en fazla A1 seviyesinde, en az B2 seviyesinde, günlük ifadelere en fazla B1 seviyesinde, en az A2 seviyesinde yer verilmiştir.

Şekil 5.21. “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Çalışma Kitabı Sosyal İlişkiler, Özel Günler ve Günlük İfadeler Alanında Kültür Öğelerinin Karşılaştırılması

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinin A1, A2, B1, B2 ve C1 çalışma kitaplarında “sosyal ilişkiler, özel günler, günlük ifadeler” alanında sosyal ilişkilere en fazla A1 seviyesinde, en az A2, B2 ve C1 seviyelerinde, özel günlere en fazla A1 seviyesinde, en az B1, B2 ve C1 seviyelerinde, günlük ifadelere en fazla A2 seviyesinde, en az C1 seviyesinde yer verilmiştir.

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

6.1. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan kitaplardan biri olan “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinde A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyelerinde ders ve çalışma kitaplarındaki kültürel öğeler incelenmiştir. “Edebiyat ve edebî kişiler, tarih ve tarihî kişiler, sanat (müzik, sinema, bilim, mimari vb.), coğrafya, folklor (geleneksel yemekler, din ve inanç, gelenek ve görenekler, geleneksel oyunlar), değerler ve sosyal ilişkiler, özel günler ve günlük ifadeler” başlıkları altında yapılan incelemelerle aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Edebî kişiler ve edebî eserler kültürel aktarımı sağlayan unsurlardır. Yabancılara Türkçe öğretiminin vazgeçilmez unsurlarından olan edebî metinler ulusların değerlerini, yaşama bakış açısını, dünya görüşünü kapsamaktadır. Bu nedenle edebiyatın kültür aktarımında benimsetilmesi ve sevdirmesi düşüncesi gelişmiştir (Tosun, 2016).

Yapılan incelemede, “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinin A1, A2, B1, B2 ve C1 ders kitaplarının arasında “edebiyat ve edebî kişiler” alanında edebî kişilere en fazla C1 seviyesinde, eserlere ise en fazla A2 seviyesinde yer verilmiştir. Edebî kişilere en az A1 ve B1 seviyelerinde, eserlere ise en az A1 seviyesinde yer verilmiştir.

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinin A1, A2, B1, B2 ve C1 çalışma kitaplarının arasında ise “edebiyat ve edebî kişiler” alanında deyimlere en fazla B1 seviyesinde, atasözlerine ise C1 seviyesinde yer verilmekte olup, edebî kişilere en fazla B2 seviyesinde, eserlere ise en fazla A2 seviyesinde yer verilmiştir. Deyimlere en az A1 seviyesinde, atasözlerine en az A1, A2, B1 ve B2 seviyelerinde yer verilmekte olup, edebî kişilere en az A1, B1 ve C1 seviyelerinde, eserlere ise en az A1 ve B1 seviyesinde yer verilmiştir.

Tosun (2016), Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C1 seviyesi ders kitaplarında yaptığı incelemesinde deyimlere en fazla C1 seviye ders kitabında, en az

ise B1 seviye ders kitabında, atasözlerine en az B1, en fazla ise B2 seviye ders kitabında yer verildiğini söylemiştir. Edebî terim, edebî eser ve edebî kişilere ise en fazla C1 seviye ders kitabında, en az ise B2 seviye ders kitabında bahsedildiğini ifade etmiştir.

“Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Kültürel Unsurların İncelenmesi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği” adlı tezinde ise Yazıcı (2021), incelediği A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 kitaplarında atasözleri unsuruna en fazla C1 ve C2 seviyelerinde, en az ise A1 ve A2 seviyelerinde yer verildiğini söylemiştir.

Ulusal bilinç, yeni kuşaklarda millî beraberlik ve bütünlüğün elde edilmesinde, birey ile ulus arasında ilişki kurulmasında ve geçmiş ve gelecek arasında bağ kurmada tarih bilinci önemli bir görev üstlenmektedir (Tosun, 2016). Kültür, ulusların bilgi ve becerinin bütünü ve toplumsal yapılarını kapsadığından tarih ile iç içe bir şekilde bulunmaktadır. Geçmiş dönemin kültürel hazinesini bugüne aktaran tarihtir. Bundan dolayı bir milletin tarihi o milletin kültürel öğelerini bulunduran bir depo durumundadır denilebilir (Yücel ve Yediyıldız, 1988).

Yapılan incelemede “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinin A1, A2, B1, B2 ve C1 ders kitaplarının arasında “tarih ve tarihî kişiler” alanında tarihî olaylara en fazla C1 seviyesinde, tarihî kişilere ise B2 seviyesinde yer verilmiştir. Tarihî olaylara en az A1 seviyesinde, tarihî kişilere ise en az A1 ve B1 seviyelerinde yer verilmiştir.

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinin A1, A2, B1, B2 ve C1 çalışma kitaplarının arasında ise “tarih ve tarihî kişiler” alanında tarihî olaylara en fazla A2 seviyesinde, tarihî kişilere ise yer verilmemiştir. Tarihî olaylara en az A1, B1, B2 ve C1 seviyesinde yer verilmiştir. Tarihî kişilere ise hiçbir seviyede yer verilmemiştir.

San (2019), kültürün tanımını gelenek ve görenekler, din ve edebiyat gibi somut olan öğelerle yapmıştır. Fakat daha somut olan kültürel unsurlar giyim - kuşam, araç - gereç gibi öğeler yanında asıl olan sanat yapıtlarıdır. Sanat ve kültür birbiriyle yakından ilgilidir.

Tosun (2016), Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C1 seviyesi ders kitaplarında yaptığı incelemesinde tarihî unsurlara en az B2 seviye ders kitabında, en fazla ise C1 seviye ders kitabında yer verildiğini söylemiştir.

Yapılan incelemede “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinin A1, A2, B1, B2 ve C1 ders kitaplarının arasında “sanat” alanında müziğe en fazla B2 seviyesinde, sinemaya C1 seviyesinde, bilime ise en fazla A2, B1, B2 seviyesinde ve mimariye en fazla A2 seviyesinde yer verilmiştir. Müziğe en az A1 seviyesinde, sinemaya en az B1 ve B2 seviyelerinde, bilime A1 seviyesinde ve mimariye B1 seviyesinde yer verilmiştir.

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinin A1, A2, B1, B2 ve C1 çalışma kitaplarının arasında ise “sanat” alanında müziğe en fazla A2 seviyesinde, sinemaya C1 seviyesinde, bilime A2 ve B2 seviyelerinde ve mimariye A2 seviyesinde yer verilmiştir. Müziğe en az A1, B1, B2 ve C1 seviyesinde, sinemaya A1, A2, B1 ve B2 seviyelerinde, bilime A1, B1 ve C1 seviyelerinde, mimariye ise B2 ve C1 seviyelerinde yer verilmiştir.

Soyşekerci (2015), “İngilizce ve Türkçe Ders Kitaplarında Kültürel Öğelerin İncelenmesi” adlı çalışmasında “sanatsal değerler” alanında incelediği kültürel unsurlarda “İzmir A2 Ders Kitabı”nda müzik ögesine “Global A2 Coursebook” a göre daha fazla yer verildiğini, sinema, sanat ve edebiyat öğelerinin ise “Global A2 Coursebook”ta daha fazla yer aldığını ifade etmiştir.

Tosun (2016), Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C1 seviyesi ders kitaplarında yaptığı incelemesinde sinemaya en fazla B1 seviyesinde yer verildiğini B2 ve C1 seviyesinde ise hiç yer verilmediğini söylemiştir. Mimariye en fazla B1 ve C1 seviyelerinde, en az B2 seviyesinde yer verildiğini ifade etmiştir. Müzik unsurlarına en fazla B1 seviyesinde bahsedildiğini, B2 ve C1 seviyelerinde ise hiç bahsedilmediğini söylemiştir.

“Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Kültürel Unsurların İncelenmesi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği” adlı tezinde ise Yazıcı (2021), incelediği A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 kitaplarında müzik, müzik aletleri ve halk oyunları unsurlarına en fazla B1 ve B2 seviye kitaplarında, en az ise A1 ve A2 ders kitaplarında yer verildiğini söylemiştir.

“Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Kültürel Unsurların İncelenmesi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği” adlı tezinde ise Yazıcı (2021), incelediği A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 kitaplarında spor alanında en fazla öge B1 ve B2 seviye ders kitaplarında, en az ögenin de A1 ve A2 ders kitaplarında yer aldığını söylemiştir.

Bir milletin birikimli medeniyeti olan kültür coğrafyayla yakından ilişkilidir. Coğrafyadan hem etkilenen hem de ondan etkilenen kültür bir tür bulunduğu çevreye uyumdur (Emekli, 2006).

Bulundukları ortamdaki, coğrafyadan ve diğer kültürlerden etkilenen Türkler, devamlı yeni sözcükler ve kavramlar üreterek dili zenginleştirmiştir. Üç tarafı denizlerle çevrili olan Türkiye’de yedi coğrafi bölge ve seksen bir farklı il, birçok ilçe ve turistik yer bulunmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde coğrafik unsurlar kültürel aktarımda önemli bir rol üstlenmektedir (Tosun,2016).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinin A1, A2, B1, B2 ve C1 ders kitaplarının arasında “coğrafya” alanında turistik yerlere en fazla A2 seviyesinde, şehirlere en fazla A2 ve B2 seviyelerinde, ilçelere B2 seviyesinde ve diğer yerlere B1 seviyesinde yer verilmiştir. Turistik yerlere en az B1 seviyesinde, şehirlere en az A1 seviyesinde, ilçelere C1 seviyesinde ve diğer yerlere B2 seviyesinde yer verilmiştir.

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinin A1, A2, B1, B2 ve C1 çalışma kitaplarının arasında ise “coğrafya” alanında turistik yerlere en fazla A2 seviyesinde, şehirlere en fazla A2 seviyesinde, ilçelere B1 seviyesinde ve diğer yerlere A2 ve B1 seviyelerinde yer verilmiştir. Turistik yerlere en az C1 seviyesinde, şehirlere en az C1 seviyesinde, ilçelere B2 ve C1 seviyelerinde ve diğer yerlere B2 C1 seviyelerinde yer verilmiştir.

Tosun (2016), Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C1 seviyesi ders kitaplarında yaptığı incelemesinde coğrafi unsurlara en fazla B1 seviye ders kitabında, en az C1seviye ders kitabında yer verildiğini ifade etmiştir.

“Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Kültürel Unsurların İncelenmesi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği” adlı tezinde ise Yazıcı (2021), incelediği A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 kitaplarında turistik

yerlere en fazla A1 ve A2 seviye ders kitaplarında, en az ise C1 ve C2 seviyelerinde yer verildiğini söylemiştir.

Özgat Tatan (2018) ise “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği(A1-A2 Düzeyi)” adlı çalışmasında incelediği kitaplarda coğrafya ve mekân unsuruna A2 seviye kitaplarında A1 seviye kitaplarına göre daha fazla bahsedildiğini söylemiştir.

Fertlerin çevrede onaylanmış kültürel öğelere uyum göstermesi folklorun görevlerinden biridir. Diğer yandan folklor, kültürel değerlerin nesilden nesile aktarılmasını da sağlar. Folklorun işlevlerinden birisi, milletlerin kültürünü ifade etmesinden dolayı bireylerin toplumda kabul edilmiş kültürel değerlere uyumunu sağlamasıdır. Yabancılar Türkçe öğretiminde bu gibi özellikler nedeniyle folklor öğeleri kültürel değerlerin aktarılmasından önemli rol oynar (Özdemir, 2013).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinin A1, A2, B1, B2 ve C1 ders kitaplarının arasında “folklor” alanında geleneksel yemeklere en fazla A2 seviyesinde, din ve inanca en fazla C1 seviyesinde, gelenek ve göreneklere A1 seviyesinde ve geleneksel oyunlara A2 seviyesinde yer verilmiştir. Geleneksel yemeklere en az C1 seviyesinde, din ve inanca A2 ve B1 seviyelerinde, gelenek ve göreneklere A2 seviyesinde, geleneksel oyunlara A1, B1 ve C1 seviyelerinde yer verilmiştir.

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinin A1, A2, B1, B2 ve C1 çalışma kitaplarının arasında “folklor” alanında geleneksel yemeklere en fazla A2 seviyesinde, din ve inanca A2 seviyesinde, gelenek ve göreneklere B1 ve B2 seviyelerinde yer verilmiştir. Geleneksel oyunlara hiçbir seviyede yer verilmemiştir. Geleneksel yemeklere en az B2 ve C1 seviyelerinde, din ve inanca A1, B1 ve B2 seviyelerinde, gelenek ve göreneklere en az A1 seviyesinde yer verilmiştir. Geleneksel oyunlara hiçbir seviyede yer verilmemiştir.

“Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Kültürel Unsurların İncelenmesi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği” adlı tezinde ise Yazıcı (2021), incelediği A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 kitaplarında yiyecek kültürü alanında en fazla C1 ve C2 seviye kitaplarında, en az ise B1 ve B2 seviye kitaplarında bahsedildiğini ifade etmiştir. İçecek kültürü alanında ise en fazla öğeye

A1, A2 ve C1, C2 kitaplarında, en az ögeye ise B1 ve B2 kitaplarında yer verildiğini söylemiştir. Türk adetleri alanında en fazla ögeye B1 ve B2 ders kitaplarında, en az ögeye A1 ve A2 ders kitaplarında yer verildiğini söylemiştir. Dini unsurlara en fazla C1 ve C2 seviye, en az A1 ve A2 seviye kitaplarında bahsedildiğini ifade etmiştir.

Özgat Tatan (2018) ise “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği(A1-A2 Düzeyi)” adlı çalışmasında incelediği kitaplarda gelenekler ve folklor alanında A1 seviye kitaplarında A2 seviye kitaplarına göre daha fazla yer verildiğini ifade etmiştir.

Millî açıdan bir karakteri olan sevgi, saygı, dürüstlük, misafirperverlik, çalışkanlık gibi değerler kültürün vazgeçilmez öğelerindendir. Bakış açılarına ve hayatı algılamalarına göre değişiklik sağlayan değerler bütünü her ulusta farklılık meydana getirmektedir (Tosun, 2016).

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinin A1, A2, B1, B2 ve C1 ders kitaplarının arasında “değerler” alanında yardımseverliğe en fazla B2 seviyesinde, saygıya B2 seviyesinde, sevgiye A1 seviyesinde, dürüstlüğe B2 ve C1 seviyelerinde, adalete C1 seviyesinde, dostluğa B2 seviyesinde, öz denetime C1 seviyesinde, sabra A1 seviyesinde, sorumluluğa B1 ve B2 seviyesinde, vatanseverliğe C1 seviyesinde yer verilmiştir. Yardımseverliğe en az A1 seviyesinde, saygıya A1 ve A2 seviyelerinde, sevgiye A2 ve B1 seviyelerinde, dürüstlüğe A1 seviyesinde, adalete A1, A2 ve B1 seviyelerinde, dostluğa A2 seviyesinde, öz denetime A1, A2, B1 ve B2 seviyelerinde, sabra A2, B1, B2 ve C1 seviyelerinde, sorumluluğa A1, B2 ve C1 seviyelerinde ve vatanseverliğe A1, A2, B1 ve B2 seviyelerinde yer verilmiştir.

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinin A1, A2, B1, B2 ve C1 çalışma kitaplarının arasında “değerler” alanında yardımseverliğe en fazla C1 seviyesinde, saygıya B1 seviyesinde, sevgiye A1, A2, B1 ve B2 seviyelerinde, dürüstlüğe A2 seviyesinde, adalete B1 seviyesinde, dostluğa A1 seviyesinde, öz denetime A2 seviyesinde, sorumluluğa B1 seviyesinde yer verilmiştir. Sabra ve vatanseverliğe hiçbir seviyede yer verilmemiştir. Yardımseverliğe en az A1 ve B2 seviyelerinde, saygıya A1, A2 ve C1 seviyelerinde, sevgiye C1 seviyesinde, dürüstlüğe A1 ve B2 seviyelerinde, adalete A1, A2 ve C1 seviyelerinde, dostluğa B2

seviyesinde, öz denetime A1 ve C1 seviyelerinde, sorumluluğa C1 seviyesinde yer verilmiştir.

Tosun (2016), Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C1 seviyesi ders kitaplarında yaptığı incelemesinde değerlere en fazla B2 seviye ders kitabında, en az C1 ders kitabında bahsedildiğini ifade etmiştir.

“Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Kültürel Unsurların İncelenmesi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği” adlı tezinde ise Yazıcı (2021), incelediği A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 kitaplarında değerlere en fazla C1 ve C2 ders kitaplarında, en az A1 ve A2 ders kitaplarında yer verildiğini ifade etmiştir.

İnsanların birbirleriyle kurduğu iletişimde söylediği kalıplaşmış söz grupları ve günlük hayatta kullandığı ifadeler, aile ve akrabalık ilişkileri, çeşitli etkinlikler yapılarak kutlanan özel günler her milletin kültüründe farklılık göstermektedir. Yabancılar Türkçe öğretiminde bu unsurlara yer verilmesi kültürel açıdan ilişki kurularak dil öğretiminde kolaylık sağlar.

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinin A1, A2, B1, B2 ve C1 ders kitaplarının arasında “sosyal ilişkiler, özel günler, günlük ifadeler” alanında sosyal ilişkilere en fazla A1 seviyesinde, özel günlere A1 seviyesinde, günlük ifadelere B1 seviyesinde yer verilmiştir. Sosyal ilişkilere en az B1 ve B2 seviyelerinde, özel günlere B2 seviyesinde, günlük ifadelere A2 seviyesinde yer verilmiştir.

Sever (2019), “Yeni Hitit Dil Öğretim Seti İle Yedi İklim Dil Öğretim Setinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür Aktarımı Açısından Karşılaştırılması” adlı çalışmasında incelediği kitaplardan “Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti” nde “kişiler arası ilişkiler” alanında kültürel öğelere “Yeni Hitit Türkçe Öğretim Seti” ne göre daha fazla yer verilmiştir.

“Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” setinin A1, A2, B1, B2 ve C1 çalışma kitaplarının arasında “sosyal ilişkiler, özel günler, günlük ifadeler” alanında sosyal ilişkilere en fazla A1 seviyesinde, özel günlere en fazla A1 seviyesinde ve günlük ifadelere A2 seviyesinde yer verilmiştir. Sosyal ilişkilere en az A2, B2 ve C1 seviyelerinde, özel günlere B1, B2 ve C1 seviyelerinde ve günlük ifadelere C1 seviyesinde yer verilmiştir.

Sever (2019), “Yeni Hitit Dil Öğretim Seti İle Yedi İklim Dil Öğretim Setinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür Aktarımı Açısından Karşılaştırılması” adlı çalışmasında incelediği kitaplarda “Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti” nde “törenselle davranış” alanındaki kültürel unsurlara “Yeni Hitit Dil Öğretim Seti” ne göre daha fazla yer verildiğini ifade etmiştir.

“Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Kültürel Unsurların İncelenmesi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği” adlı tezinde ise Yazıcı (2021), incelediği A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 kitaplarında kişiler arası iletişim alanında en fazla A1 ve A2 düzeylerinde, en az B1 ve B2 kitaplarında ögeye yer verildiğini söylemiştir. Kutlama ve festivaller alanında en fazla ögeye B1 ve B2 ders kitaplarında, en az ögeye C1 ve C2 ders kitaplarında yer verildiğini ifade etmiştir.

Özgat Tatan (2018) ise “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği (A1-A2 Düzeyi)” adlı çalışmasında incelediği kitaplarda günlük yaşam alanına B2 seviye kitaplarında A1 seviye kitaplarına göre daha fazla bahsedildiğini söylemiştir. Kişiler arası ilişkiler alanına ise A1 seviye kitaplarında A2 seviye kitaplarına göre daha fazla yer verildiğini ifade etmiştir.

Sonuç olarak incelenen ders ve çalışma kitaplarında edebiyat alanında edebî eserlere %72 oranında, edebî kişilere %28 oranında yer verilmiştir. Tarih alanında tarihî unsurlara %57 oranında, tarihî kişilere %43 oranında yer verilmiştir. Sanat alanında müziğe %35 oranında, sinemaya %42 oranında, bilime %8 oranında ve mimariye %15 oranında yer verilmiştir. Coğrafya alanında turistik yerlere %38 oranında, şehirlere %26 oranında, ilçelere %22 oranında ve diğer ögelere %14 oranında yer verilmiştir.

Folklor alanında geleneksel yemeklere %71 oranında, din ve inanca %15 oranında, gelenek ve göreneklere %12 oranında ve geleneksel oyunlara %2 oranında yer verilmiştir. Değerler alanında adaletle %5 oranında, dostluğa %12 oranında, dürüstlüğe %9 oranında, öz denetime %3 oranında, sabra %0 oranında, saygıya %19 oranında, sevgiye %18 oranında, sorumluluğa %5 oranında yer verilmiştir. Sosyal

ilişkiler, özel günler ve günlük ifadeler alanında sosyal ilişkilere %12 oranında, özel günlere %16 oranında ve günlük ifadelere %72 oranında yer verilmiştir.

6.2. Öneriler

“Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” Kitaplarının Kültürel Öğeler Açısından İncelenmesi” adlı tezde yapılan araştırma ile oluşturulan bulgular sonucunda şu öneriler sunulabilir:

1) “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 kitapları kültürel unsurlar bakımından zengin bir içeriğe sahiptir. Fakat kültürel unsurlar seviyeler arasında dengeli bir şekilde dağılım göstermemiştir. Bundan dolayı ders ve çalışma kitaplarında pek fazla yer verilmemiş bazı unsurlara (Örneğin; geleneksel oyunlar, atasözleri vb.) ağırlık verilmelidir.

2) Kitabı kullanacak eğitimciler derslerinde çeşitli materyallerle (CD - ROM, akıllı tahta, video, görsel, eğitici etkinlikler vb.) konuları desteklemeli, somut hale getirmeli, dil öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerden faydalanmalı ve dili kültürel unsurlarla ilişkilendirerek kalıcı öğretimi sağlamalıdır.

3) İncelenen ders ve çalışma kitaplarında odak merkezi İstanbul şehri, ilçeleri ve turistik yerleridir. Birçok doğal güzelliği ve tarihî yapıları olan, üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizin diğer şehirleri, ilçeleri ve semtlerine de daha fazla yer verilmelidir.

4) “Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe” A1, A2, B1, B2 ve C1 kitaplarında yer verilen kültürel öğeler olan edebiyat ve edebî kişiler, tarih ve tarihî kişiler, sanat, coğrafya, folklor, değerler, sosyal ilişkiler, özel günler, günlük ifadeler gibi öğeler yanında ülkemizde bulunan çeşitli madenlerden, kullanıldıkları alanlardan, enerji kaynaklarından, tarım ve hayvancılık faaliyetlerinden de bahsedilmelidir.

KAYNAKÇA

Akpınar, M., 2010. “Deyim ve Atasözlerinin Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanımı Üzerine Bir Araştırma”. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Aksan, D., 2000. “Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Türkçe”. Ankara. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Akyüz, Y., 2007. “Türk Eğitim Tarihi(11. Basım).” Ankara. Pegem Akademi Yayınları.

Almalı, M., 2019. “Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarında Kültürel Unsurların Kullanımı: Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği(C1 – C2 Seviyesi)”. Yüksek Lisans Tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

Altınok, K., 2020. “Kültürel Miras ve Dil Öğretimi Bağlamında “Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti”. Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, 3(5), 223-246.

Alver, M., 2019. “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Esas Alınan İlkeler ile Kullanılan Yöntem ve Teknikler. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi”, İlhan Erdem, Bahar Doğan, Hatice Altunkaya(Ed.). Pegem Akademi, Ankara, 13-42.

Alyılmaz, S., 2018. “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Hedef Kitlenin / “Öğrenen”İN Önemi”. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 7(4), 2452-2463.

Asutay, H., 2003. “Yabancı Dil Öğretiminde “Kültür Bağlamı ve Öteki Dil”. Dil Dergisi, 0(118), 26-29.

Aytekin Özkan, P., 2009. “Yabancı Dil Olarak Türkçe Derslerinde Kültürlerarası İletişim Yetisi Kazandırma Amaçlı Karikatür Kullanımı”. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bakıner Çekin, A. & Çalışkan, H., 2020. “Dil ve Kültür Üzerine”. Language Teaching and Educational Research, 3(1), 163-175.

Banguoğlu, T., 1998. “Türkçenin Grameri”. (5. Baskı). Ankara Üniversitesi Basımevi. Ankara.

Barın, E., 2004. “Yabancılar Türkçe Öğretiminde İlkeler”. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları(HÜTAD), (1), 19-30.

Baykara, B., 2010. “Yabancı Dil Eğitiminde Kültürlerarasılık”. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Bayyurt, B., 2011. “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür Kavramı ve Sınıf Ortamına Yansıması. Yabancılar Türkçe Öğretimi Politika, Yöntem ve Beceriler”, Derya Yaylı, Yasemin Bayyurt(Ed.). Anı Yayıncılık, Ankara, 29-42.

Biçer, N., 2017. “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Ana Dilinin Etkisi”. Turkish Studies International Periodical of the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 12(14), 41-58.

Byram, M., 1993. “Language and culture learning: the need for integration. in Byram. M. (Ed), Germany, its representation in textbooks for teaching German in Great Britain”. Frankfurt am Main, 3, 16.

Bulut, Ö., 2020. “Dil Ve Kültür Bağlamında Almanca ve Türkçede Hayvan Adları İçeren Atasözleri Ve Deyimler”. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.

Bölükbaş, F., 2013. “İşitsel Dilsel Yöntem. (Ed. Mustafa Durmuş ve Alpaslan Okur). Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı.” Grafiker Yayınları. Ankara.

Büyükikiz, K. K., 2013. “Doğal Yaklaşım. (Ed. Mustafa Durmuş ve Alpaslan Okur). Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı”. Grafiker Yayınları. Ankara.

Changrong, F., 1999. “Eclecticism in Second Foreign Language Teaching”. Foreign Language Teaching and Research, (2).

Cortazzi, M ve Jin L., 1999. “Cultural Mirrors, Culture in Second Language Teaching and Learning(Edited by Eli Hinkel)”. London: Cambridge University Press.

Çetinkaya, E., 2018. “Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültürel Unsurlar: Yedi İklim Türkçe Örneği”. Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

Çetinkaya , Y., 2008. “Yabancı Dil Öğretiminde Kültürel Öğelerin Etkisi ve Bu Öğelerin Yabancı Dil Kitaplarında Uygulanış Biçimi”. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Demir, A., 2010. “Yabancılar Türkiye Türkçesi Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşımdan Hareketle Metinlerin İncelenmesinde Dikkat Edilecek Noktalar”. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Demir, A., Açık, F., 2011. “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler”, Türklük Bilimi Araştırmaları, (30), 51-72.

Demirel, Ö., 2008. “Yabancı Dil Öğretimi”. Pegem Akademi Yayınları, Ankara.

Demirel, Ö., 2021. “Yabancı Dil Öğretimi”, Pegem Akademi, 196, Ankara.

Doğan, B., 2019. “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Dinleme/İzleme Eğitimi ve Etkinlik Örnekleri”. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi, İlhan Erdem, Bahar Doğan, Hatice Altunkaya (Ed.). Pegem Akademi, Ankara, 69-94.

Doğan, C., 2012. “Sistemik Yabancı Dil Öğretim Yaklaşımı ve Yöntemleri”. İstanbul. Ensar Yayınları.

Ergin, M., 2009. “Türk Dil Bilgisi”. Bayrak Basım/ Yayım/ Tanıtım, İstanbul.

Emekli, G., 2006. “Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm”. Efe Coğrafya Dergisi, 15(1-2), 51-59.

Gimatdinova, F., 2009. “Positive Effects of Teaching Culture in the Foreign Language Classroom”. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gülden, Ö., 2003. “Foreign Language Education Today and Intercultural Communication Theory”. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Güler, A., Halıcıoğlu M.B., Taşgın, S., 2015. “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma”, Seçkin Yayıncılık, (2. Baskı), Ankara.

Gün, M., 2013. “Bilişsel Yaklaşım. (Ed. Mustafa Durmuş ve Alpaslan Okur). Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı”. Grafiker Yayınları. Ankara.

Günden, B., 2021. “Yükseköğrenim Gören Bireylerin Somut Kültürel Mirasa Yönelik Tutumları İle Kültürel Miras Kavramına İlişkin Metaforik Algıları Üzerine Bir Çalışma”. Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Güneş, F., 2014. “Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller”. Pegem Akademi, 417, Ankara.

Güzel, A., Barın, E., 2013. “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi”. Akçay Yayınları, Ankara.

Hürmüzlü, A., 2020. “Efl Learners’ Perceptions Of Culture In Foreign Language Learning”. Ma Thesis, Istanbul Sabahattin Zaim University Institute Of Social Sciences, İstanbul.

Karakoç Öztürk, B., 2018. “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Öğreticilerin Yöntemlere Yönelik Bakış Açısı ve Farkındalığı”. Tarih Okulu Dergisi, 11(XXXIII), 969-996.

Karakuş, O., 2018. “Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Metinlerde Değer Aktarımı Referanslarının Yeri”. Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

Kemiksiz, Ö., 2021. “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitapları Üzerine Yapılan Araştırmaların Eğilimleri”. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Özel Sayısı, 16, 34-56.

Keskin, F., 2010. “Yetişkinlere Yönelik Yabancı Dil Olarak Türkçe Derslerinde Yazınsal Metinlerle Kültür Aktarımı”. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kolay, G., 2018. “Yurt Dışında Yaşayan Türk Çocukları İçin Hazırlanmış Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitaplarında Kültürel Öğeler”. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Kongar, E., 2005. “Kültür Üzerine”. Remzi Kitabevi, İstanbul.

Köksal, D., Varışoğlu B., 2014. “Yabancı Dil Öğretiminde Yaklaşım ve Yöntemler. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi”. (Ed. Abdullah Şahin). Ankara: Pegem Akademi.81-111.

Mackey , W., 1965. “F. Language Teaching Analysis”. London, Longman.

Millî Eğitim Bakanlığı, 2019. “Türkçe Dersi Öğretim Programı, (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)”, Ankara.

Melanlioğlu, D., 2013. (Durmuş, M. ve Okur, A.). “Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı”, Grafiker Yayınları, (1.Baskı), Ankara.

Memiş, M. R., & Erdem, M. D., 2013. “Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri ve Eleştiriler”. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 8(9), 297-318.

Memiş, M. R., 2016. “Yabancı Dil Öğretiminde Eğitim Ortamı ve Kültür Aktarımı”, Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic, 11(9), 605-616.

Odabaşı, F., 2012. “Dil-Kültür Bağlamında Müzik Dili Ve Bunun Sosyal Bütünleşmedeki Yeri”. Journal of Istanbul University Faculty of Theology, 0(14), 237-258.

Osmancık, G., 2021. “English Teachers' Perceptions Of Teaching Culture In The Efl Classroom”. M. A. Thesis, Bursa Uludag University Institute Of Education Sciences, Bursa.

Ömeroğlu, E., 2016. “Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Hazırlanmış Ders Kitaplarının İncelenmesi”. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Özdemir, C., 2013. “Dil- Kültür İlişkisi: Folklor Ürünlerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yeri ve İşlevi.” Millî Folklor, 97, 157-166.

Özgat Tatan, O., 2018. “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği(A1-A2

Düzeyi)”. Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

Özdemir Erem, N. H., 2019. “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminin Tarihsel Temelleri. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi”, İlhan Erdem, Bahar Doğan, Hatice Altunkaya(Ed.). Pegem Akademi, Ankara, 1-12.

Özgeriş, M. M., 2017. “Atatürk Üniversitesi’ne Öğrenim Görmek İçin Gelen Yabancı Öğrencilerin Türkçe Öğrenirken Karşılaştığı Sorunlar”. Humanitas - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 5(9), 71-85.

Pehlivan, F., 2007. “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültürlerarası Etkileşim Odaklı Yaklaşım Uyarınca Metin Çalışmaları”. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Richards, J. C., Rodgers T., 2001. “Approaches and Methods in Language Teaching”. New York. Cambridge University Press.

Salpagarova , S., 2021. “Ivan Aleksandroviç Gonçarov’un Oblomov Adlı Eserinin Rusçadan Türkçeye Yapılan Üç Ayrı Çevirisinde Yer Alan Kültürel Unsurların Peter Newmark’ın Kültürel Öge Sınıflandırması Ve Çeviri Yöntemleri Işığında İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.

San , İ., 2019. “Kültür Aktarımı ve Çağdaş Kültür Sorunu İçinde Sanat Eğitiminin Yeri”. Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences(JFES), 16(2), 137-145.

Sebüktekin, H., 1973. “Yabancı Dil Öğretiminde Yöntem”. Boğaziçi Üniversitesi Dergisi.

Seçkin Polat, Ö., 2012. “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Şiire Kültürel Bağlamda Uygulamalı Bir Yaklaşım”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilim Enstitüsü, İstanbul.

Sever, P., 2019. “Yeni Hitit Dil Öğretim Seti İle Yedi İklim Dil Öğretim Setinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür Aktarımı Açısından Karşılaştırılması”. Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Soyşekerci, G., 2015. “İngilizce ve Türkçe Ders Kitaplarında Kültürel Öğelerin İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Tapan, N., 2011. “Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Kültür Bağlamının Değerlendirilmesi”. Studien zur deutschen Sprache und Literatur, 0(7), 55-68.

Tapan, N., 2012. “Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Yeni Bir Yöneliş: Kültürlerarası - Bildirişim - Odaklı Yaklaşım”. Studien zur deutschen Sprache und Literatur, 0(9), 149-168.

Tertemiz N., L. Ercan ve Y. Kayabaşı, 2011. “Ders Kitabı ve Eğitimdeki Önemi. Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu”, L. Küçükahmet(Ed.). Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Tosun, C., 2006. “Yabancı Dil Öğretim ve Öğreniminde Eski ve Yeni Yöntemlere Yeni Bir Bakış”. Journal of Art and Sciences.5.79-88.

Tosun, G., 2016. “Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C1 Seviyesi Ders Kitaplarındaki Metinlerin Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tura, S. S., 1983. “Dil Bilimin Dil Öğretimindeki Yeri”. Türk Dili Dil Öğretimi Özel Sayısı. XLVII, (379-380). 8-17.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri, Erişim tarihi: 01.04.2021, <https://sozluk.gov.tr/>

Türk Dil Kurumu Sözlükleri, Erişim tarihi: 23.04.2021, <https://sozluk.gov.tr/>

Widdowson, H. G., 1978. “Teaching Language as Communication Oxford” . Oxford Uni. Press.

Wang, Y., 2001. “Eclectic Foreign Language Teaching”. Foreign Language Teaching and Research. (2).

Yaylı, D., Yaylı D., 2014. “Yabancı Dil Öğretimi Yaklaşımları ve Yöntemleri. Yabancılar Türkçe Öğretimi Politika Yöntem ve Beceriler(Ed. Derya Yaylı ve Yasemin Bayyurt.)”. Ankara: Anı Yayıncılık. 5-28.

Yazıcı, H., 2021. “Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Kültürel Unsurların İncelenmesi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği”. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Yazıcı, H. & Göçen, G., 2021. “Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Kültürel Unsurların İncelenmesi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği”. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, 7. Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Kongresi Özel Sayısı, 365-395.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H., 2018. “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri”, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Yücel, Y. & Yediyıldız, B., 1988. “Tarih ve Kültür”. Erdem, 4(10) , 31-38.

Zeyrek, S., 2020. “Dil-Kültür İlişkisi Doğrultusunda Yabancı Dil Öğretimi.” Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi, Cilt 3 Sayı 2, 165-186.

